

T.C.

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÖZEL EĞİTİM OKULLARINDA ÇALIŞAN KADROLU, EMEKLİ ÜCRETLİ VE
ÜCRETLİ ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ AİDİYET DUYGULARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ferhat ŞAHİN

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

İstanbul – 2013

T.C.

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ÖZEL EĞİTİM OKULLARINDA ÇALIŞAN KADROLU, EMEKLİ ÜCRETLİ VE
ÜCRETLİ ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ AİDİYET DUYGULARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ferhat ŞAHİN

Danışman

Yrd.Doç.Dr. Mustafa OTRAR

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

İstanbul - 2013

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

15.07.2013

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden

Ferhat SAHİN, 15.07.2013 tarihinde yapılan
"Eznel Eğitim Okullarında Çalışan Kadrolu Emekli
Denetli ve Denetli Öğretmenlerin Mesleki
Aidiyet Duygularının Değerlendirilmesi"

başlıklı Yüksek Lisans Tez Savunması sonucunda jürimiz tarafından oyçokluğu / oybirliği ile

- Başarılı bulunmuştur.
 Başarısız bulunmuştur.
 Düzeltmeler için adaya ..... ek süre tanınmıştır.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı

Unvanı, Adı, Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa OTRAR

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Prof. Dr. Halil EKŞİ

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Doç. Dr. Ahmet SİRİN

İmzası :

ÖNSÖZ

Türkiye, son 6 yılda özel eğitim hizmetlerinde, çok uzun mesafe kat etmiştir. Özel eğitim gerektiren bireylere hizmet veren, özel olarak yetiştirilmiş personelin bulunduğu, geliştirilmiş eğitim programlarının uygulandığı özel eğitim okullarında, özel eğitim hizmetlerinin daha iyi seviyelere ulaşabilmesi için; özel eğitim hizmetlerinin odağındaki öğretmen faktörü çok iyi algılanmalı ve planlama, bu algılar ışığında yapılmalıdır.

Bu çalışma, özel eğitimde çalışan öğretmenlerin statülerinin yanı sıra bir çok demografik özellikleri de dikkate alınarak, özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının karşılaştırılması bakımından önem taşımaktadır. Değerlendirme sonuçları; Türkiye’de özel eğitim okullarındaki özel eğitim hizmetlerinin yeniden yapılandırılması çalışmalarında, başvurulabilecek bir kaynak olabilir.

Araştırmam sürecince, pratik çözümlene yöntemleriyle herkesin beğenisini kazanan ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr.Mustafa OTRAR’a, kızlarım Seher Nisa ve Serra Mina’nın bakımını üstlenen fedakâr annem Nigâr ve babam Muhittin YENİ’ye, her zaman desteğini yanımda hissettiğim sevgili eşim Ayşe’ye ve bu tezin oluşmasında emeği geçen ama adlarını saymadığım tüm öğretmen arkadaşlarıma, okul idarecilerine ve yine desteğini esirgemeyen tüm dostlarıma teşekkür ederim.

Ferhat ŞAHİN

ÖZET

ÖZEL EĞİTİM OKULLARINDA ÇALIŞAN KADROLU, EMEKLİ ÜCRETLİ VE ÜCRETLİ ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ AİDİYET DUYGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Temmuz, 2013, 161 sayfa

Bu araştırmanın amacı, özel eğitim okullarında görevli kadrolu, emekli ücretli ve ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını çeşitli değişkenler açısından incelemek ve statüye bağlı oluşabilecek farklılıklara yönelik bazı çıkarımlar sunmaktır.

Tarama modelinde olan bu çalışmada, özel eğitim okulu öğretmenlerinin mesleki aidiyet duyguları, araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturmuştur. Mesleki aidiyet üzerinde etkisi araştırılan statü, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, branş, okul türü, özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu, mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu ve bulunulan okulda çalışma süresi değişkenleri ise, çalışmada bağımsız değişken olarak kullanılmıştır. Ayrıca çalışmaya katılan öğretmenlerin kadrolu, emekli ücretli ve ücretli öğretmen olarak mesleki aidiyetlerini etkileyen görüş ve önerileri araştırılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, İstanbul'un Anadolu ve Avrupa yakalarından seçilen 89 özel eğitim okulunda görevli 935 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın alt problemlerinin çözümlenmesi amacıyla ilişkisiz örneklem için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçları, çalışmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyetlerine ilişkin, görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Bununla birlikte, öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; statü, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, branş, okul türü, özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu ve mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar göstermiştir.

Son olarak bu bulgular ışığında mesleki aidiyet ve statü ayırımına yönelik, ileride yapılabilecek bilimsel araştırmalara dair öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: özel eğitim, aidiyet, mesleki aidiyet, kadrolu öğretmen, emekli ücretli öğretmen, ücretli öğretmen, öğretmen statüleri, statü ayırımı.

ABSTRACT

THE ASSESSMENT OF THE EMOTIONS OF TEACHERS ON THE STATE OF BELONGING TO THEIR PROFESSION ACCORDING TO THE STATUS AS PERMANENT, RETIRED CASUAL AND CASUAL TEACHING, WHO WORK AT THE SPECIAL EDUCATION SCHOLLS

July, 2013, 161 Pages

The aim of this study is to examine the emotions of special education school teachers in terms of some variables on the state of belonging to their profession and to provide several implications for the differences depending upon the status of the teachers working as permanent, retired casual and casual staff.

As a descriptive study, dependent variables of this research were the feelings of special education school teachers on the state of belonging to their profession. Besides, variables on the state of belonging to profession of teachers such as status, age, gender, marital status, educational status, years in profession, branch, type of school, status on special education service training, selection status of the profession willingly and years in current school level were used as independent variables. However, the thoughts and proposals affecting the state of belonging of teachers to their own professions about the discrimination of the teacher status as permanent, retired casual and casual staff was examined.

In this study, a total of 935 teachers working in 89 special education schools from European and Asian sides of Istanbul were selected as the study sample by using cluster-sampling method. In order to analyze the data, t-test for independent samples and one-way anova (ANOVA) were used.

Results from this study indicated that there were no statistically significant differences in the state of belonging to profession of teachers according to the variables such as years in current school. The results also demonstrated that teachers' feelings on the state of belonging to their profession varied significantly in terms of the status, status, age, gender, marital status, educational status, years in profession, branch, type of school, status on special education service training and selection status of the profession willingly.

Finally, thanks to these findings, some proposals that may be realized in the future as scientific researches about the state of belonging to profession and discrimination of the status.

Key words: special education, the state of belonging, the state of belonging to profession, permanent staff teaching, retired casual staff teaching, casual staff teaching, the status of teachers, the discrimination of the status.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
ÇİZELGELERLİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM I.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.3. Alt Problemler.....	4
1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
1.5. Sayıtlar.....	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.7. Tanımlar.....	5
BÖLÜM II.....	7
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Öğretmenlik Mesleği ve Nitelikleri.....	7
2.1.1. Öğretmenlik Mesleği.....	7
2.1.2. Öğretmen Nitelikleri.....	8
2.2. Aidiyet Kavramı ve Mesleki Aidiyet.....	9
2.2.1. Aidiyet Kavramı.....	9
2.2.2. Mesleki Aidiyetin Tanımı.....	9
2.2.3. Mesleki Aidiyetin Önemi.....	10
2.2.4. Mesleki Aidiyeti Etkileyen Faktörler.....	11
2.3. Özel Eğitim.....	12
2.3.1. Özel Eğitim, Özel Eğitimin Amaçları ve Özel Eğitimin Temel İlkeleri.....	12
2.3.1.1. Özel Eğitim.....	12
2.3.1.2. Özel Eğitimin Amaçları.....	14
2.3.1.3. Özel Eğitimin Temel İlkeleri.....	14
2.3.2. Özel Eğitimde Tanılama, Yönlendirme ve Yerleştirme.....	15
2.3.2.1. Özel Eğitimde Tanılama.....	15
2.3.2.2. Özel Eğitimde Yönlendirme.....	16
2.3.2.3. Özel Eğitimde Öğrencinin Uygun Okula Yerleştirilmesi.....	16
2.4. Türkiye’de Özel Eğitim.....	17
2.4.1. Türkiye’de Özel Eğitimin Tarihçesi.....	17
2.4.2. Türkiye’de Özel Eğitim Okulları.....	18
2.4.3. Özel Eğitim Okul ve Kurumlarında Görev Yapan Personeller.....	22
2.5. Özel Eğitimde Öğretmen.....	22
2.5.1. Öğretmen İstihdamı.....	22
2.5.2. Öğretmen Statüleri.....	27
2.5.2.1. Kadrolu Öğretmen.....	28
2.5.2.2. Sözleşmeli Öğretmen.....	31
2.5.2.3. Ücretli Öğretmen.....	32
2.5.2.4. Vekil Öğretmen.....	35

2.5.2.5. Usta Öğretici.....	35
2.5.3.Öğretmen Statüleri Arasındaki Farklar ve Mesleki Aidiyete Etkisi.....	36
BÖLÜM III.....	40
3. YÖNTEM.....	40
3.1.Araştırmanın Modeli.....	40
3.2.Evren ve Örneklem.....	41
3.3.Kullanılan Ölçme Araçları.....	44
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	45
3.3.2. Mesleki Aidiyet Ölçeği.....	45
3.3.3. Görüş ve Öneriler.....	46
3.4.Verilerin Toplanması.....	47
3.5.Verilerin Çözümlemesi.....	47
BÖLÜM IV.....	49
4. BULGULAR ve YORUM.....	49
4.1.Örneklem Grubunun Demografik Yapısına İlişkin Bulgular.....	49
4.2.Özel Eğitim Okullarında Çalışan Kadrolu, Ücretli ve Emekli Ücretli Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularına İlişkin Bulgular.....	52
4.2.1.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “Mesleki Görüş” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular.....	53
4.2.2.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “Hak ve Olanaklar” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular.....	68
4.2.3.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “İşbirliği ve İletişim” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular.....	84
4.2.4.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “Mesleki Gelişim ve Taktir” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular.....	95
4.2.5.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “Statü Ayrımı” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular.....	110
4.3.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularını Etkilediğini Düşündükleri Görüş ve Önerilerine İlişkin Bulgular.....	122
BÖLÜM V.....	126
5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	126
5.1.Sonuç.....	126
5.1.1.Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar.....	126
5.1.2.Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının Demografik Özelliklere Bağlı Olarak Değişimine İlişkin Sonuçlar.....	128
5.1.3.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularını Etkilediğini Düşündükleri Görüş ve Önerilerine İlişkin Sonuçlar.....	135
5.2.Tartışmalar.....	135
5.3.Öneriler.....	139
5.3.1. Araştırmacılara Öneriler.....	139
5.3.2. Uygulayıcılara Öneriler.....	140
KAYNAKLAR.....	146
EKLER.....	154

Ek-1 Uygulama Anketi.....	154
Ek-2 Anket Uygulama Onayı	158
Ek-3 Mesleki Aidiyet Ölçeği Kullanımı İzin Yazısı	160
Ek-4 Özgeçmiş.....	161

ÇİZELGELER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Çizelge 2.1 Öğretmen nitelikleri.....	8
Çizelge 2.2 Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi.....	11
Çizelge 2.3 Mesleki aidiyeti etkileyen faktörler.....	12
Çizelge 2.4 2007 Yılı itibariyle Türkiye'de özel eğitim okullarının; türleri, sayıları ve öğrenci mevcutları.....	19
Çizelge 2.5 2012 Yılı itibariyle Türkiye'de özel eğitim okullarının türleri ve öğrenci mevcutları.....	20
Çizelge 2.6 2013 Yılı itibariyle Türkiye'de özel eğitim okullarının türleri ve öğrenci mevcutları.....	21
Çizelge 2.7 Özel eğitim okullarında çalışan öğretmen grupları ve branşları.....	23
Çizelge 2.8 2007 Yılı itibariyle Türkiye'de özel eğitim okulları ve öğretmen mevcutları.....	24
Çizelge 2.9 2012 Yılı itibariyle Türkiye'de özel eğitim okulları ve öğretmen mevcutları.....	25
Çizelge 2.10 2013 Yılı itibariyle Türkiye'de özel eğitim okulları ve öğretmen mevcutları.....	26
Çizelge 2.11 İstanbul ili 2013 yılı il içi özür grubu özel eğitim okulları kontenjan listesi.....	27
Çizelge 2.12 1 Ocak 2013 Tarihi itibariyle kadrolu öğretmen maaşları.....	29
Çizelge 2.13 Baş öğretmen ve uzman öğretmenlerin, ünvanlarına münhasır maaşlarına ek olarak aldıkları ödemeler.....	30
Çizelge 2.14 Millî Eğitim Bakanlığı yönetici ve öğretmenlerinin haftalık ders ve ek ders saatlerine ilişkin çizelge.....	31
Çizelge 2.15 Ek ders bordrosu (SSK).....	34
Çizelge 2.16 Özel eğitimde çalışan öğretmen statüleri ve aralarındaki farklar.....	37
Çizelge 3.1 İstanbul özel eğitim okulları öğretmen sayıları.....	41
Çizelge 3.2. Araştırmanın yapıldığı okullar ve anket sayıları.....	42
Çizelge 4.1 Araştırmaya katılan öğretmenlerin çeşitli değişkenlere göre dağılımı.....	49
Çizelge 4.2 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	53
Çizelge 4.3 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları.....	54
Çizelge 4.4 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	54
Çizelge 4.5 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları.....	55
Çizelge 4.6 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	56

Çizelge 4.7	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	56
Çizelge 4.8	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	57
Çizelge 4.9	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçları.....	57
Çizelge 4.10	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	58
Çizelge 4.11	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	59
Çizelge 4.12	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları.....	60
Çizelge 4.13	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	61
Çizelge 4.14	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları.....	61
Çizelge 4.15	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	66
Çizelge 4.16	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	67
Çizelge 4.17	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının bulunulan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	67
Çizelge 4.18	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	68
Çizelge 4.19	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları.....	69
Çizelge 4.20	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	69
Çizelge 4.21	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları.....	70

Çizelge 4.22	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	71
Çizelge 4.23	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	71
Çizelge 4.24	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	72
Çizelge 4.25	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları.....	72
Çizelge 4.26	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	73
Çizelge 4.27	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçları.....	74
Çizelge 4.28	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	75
Çizelge 4.29	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçları.....	76
Çizelge 4.30	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	77
Çizelge 4.31	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçları.....	78
Çizelge 4.32	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	83
Çizelge 4.33	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	83
Çizelge 4.34	Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının bulunulan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	84
Çizelge 4.35	Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	84
Çizelge 4.36	Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	85

Çizelge 4.37 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	85
Çizelge 4.38 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	86
Çizelge 4.39 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	86
Çizelge 4.40 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	87
Çizelge 4.41 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	87
Çizelge 4.42 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	88
Çizelge 4.43 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları.....	88
Çizelge 4.44 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	93
Çizelge 4.45 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	94
Çizelge 4.46 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının bulunulan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	94
Çizelge 4.47 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	95
Çizelge 4.48 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	96
Çizelge 4.49 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları.....	96
Çizelge 4.50 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	97
Çizelge 4.51 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	98

Çizelge 4.52	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	98
Çizelge 4.53	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan scheffe testi sonuçları.....	99
Çizelge 4.54	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	99
Çizelge 4.55	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları.....	100
Çizelge 4.56	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	101
Çizelge 4.57	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları.....	102
Çizelge 4.58	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	103
Çizelge 4.59	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları.....	103
Çizelge 4.60	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	109
Çizelge 4.61	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	109
Çizelge 4.62	Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve takdir alt boyutu puanlarının bulunulan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	110
Çizelge 4.63	Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	110
Çizelge 4.64	Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	111
Çizelge 4.65	Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	111
Çizelge 4.66	Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	112

Çizelge 4.67 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	112
Çizelge 4.68 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	113
Çizelge 4.69 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	113
Çizelge 4.70 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları.....	114
Çizelge 4.71 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	115
Çizelge 4.72 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçları.....	116
Çizelge 4.73 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	121
Çizelge 4.74 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları.....	121
Çizelge 4.75 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının bulunulan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.....	122
Çizelge 4.76 Öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını etkilediğini düşündükleri görüşleri.....	123
Çizelge 4.77 Öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını etkilediğini düşündükleri önerileri.....	124

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt.	: Aktaran
BKK	: Bakanlar Kurulu Kararı
BSM	: Bilim ve Sanat Merkezi
DMK	: Devlet Memurları Kanunu
GEİO	: Görme Engelliler İlkokulu
GEOO	: Görme Engelliler Ortaokulu
İEİO	: İşitme Engelliler İlkokulu
İO	: İlkokul
İEEO	: İşitme Engelliler Ortaokulu
İÖO	: İlköğretim Okulu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
OÇÖEİUM	: Otistik Çocuklar Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi
OÇÖEUM-I.K	: Otistik Çocuklar Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
OÇÖEUM-II.K	: Otistik Çocuklar Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
OO	: Ortaokul
ÖE	: Özel Eğitim
ÖEİO	: Özel Eğitim İlköğretim Okulu
ÖEİUM	: Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi
ÖEMEM	: Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
ÖEML	: Özel Eğitim Meslek Lisesi
ÖEUM-I.K	: Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
ÖEUM-II.K	: Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
RAM	: Rehberlik ve Araştırma Merkezi
RG	: Resmi Gazete
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
SPSS	: Statistical Program For Social Sciences
SRMYOO	: Sosyal Rehabilitasyon Merkezi Yatılı Orta Okulu
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Diğerleri

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusunu oluşturan problem durumu açıklanmış, problem cümlesi, araştırmanın amacı, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıtlar ve sınırlılıklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, kültürün kuşaktan kuşağa aktarılması fonksiyonunu yerine getiren en önemli etkenlerden biridir (Başgöz, 1995). Aynı zamanda eğitim, kalkınmanın en önemli araçlarından biri ve toplumun yaratıcı gücünü, verimini arttıran bireye fırsat ve olanak eşitliği sağlayarak bireyin yeteneklerini geliştirme imkanı sağlayan en etkili araçtır (Adem, 1993).

Özel eğitim ise; özel eğitime muhtaç çocukların eğitimi için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve bu çocukların özür ve özelliklerine uygun eğitim ortamında sürdürülen çalışmalardır (Özsoy, Özyürek, Eripek, 1998).

Okullardaki sosyal gurupların sahip olması gereken bazı nitelikler vardır. Bu nitelikler şunlardır (Öztürk, 1993):

- a. Grup demokratik bir yapıya sahip olmalıdır.
- b. Üyeler arasındaki sosyal ilişkiler hoşgörüyeye göre düzenlenmelidir.
- c. Grupta işbirliği ve yardımlaşma esas alınmalıdır.
- d. Üyelerin isteklerine ve sorumluluk duygularına göre çalışmalara katılımı sağlanmalıdır.

Sosyal bir grup olan okulun, bireylerin sosyalleşmesine ve toplumsal yaşantısına yaptığı etkilerin önemi büyüktür. Sosyalleşme, bir gruba yada topluma ait olmayı, bireyin yaşadığı toplumun kültürel değerlerini benimsemesi ve kendini grubun yada toplumun değerli bir üyesi

olarak kabul ettirmesi sürecidir. Bunun içinde bireyin, o toplumdaki var olan kuralları öğrenmesi, var olan değer ve inançlarla birlikte benimsemesi, uygulaması ve geliştirmesi gerekir (Hamedoğlu ve Özdil, 2004).

Özel eğitimde çalışan öğretmenlerin tükenmişlikleriyle ilgili yapılan birçok çalışmada; engelli çocuklarla çalışan öğretmenlerle normal çocuklarla çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri karşılaştırılmış, özel eğitim öğretmenlerinde tükenmişliğe yol açan faktörler ve stres kaynakları araştırılarak bu öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini azaltmak için neler yapılması gerektiği veya yapılabileceği tartışılmıştır. Engellenmiş hissetme, zihinsel olarak yorulma, endişelenme, kaygılanma, depresif hissetme, baskı hissetme stresin duygusal göstergeleri olarak açıklanmakta ve engelli çocuklarla çalışan öğretmenlerin öğretim yaptıkları ortam nedeniyle tükenmişliğe diğer öğretmenlerden daha çok ve daha çabuk maruz kaldıklarını belirtilmektedir (Oruç, 2007).

H.P. Henecka'ya göre mesleki sosyalleşmeyi dört faktör etkiler. Bu faktörler;

1. Meslekle ilgili eğitim öğretim
2. Meslek gruplarına aidiyet
3. Mesleğin sağladığı gelir ve prestij
4. Çalışma şartlarıdır (Ergun, 1994).

Aidiyet ile başarı arasında döngü bulunmaktadır. Eğer çalışanlar aldıkları ödülleri başarı düzeylerinin altında veya ödülü hak etmeyene de ödül verildiği yönünde algılsa ortaya aidiyetsizlik çıkar. Her iki durumda da kişinin aidiyet düzeyi ile bir sonraki dönemde ulaşacağı başarı arasında bir ilişki çıkacaktır (Erdoğan, 1996).

Aidiyet ile ilgili temel etmenler şöyle sıralanabilir (Şahinkuş, 2006):

1. Aidiyet, tutum ile ilgilidir. Yöneticinin çalışanına karşı olumlu tutumu, ona değer vermesi, yönetici ile çalışan arasında var olan olumlu ilişkiler, çalışanın aidiyetinin artmasına neden olan ayrı bir etmendir.
2. Aidiyet, iş güvenliği ile ilgilidir. Çalışan sağlığı için tehlikeli olan bir ortamda çalışmak istemez. Her türlü güvenlik önleminin alındığı ortamda çalışmak ona huzur verecek ve çalışanı mutlu kılacaktır.
3. Aidiyet, işin zevk verme kabiliyeti ve uygunluğu ile ilgilidir. Çalışan becerilerini, deneyimini ve kişisel isteklerini karşılayan görevleri yerine getirmekten dolayı mutlu olduğunu hisseder.
4. Aidiyet, üretimde bulunmaktan da doğar. İş çok iyi bir biçimde tasarlanır ve sonuçta bir o kadar mükemmel olursa çalışanın aidiyeti sağlanmış olur.
5. Aidiyet, umut verici mesleki projelerle ilgilidir. Eğer çalışan çalıştığı iş yerinde yükselme imkânına sahipse, elde edeceği aidiyet yüksek olacaktır.
6. Aidiyet, işin akışını ve hızını denetleyecek çalışanın yeteneği ile ilgilidir. Çalışan yaptığı işin düzenlenmesinde, denetiminde yeteneklerini kullanarak rol ve söz hakkına sahipse yaptığı işten haz duyacak ve aynı zamanda başarısını olumlu yönde etkileyecektir.
7. Aidiyet, işletmenin genel durumu ile ilgilidir. Çalışanın aidiyet duygusunun gelişmesinde işletmenin başlıca politikaları, genel personel uygulamaları, toplumdaki imajı ve ürünleri, aidiyette rol oynar.
8. Aidiyet, işyerindeki olumlu beşeri ilişkilerle ilgilidir ve bu nedenle bir çalışanın görevlerini yerine getirdiği işletmenin herhangi bir alt grubuna ait olmasından duyduğu haz, aidiyet içinde düşünülür.

Türk Eğitim Sistemindeki ödül sürecinin incelendiği bir araştırmada (Balcı, 1988), öğretmenler için ödülün gerçek anlamda doyurucu bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Özel eğitim okullarında çalışan kadrolu, emekli ücretli ve ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmiştir.

1.3. Alt Problemler

Özel eğitimde kadrolu, ücretli ve emekli ücretli statüye göre görev yapan öğretmenlerin; statü, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, branş, okul türü, özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu, mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu ve bulunulan okulda çalışma süresi değişkenlerine göre:

1. “Mesleki Görüş” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları,
2. “Hak ve Olanaklar” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları,
3. “İşbirliği ve İletişim” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları,
4. “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları,
5. “Statü Ayrımı” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları,

anlamalı bir farklılık göstermekte midir?

6. Özel eğitim okullarında çalışan kadrolu, emekli ücretli ve ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını etkilediğini düşündükleri görüş ve önerileri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, Özel eğitim okullarında çalışan kadrolu, emekli ücretli ve ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları arasında bir farkın olup olmadığını araştırmaktır. Ayrıca yapılan araştırma sonuçlarının; MEB’in bu alanda yapacağı düzenlemelere katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Ülkemizde MEB, özel eğitim hizmetlerini; 17 farklı türde kurulmuş özel eğitim okulları ile yerine getirmektedir. Bu çalışma, özel eğitimde çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet

duygularının karşılaştırılması bakımından önem taşımaktadır. Çeşitli değişkenlere göre özel eğitimde çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyetlerinin değerlendirilmesi sonuçları; özel eğitim hizmetlerinin yeniden yapılandırılması çalışmalarında, başvurulabilecek bir kaynak olabilir.

1.5. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılanlar gerçek düşüncelerini tarafsız biçimde ifade etmişlerdir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı,
2. İstanbul İl'indeki özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerle,
3. Yapılan istatistiksel çözümleme işlemleri ile sınırlıdır

1.7. Tanımlar

Özel Eğitim: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006).

Özel Eğitim Okulu: Özel eğitim gerektiren bireylere hizmet veren, özel olarak yetiştirilmiş personelin bulunduğu, geliştirilmiş eğitim programlarının uygulandığı özel öğretim kurumudur (MEB İstatistikleri, 2013).

Aidiyet: Bireyin mesleğine karşı genel tutumunu ifade eder (Şimşek, 1999; Erdoğan, 1996).

Statü: TDK'ya (2013) göre statü; Bir kimsenin bir kurum veya bir toplum içindeki konumu ile kadro bakımından bağlı olduğu durum pozisyonudur.

Öğretmen: Özel eğitim okullarında görev yapan kadrolu, ücretli ve emekli ücretli öğretmenleri ifade etmektedir.

Öğretmenlik: Öğretmenlik, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun (1973) 43. maddesinde, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmıştır.

Kadrolu Öğretmen: 657 sayılı DMK'nın (1965) 4/a maddesine göre devlet memuru olarak görev yapan özel eğitim okullarındaki öğretmenleri ifade etmektedir.

Ücretli Öğretmen: Öğretmen sayısının yetersiz olması halinde, Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar'ın 9. Maddesinde (2006) ki gerekli şartları taşıyıp, 657 sayılı DMK'nın (1965) 4/c maddesine göre geçici olarak görevlendirilen ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4/a maddesine göre; tüm sigorta kollarına tabi olup, işsizlik sigortası primi kesilmeyen özel eğitim öğretmenlerini ifade etmektedir.

Emekli Ücretli Öğretmen: Öğretmen sayısının yetersiz olması halinde, Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar'ın 9. maddesinde ki (2006) gerekli şartları taşıyıp, 657 sayılı DMK'nın (1965) 4/c maddesine göre geçici olarak görevlendirilen ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun (5510) 4/a maddesine göre; sosyal güvenlik destekleme primine tabi çalışan özel eğitim öğretmenlerini ifade etmektedir.

Vekil öğretmen: Öğretmenlerin kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan atanan ilköğretim okullarındaki öğretmenleri ifade etmektedir (DMK, 1965).

Usta öğretici: Ustalık yeterliğini kazanmış; öğrencilerin/kursiyerlerin kurum, okul ve iş yerindeki eğitiminden sorumlu, mesleki eğitim tekniklerini bilen ve uygulayan, usta öğreticilik belgesine sahip kişiyi ifade etmektedir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde; öğretmenlik mesleği ve nitelikleri, aidiyet kavramı ve mesleki aidiyet, özel eğitim ve özel eğitimde öğretmen konularına yer verilmiştir.

2.1. Öğretmenlik Mesleği ve Nitelikleri

2.1.1. Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenlik mesleğinin tanımına geçmeden önce bu terimi oluşturan sözcüklerden meslek tanımını yaparak işe başlamak, anlaşılabilirliği kolaylaştıracaktır.

Meslek: sosyal, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutları olan; bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu bir işbölümü sonucu ortaya çıkmış bir uğraş olgusudur. Bu uğraş aynı zamanda alanla ilgili özel bir formasyonu gerektirmektedir. Örneğin bir bireyin doktorluk mesleğini yapabilmesi onun o alana ilişkin bilgi ve becerileri, öğretmenlik mesleğine sahip olabilmesi içinde alanla ilgili bilgi ve becerileri kazandıracak eğitimi alınmasını gerektirmektedir (Ünal ve Ada, 2001). İlhan'a (2008) göre Meslek, bireysel yeteneklerin açığa çıkmasına imkân tanır, bireyin duygusal, bedensel ve zihinsel gelişimini etkiler ve onun hayata bakış açısının, alışkanlıklarının, tercihlerinin, davranışlarının, benlik algısının ve kimliğinin biçimlenmesinde rol oynar.

Öğretmenlik Mesleği: 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun (1973) 43. Maddesinde Öğretmenlik Mesleği; Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir ifadesiyle tanımlamaktadır.

Öğretmenlik mesleği çok eski bir uğraşı alanının olmasına karşın bir meslek olarak kabul görmesi oldukça yenidir. Günümüzde bile birçok kişi belli konuda bilgi ve beceriye sahip olan kişilerin öğretmen olabileceğine inanmaktadır. Oysa eğitimin bir bilim olarak ortaya çıkması ve gelişmesiyle birlikte öğretmenlik meslek bilgisi önem kazanmaya başlamış ve öğretmenlik

için bireylerin özel bilgi ve becerilere sahip olması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Öğretmenlik mesleğinin toplumda meslek olarak kabul edilmesi için meslekleşmesi koşullarını sağlamış olması gerekir (Erden, 1998).

2.1.2. Öğretmen Nitelikleri

Güdek'e (2007) göre; toplumu değiştirme ve geliştirme gücüne sahip olan öğretmenler, eğitimi bir bütün olarak görebilmeli, mesleğinde inanç ve bağlılık duygusuna sahip olmalı, mesleğin değerler sistemine uygun davranmalı, belirli bir öğretim alanında yeterliliğini kanıtlamalı ve mesleki bilgi becerilerini etkin bir şekilde uygulayabilmelidir. Dolayısıyla öğretmenlik mesleğinin niteliklerini geliştirmek için insani niteliklerinde geliştirilip güçlendirmek gereklidir.

Öğretmen niteliklerin asıl olması gerektiği konusunda yapılan çalışmalara bakıldığında araştırmaların daha çok etkili öğretmenlerin nitelikleri üzerinde odaklaştığı görülmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde etkili öğretmenin özellikleri ve sahip oldukları kişisel niteliklerin sekiz aşamada toplandığı belirlenmiştir. Bu nitelikler temel alındığından etkili bir öğretmenin sahip olması gereken nitelikler temelde iki ana grupta toplamak mümkündür. Bunlar öğretmenlerin kişisel ve mesleki nitelikleridir. Öğretmenlerin sahip olması gereken kişisel ve mesleki nitelikleri aşağıda çizelge 2.1'de verilmiştir (Demirel, 2006):

Çizelge 2.1 Öğretmen nitelikleri

Kişisel Nitelikleri		Mesleki Nitelikleri	
1.	Güdüleyici	1.	Planlama
2.	Coşku	2.	Yöntem ve Teknikler
3.	İçtenlik	3.	Etkili İletişim
4.	Güvenirlilik	4.	Sınıf Yönetimi
5.	Profesyonellik	5.	Zamanı Etkili Kullanma
6.	İşbirlik	6.	Değerlendirme
7.	Esneklik	7.	Rehberlik
8.	Bilginlik		

Öğretmenlerin mesleki yeterlikleri, davranışları, değerleri, dünya görüşleri ve sosyal eğilimleri; öğrencilerin davranışlarını ve bilgilerini etkilemektedir. Öyleyse öğretmen eğitimi;

gerekli davranış, yetenek ve bilgi ile donanmış yeni bir toplumun oluşturulmasına yönelik her eğitim sisteminin en önemli ve asıl parçasını oluşturmaktadır (Karagözoğlu,1995, Akt. Gömleksiz, 2004).

2.2. Aidiyet Kavramı ve Mesleki Aidiyet

2.2.1. Aidiyet Kavramı

TDK'da (2013) aidiyet; ait olma, ilgi olarak tanımlanmıştır. Aidiyet, bireyin kendisinin topluluk içinde bir yeri olduğunu, kabul edildiğini hissetmesi, bu durumun sonucunda da kendisini önemli ve değerli görmesi olarak tanımlanabilmektedir (Bacanlı, 2004). Aidiyet duygusu, sosyal bir varlık olarak insanın gelişim sürecinde önemli değerlerden biridir ve aileye, takıma, millete ait olma, kişinin toplumda üstlendiği rolün belirlenmesinde, belirli bir statü kazanmasında önemli bir olgu olarak görülmektedir (Şahan, 2007).

2.2.2. Mesleki Aidiyetin Tanımı

Şimşek (1999) ve Erdoğan'a (1996) göre Mesleki aidiyet, bireyin mesleğine karşı genel tutumunu ifade eder ve bireyin davranışları ile hareketleri, büyük oranda tutumlarının tesiri altındadır.

Çakıra (2006) göre iş tutumları, çalışanların işlerine karşı hissettikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal yaklaşımlarından oluşan bir bütünü ifade eder. İş tutumlarının duygusal boyutunu, işi sevmek gibi duygular oluştururken; bilişsel boyutunu, değerlendirme ve deneyimler sonucu beliren, işin sıkıcı veya ilginç olması gibi bilgiler oluşturur. Gözlemlenen davranışlar ise; iş tutumlarının davranışsal boyutunu teşkil etmektedir.

Mesleki aidiyetle ilgili yapılan tanımlarda ortak nokta; çalışanların, mesleklerine karşı var olan ilgileri ve mesleklerine karşı hissettikleri ait olma duygusudur.

2.2.3. Mesleki Aidiyetin Önemi

Meslek hem birey, hem de toplum açısından yaşamsal fonksiyonlara sahiptir. Toplumun işleyişinde, bireyin toplumsal konumunun tayininde ve topluma katılımında belirleyici bir rolü vardır (İlhan, 2008). Karaca'ya (2001) göre; bir gruba veya sınıfa ait olma, o grupla veya sınıfla dayanışma içinde bulunma, kişiye bir güven kazandırır ve iş görenin tek başına kalmasını engellemekle beraber onu çaresizlikten ve yalnızlıktan kurtarır.

Sokrates, “Dünyada her şeye kıymet biçilebilir; ama öğretmenin eserine kıymet biçilemez!” derken Atatürk; “Bir millet savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, bu zaferlerin sürekliliği ancak eğitim ve kültür ordusuna bağlıdır!” der. Kuşkusuz bu konuda en büyük görev öğretmenlere düşmektedir (Özsoy, 2003).

İnsanlar geçici ya da yeni gelen olmak yerine bir yere ait olmayı isterler (Gürsel v.d., 2003).

Meslek olgusunun, özellikle de öğretmenlik mesleğinin bu denli önemli olduğu toplumlarda, meslek mensupları sosyal desteğe ihtiyaç duymaktadır. Sosyal destek; bireyin ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan ait olma, sevgi görme, takdir edilme ve kendini gerçekleştirme gibi temel ihtiyaçlarının, arkadaşları, ailesi, üstleri veya profesyonel danışmanlar gibi başka bireylerle kurduğu etkileşim sonucunda tatmin edilmesi anlamına gelmektedir (Ekinci ve Ekici, 2003).

2.2.4. Mesleki Aidiyeti Etkileyen Faktörler

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisini aşağıdaki gibi sıralamıştır.

Çizelge 2.2 Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi

İhtiyaç Düzeyi	İhtiyaç	İhtiyacı Etkileyen Faktörler
5. Düzey	Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı	1.İşe hâkimiyet 2.Yaratıcılık 3.Organizasyondaki ilerleme 4.İşteki başarı
4. Düzey	Saygınlık İhtiyacı	1.İş unvanı 2.Statü sembolleri 3.İş arkadaşı / amir tarafından kabullenilme 4.İşin kendisi 5.Sorumluluk
3. Düzey	Aidiyet İhtiyacı	1.Nezaretin kalitesi 2.Uyumlu çalışma grupları 3.Mesleki arkadaşlık
2. Düzey	Güvenlik İhtiyacı	1.Güvenli çalışma koşulları 2.Yan ödemeler 3.Ücret artışları 4.İş güvenliği
1. Düzey	Temel İhtiyaçlar	1.Isınma ve havalandırma 2.Temel ücret 3.Kafeterya 4.Çalışma koşulları

Kaynak: Şimşek, L., "Mühendislerin İş Tatminini Etkileyen Faktörler ve Uygulamalı Bir Çalışma", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi, 1994, s.16.

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere; aidiyet ihtiyacı 3. Düzey ihtiyaç olup genel olarak; nezaretin kalitesi, uyumlu çalışma grupları ve mesleki arkadaşlık faktörlerinden etkilendiği görülmektedir.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki aidiyet ihtiyacı, mesleki aidiyet ihtiyacı ile ilişkilendirildiğinde, mesleki aidiyet ihtiyacının; iş tatmini ve örgütsel bağlılık kavramları ile çok yakın bir ilişkisinin olduğu görülür. İş tatmini ve örgütsel bağlılığın arttığı durumlarda,

mesleki aidiyet ihtiyacının karşılanabileceği söylenebilir. Bu bağlamda Türkoğlu (2011) ve Sönmezer'in (2007) örgütsel bağlılık ve iş tatmini araştırmaları incelendiğinde, Mesleki aidiyeti etkileyen faktörleri; kişisel ve örgütsel faktörler olarak 2 grupta özetleyerek aşağıdaki çizelge 2.3 deki gibi sunmak mümkündür.

Çizelge 2.3 Mesleki aidiyeti etkileyen faktörler

Örgütsel Faktörler	Kişisel Faktörler
1. İşin Niteliği	1. Yaş
2. Birlikte Çalışılan İş Görenler	2. Eğitim
3. Ücret	3. Kıdem
4. Yönetim Tarzı ve Çalışma Koşulları	4. Zekâ
5. İş Güvenliği ve İş Güvencesi	5. Kişilik
6. Bilgi ve Beceri Kullanımı	6. Zihinsel Sağlık
7. Ödüllendirme	7. Cinsiyet
8. Denetim	8. Medeni Durum
9. İş Görenin Kişiliği	9. Yetenekler
10. Toplum Koşulları	10. İş Tecrübesi
11. İşgücü Devri ve Devamsızlık	
12. İletişim	
13. Rol Çatışması ve Rol Belirsizliği	
14. Adalet	
15. Terfi	

Çizelge 2.3 incelendiğinde mesleki aidiyeti etkileyen örgütsel faktörlerin sayısının, kişisel faktörlerin sayısından çok olduğu görülmektedir.

2.3. Özel Eğitim

2.3.1. Özel Eğitim, Özel Eğitimin Amaçları ve Özel Eğitimin Temel İlkeleri

2.3.1.1. Özel Eğitim

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006).

Şahin (2003) ise, özel eğitimin tanımını biraz daha açarak özel eğitimi; çoğunluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları; yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmalarını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek onların; topluma kaynaşmasını ve bağımsız üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitim olarak tanımlamaktadır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler: doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrasında, gelişim sürecinde oluşan çeşitli nedenlere bağlı olarak; bilişsel, dil, hareket, fizik, sosyal ve duygusal gelişimlerinde ölçme araçlarıyla ölçülebilen düzeyde yetersizlik, yavaşlama, gerileme veya ileride olma sonucunda yaşıtlarına göre farklı özellikler gösteren ve normal eğitim programlarından yararlanamayan, kısmen yararlanan veya yararlandığı halde destek programları ile eğitimlerini devam ettirebilen bireylerdir (Baykoç Dönmez, 2010).

Özel gereksinimli bireyler, genellikle şu gruplarda toplanmaktadır:

1. Zihinsel Yetersizlik
2. Özel Öğrenme Güçlüğü
3. Bedensel Yetersizlik, Süreğen Hastalık ve Ortopedik Yetersizlik
4. Dil ve Konuşma Güçlüğü
5. İşitme Yetersizliği
6. Görme Yetersizliği
7. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)
8. Yaygın Gelişimsel Bozukluk
9. Üstün ve Özel Yetenek

2.3.1.2. Özel Eğitimin Amaçları

MEB Özel Eğitim Hizmetler Yönetmeliği'nde (2006) özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

- a) Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,
- b) Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,
- c) Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar.

2.3.1.3. Özel Eğitimin Temel İlkeleri

MEB Özel Eğitim Hizmetler Yönetmeliği'nde (2006) Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri şunlardır;

- a) Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- b) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.
- c) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- ç) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.

- d) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
- e) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.
- f) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.
- g) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.
- ğ) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

2.3.2. Özel Eğitimde Tanılama, Yönlendirme ve Uygun Okula Yerleştirme

Özel eğitimde tanılama, yönlendirme ve yerleştirme iş ve işlemleri, ilgilinin ikâmet ettiği ilçede bulunan Rehberlik ve Araştırma Merkezlerince yapılmaktadır.

2.3.2.1. Özel Eğitimde Tanılama

Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılması rehberlik ve araştırma merkezinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından nesnel, standart testler ve bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. Tanılamada; bireyin özürlü sağlık kurulu raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri, eğitim performansı, ihtiyacı, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006).

2.3.2.2. Özel Eğitimde Yönlendirme

Yönlendirme, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine karar verilerek eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu hazırlanmasını içeren bir süreçtir. Bu sürecin sonunda Özel Eğitim Değerlendirme Kurul Raporu düzenlenir. Bu raporlar 2 türdür:

1. Destek Eğitim Raporu: Özür Grubuna Yönelik hazırlanmış destek eğitim programların önerildiği rapordur.

2. Yönelme Raporu: Yerleştirme amaçlı olarak İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kuruluna sunulan rapordur.

Yönlendirme kararı verilen birey için özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından eğitim planı da hazırlanır.

Eğitim planı doğrultusunda bireyin devam ettiği okul veya kurumda bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlanarak uygulanır.

Bu uygulama sonucunda bireyin izlemesi yapılır.

Eğitim planı her yıl özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yenilenir (Bursa MEM, 2012).

2.3.2.3. Özel Eğitimde Öğrencinin Uygun Okula Yerleştirilmesi

“Yerleştirme, rehberlik ve araştırma merkezinde tanılması yapılan ve özel eğitim değerlendirme kurulunca herhangi bir özel eğitim kurumuna yönlendirmesi yapılan öğrencinin uygun okula yerleştirilmesi İl/İlçe Özel Eğitim Kurulunca yapılır” (Bursa MEM, 2012).

2.4. Türkiye’de Özel Eğitim

2.4.1. Türkiye’de Özel Eğitim’in Tarihçesi

Türkiye’de özel eğitimin başlaması, yaygınlaşması ve gelişmesi özür kümelerine göre değişiklik göstermektedir, özür kümelerinin her birindeki gelişmeler ilgili ünitelerde verilmiştir. Burada genel olarak bir değerlendirme yoluna gidilecektir.

Yetimleri, kimsesizleri koruma, bakma barındırma türü hizmetleri, çocuk esirgeme, sosyal hizmet, darülaceze, huzurevi, çocuk yuvaları, yetiştirme yurdu, darüşşafaka vb. gibi adlar altında değişik kurumlarda verilmektedir.

Bazı kaynaklara göre Osmanlı Devletindeki Enderun Okulları üstün zekâlıların eğitiminin dünyadaki ilk uygulamaları arasında yer almaktadır.

Sağlıkların, körlerin, eğitimleri on dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru başlamış görünmektedir.

Özel eğitimin Milli Eğitim Bakanlığının örgün eğitim hizmetleri arasında yer alması ancak 1951 yılında sağlanabilmiştir. 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı özel eğitime muhtaç çocuklar kanunu ve bu kanunun emrettiği yönetmelikler bugünkü uygulamayı belirlemiştir. Buna göre özel eğitim Bakanlık Merkez Örgütünde Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığınca, illerde İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri yoluyla yürütülmektedir.

Özel eğitim çalışmaları sağlıklar, körler, ortopedik özürlüler, eğitilebilir, öğretilebilir geri zekâlılar için ayrı okul, özel sınıf uygulaması biçiminde görülmektedir (Özsoy vd., 2002).

2006 yılında Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliği tekrardan düzenlenerek özel özel eğitim kurumları SHÇEK’ten alınarak Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. 2005 yılında 5378 sayılı “Özürlüler Kanunu” çıkarılmıştır. Diğer bir gelişmede, Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile Devlet İstatistik Enstitüsünün ortak çalışması olan Özürlüler Araştırması’dır (Bursa MEM, 2012).

2.4.2. Türkiye’de Özel Eğitim Okulları

Türkiye’de özel eğitim okul ve kurumları, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin (2006) 38. ve 46. maddeleri doğrultusunda, engel türlerine göre, aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir;

1. İşitme, görme ve ortopedik yetersizliği olan bireyler için açılan okul ve kurumlar
2. Zihinsel yetersizliği olan bireyler ile otizmi olan bireyler için açılan okul ve kurumlar
3. Otistik bireyler için açılan okul ve kurumlar
4. Sağlık kuruluşlarında yatarak tedavi gören bireyler için açılan okul ve kurumlar
5. Üstün yetenekli bireylerin eğitimi amacıyla açılan kurumlar
6. Birden fazla yetersizliği olan bireyler için açılan özel eğitim kurumları
7. Özel eğitim mesleki eğitim merkezi (okulu)
8. Özel eğitim iş uygulama merkezi (okulu)

MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2008) Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Kılavuzu’nda 2006-2007 eğitim ve öğretim yılı sonu itibari ile özel eğitim okul/kurumları ve öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur;

Çizelge 2.4 2007 Yılı itibariyle Türkiye’de özel eğitim okullarının; türleri, sayıları ve öğrenci mevcutları

SIRA NO	OKUL/KURUM TÜRÜ	OKUL-KURUM SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI
1	İşitme Engelliler ilköğretim Okulu	48	4.967
2	İşitme Engelliler Meslek Liseleri	15	1.301
3	Görme Engelliler İlköğretim Okulu	16	1.349
4	Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulları	3	442
5	Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri	2	96
6	Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulları	50	2.889
7	Zihinsel Engelliler İş Okulları	67	2.736
8	Eğitim ve Uygulama Okulları	121	5.328
9	Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri (121+5)	126	2.578
10	Bilim ve Sanat Merkezleri (Üstün Yetenekliler)	43	5.756
11	Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri	23	692
12	Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezleri	2	89
13	Vakıfbank Umut Çocukları Sosyal Rehabilitasyon Merkezi Yatılı İlköğretim Okulu (Uyum Güçlüğü Olanlar)	1	29
14	Görme Engelliler Basımevi ve Aksam Sanat Okulu	1	
15	Özel Eğit Ok. bünyesinde Anasınıfı (69 Okulda, 101 şubede) 646 öğrenci (Hastane ilköğretim okulları Anasınıfı öğrenci sayısı 6 okulda, 6 şubede 88 öğrenci dahil)		558
GENELTOPLAM		518	28.810

Son yıllarda MEB’in özel eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması faaliyetleri sonucunda, bir hayli yol kat edilmiş ve özel eğitim okul/kurum sayıları artırılarak, özel eğitime muhtaç bir çok öğrencinin eğitim alması sağlanmıştır.

MEB 2011-2012 Eğitim ve Öğretim Yılı sonu itibariyle Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Özel Eğitim Hizmeti veren okul türleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur (MEB İstatistikleri, 2012);

Çizelge 2.5 2012 Yılı itibariyle Türkiye’de özel eğitim okullarının türleri ve öğrenci mevcutları

Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı		
			Erkek	Kadın	Toplam
Özel Eğitim Örgün Eğitim Kurumları					
1	Özel Eğitim Bünyesindeki Ana Sınıfları	122	516	374	890
2	İşitme Engelliler İlköğretim Okulu	49	2.157	1.647	3.804
3	Görme Engelliler İlköğretim Okulu	16	793	569	1.362
4	Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulu	3	294	251	545
5	Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulu	53	1.785	1.007	2.792
6	Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi (İlköğretim)	51	1.629	437	2.066
7	Uyum Güçlüğü Olanlar (İlköğretim)	1	65	-	65
8	Orta ve Ağır Düzeyde Zihinsel Engelliler Eğitim Uygulama Okulu (İlköğretim)	143	4.647	2.860	7.507
9	Özel Eğitim Meslek Lisesi (Ortopedik Engelliler)	2	69	28	97
10	Özel Eğitim Meslek Lisesi (İşitme Engelliler)	21	1.282	771	2.053
11	İş Okulu (Mesleki Ortaöğretim)(Hafif Düzey Zihinsel Engelliler)	89	4.027	1.922	5.949
Özel Eğitim Örgün Eğitim Kurumları Toplamı		550	17.264	9.866	27.130
Özel Eğitim Yaygın Eğitim Kurumları					
1	Orta ve Ağır Düzeyde Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezi	135	2.804	1.498	4.302
2	Bilim ve Sanat Merkezi (Üstün Zekalı ve Özel Yetenekliler)	62	5.656	5.151	10.807
3	Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi	14	512	145	657
Özel Eğitim Yaygın Eğitim Kurumları Toplamı		211	8.972	6.794	15.766
ÖZEL EĞİTİM GENEL TOPLAMI		761	26.236	16.660	42.896

Araştırmanın yapıldığı tarihte, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği 21 Temmuz 2012 tarih ve 28360 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanarak son halini almıştır. Yayımlanan yönetmelikle; özel eğitim okul isimleri değişmiştir.

Son haliyle Türkiye’deki özel eğitim okul ve öğrenci sayıları, Milli Eğitim İstatistikleri 2012-2013 ve Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2013) Kurumlar Listesi’nden alınarak, aşağıda çizelge halinde sunulmuştur.

Çizelge 2.6 2013 Yılı itibariyle Türkiye’de özel eğitim okullarının türleri ve öğrenci mevcutları

Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı		
			Toplam	Erkek	Kadın
1	Özel Eğitim Bünyesindeki Ana Sınıfları(8 Ö.E. Ana Okulu)	122	1.006	564	442
2	İşitme Engelliler İlkokulu	45	1.241	724	517
3	İşitme Engelliler Ortaokulu	45	2.336	1.307	1.029
4	Görme Engelliler İlkokulu	16	671	406	265
5	Görme Engelliler Ortaokulu	16	735	426	309
6	Ortopedik Engelliler İlkokulu	3	339	183	156
7	Ortopedik Engelliler Ortaokulu	3	303	165	138
8	Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler İlkokul	50	987	616	371
9	Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler Ortaokul	51	1.671	1.078	593
10	Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe (Ağır-Orta Zihinsel&Otistik)	224	7.224	4.672	2.552
11	Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe (Ağır-Orta Zihinsel&Otistik)	221	4.620	3.018	1.602
12	İlkokul (Uyum Güçlüğü Olanlar)	1	16	16	-
13	Ortaokul (Uyum Güçlüğü Olanlar)	1	52	52	-
14	Özel Eğitim Meslek Lisesi (Ortopedik Engelliler)	2	98	72	26
15	Özel Eğitim Meslek Lisesi (İşitme Engelliler)	18	2.149	1.326	823
16	Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi III. Kademe (Ağır-Orta Zihinsel&Otistik)	176	2.583	1.735	848
17	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Görme Engelliler)	2	8	8	-
18	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Hafif Zihinsel Engelliler)	103	6.096	4.057	2.039
Özel Eğitim Örgün Eğitim Toplamı		1.099	32.135	20.425	11.710
1	Bilim ve Sanat Merkezi (Üstün Zekalı ve Özel Yetenekliler)	67	11.268	6.112	5.156
Özel Eğitim Yaygın Eğitim Toplamı		67	11.268	6.112	5.156
ÖZEL EĞİTİM GENEL TOPLAMI		1.166	43.403	26.537	16.866

Son yıllarda MEB’in özel eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması faaliyetleri sonucunda, bir hayli yol kat edilmiş ve özel eğitim okul/kurum sayıları artırılarak, özel eğitime muhtaç bir çok öğrencinin eğitim alması sağlanmıştır. Türkiye’de; 2007 yılında 518 özel eğitim okulunda 28810 öğrenci, 2012 yılında 761 özel eğitim okulunda 42896 öğrenci eğitim-öğretim almışken 2013 yılında 1166 özel eğitim okulunda 43403 öğrenci eğitim-öğretim hizmeti almaktadır.

İstanbul'da özel eğitim okul sayısı 166 iken (Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2013); öğrenci sayısı 6957'dir (İstanbul MEM Strateji Geliştirme Bölümü, 2013).

2.4.3. Özel Eğitim Okul ve Kurumlarında Görev Yapan Personeller

Özel eğitim okul ve kurumlarında; öğretmenlerin yanı sıra (okul öncesi ve sınıf öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri, genel bilgi dersleri öğretmenleri ve meslek dersleri öğretmenleri) Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin (2006) 67. maddesi gereği; uzman hekim, hekim, diyetisyen, dil ve konuşma terapisti, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimi ve eğitimcisi, fizyoterapist, odyometrist, iş ve uğraşı terapisti, hemşire, teknisyen, veri hazırlama ve kontrol işletmeni, ders aletleri ve kütüphane memurları, iç hizmetler şefi, ambar ve depo memurları, Braille daktilograf, idari işler memuru, ayniyat mutemedi, çocuk bakım elemanı, şoför, aşçı, kaloriferci, bahçıvan, terzi, gece bekçisi ve hizmetli atanır veya diğer kurum ve kuruluşlar ile iş birliği yapılarak görevlendirilir.

2.5. Özel Eğitimde Öğretmen

2.5.1. Öğretmen İstihdamı

Özel eğitim taramadan, tanıya, tanıdan ayırma, ayırımdan yerleştirmeye, yerleştirmeden eğitim, sağaltım, rehabilitasyona, bunlardan izlemeye kadar olan hizmetlerde çok ve değişik türden personelin bazen tek başına, bazen bir arada çalışmasını disiplinler- arası yaklaşımı gerektiren bir hizmettir. Özel eğitim hizmetlerinin çoğu sürekli birden fazla uzmanın birlikte çalışmasını gerektirir (Özsoy vd., 2002).

Özel Eğitim okullarında çalışan öğretmenleri, Talim ve Terbiye Kurulu'nun Özel Eğitim Meslekî Eğitim Merkezi (Okulu) (Hafif Düzey Zihinsel Engelliler), Özel Eğitim Meslekî Eğitim Merkezi (Okulu) (Görme Engelliler), Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Ağır veya Orta Düzeyde Zihinsel Engelliler/Otistik Çocuklar), Özel Eğitim Meslek Liseleri (İşitme Engelliler) ve Özel Eğitim Meslek Liseleri (Ortopedik Engelliler) Haftalık Ders Çizelgeleri Kararı'na (2012) göre sınıflandırarak 4 grupta, aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür;

Çizelge 2.7 Özel eğitim okullarında çalışan öğretmen grupları ve branşları

Sıra	Grup	Branş
1	Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenleri	Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenliği
2	Özel Eğitim Öğretmenleri	Görme, İşitme, Üstün Yetenekliler ve Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği
3	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenleri	Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Sanat Tarihi, Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Rehber, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Felsefe ve Yabancı Dil (Almanca, Fransızca, İngilizce), Matematik, Fen Bilgisi, Fizik, Kimya, Biyoloji, Beden Eğitimi, Resim-İş, Müzik, İş Eğitimi (İş ve Teknik, Ev Ekonomisi, Ticaret) Öğretmenliği
4	Meslek Dersleri Öğretmenleri	Atölye, Laboratuvar ve Meslek Dersleri, Kurs Öğretmenliği

Okul öncesi ve sınıf öğretmenleri, genel bilgi dersleri ve meslek dersleri öğretmenleri, ilgili birçok üniversitenin eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerinde eğitim görürler.

Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin salt çoğunluğunu oluşturan özel eğitim öğretmenleri grubundaki öğretmenler, ÖSYM'nin; 2012 lisans yerleştirme kılavuzunda, Özel eğitim öğretmeni yetiştirip, bünyesinde zihinsel, görme, işitme engelliler ve üstün zekâlılar öğretmenliği programı olan üniversitelerde öğrenim görürler. Bu üniversiteler; Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Necmettin Erbakan (Konya) Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi.

Özel eğitim okullarında çalışacak öğretmenlerin atanmasında izlenen yolu kısaca özetlemek gerekirse; Öncelikli olarak talim terbiye kurulu, özel eğitim okulları ders çizelgelerini hazırlar. Hazırlanan ders çizelgeleri baza alınarak okullar norm kadro tespiti yapar ve her özel eğitim okulu kendi norm kadro tespit çizelgesini oluşturur.

MEB, özel eğitim okulları norm kadro tespit çizelgeleri doğrultusunda, ilgili personel atama mevzuatına göre özel eğitim okullarının öğretmen ihtiyaçlarını giderir.

MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2008) Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Kılavuzu'nda 2006-2007 eğitim ve öğretim yılı sonu itibari ile özel eğitim okul/kurumları ve öğretmen sayıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur;

Çizelge 2.8 2007 Yılı itibariyle Türkiye’de özel eğitim okulları ve öğretmen mevcutları

S.N.	OKUL/KURUM TÜRÜ	OKUL - KURUM SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	YÖNETİCİ	GENEL TOPLAM Öğretmen + Yönetici
1	İşitme Engelliler ilköğretim Okulu	48	1.023	169	1.192
2	İşitme Engelliler Meslek Liseleri	15	211	32	243
3	Görme Engelliler İlköğretim Okulu	16	385	61	446
4	Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulları	3	73	5	78
5	Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri	2	23	3	26
6	Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulları	50	1.149	93	1.242
7	Zihinsel Engelliler İş Okulları	67			
8	Eğitim ve Uygulama Okulları	121			
9	Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri (121+5)	126	1.526	159	1.685
10	Bilim ve Sanat Merkezleri (Üstün Yetenekliler)	43	501	51	552
11	Otistik Çocuklar Eğitim Merkezleri	23	230	14	244
12	Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezleri	2	Otistik çocuklar eğt. Merkz. İçinde Gösterilmiştir.		
13	Vakıfbank Umut Çocukları Sosyal Rehabilitasyon Merkezi Yatılı İlköğretim Okulu (Uyum Güçlüğü Olanlar)	1	12	3	15
14	Görme Engelliler Basımevi ve Aksam Sanat Okulu	1	11	3	14
15	Özel Eğit Ok. Bünyesinde Anasınıfı (69 Okulda, 101 şubede) 646 öğrenci (Hastane ilköğretim okulları Anasınıfı öğrenci sayısı 6 okulda, 6 şubede 88 öğrenci dahil)		94		94
GENELTOPLAM		518	5.238	593	5.831

Son yıllarda MEB’in özel eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması faaliyetleri sonucunda, bir hayli yol kat edilmiş ve özel eğitim okul/kurum sayıları artırılarak, özel eğitim alanında istihdam edilecek öğretmen sayısı da bir hayli artmıştır.

MEB 2011-2012 Eğitim ve Öğretim Yılı sonu itibariyle Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Özel Eğitim Hizmeti veren okul türleri aşağıdaki çizelgede sunulmuştur (MEB İstatistikleri, 2012);

Çizelge 2.9 2012 Yılı itibariyle Türkiye’de özel eğitim okulları ve öğretmen mevcutları

Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı		
			Erkek	Kadın	Toplam
1	Özel Eğitim Bünyesindeki Ana Sınıfları	122	28	165	193
2	İşitme Engelliler İlköğretim Okulu	49	571	550	1.121
3	Görme Engelliler İlköğretim Okulu	16	225	220	445
4	Ortopedik Engelliler İlköğretim Okulu	3	33	77	110
5	Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulu	53	519	670	1.189
6	Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi (İlköğretim)	51	268	415	683
7	Uyum Güçlüğü Olanlar (İlköğretim)	1	16	4	20
8	Orta ve Ağır Düzeyde Zihinsel Engelliler Eğitim Uygulama Okulu (İlköğretim)	143	860	1.130	1.990
9	Özel Eğitim Meslek Lisesi (Ortopedik Engelliler)	2	28	11	39
10	Özel Eğitim Meslek Lisesi (İşitme Engelliler)	21	221	132	353
11	İş Okulu (Mesleki Ortaöğretim)(Hafif Düzey Zihinsel Engelliler)	89	240	305	545
Özel Eğitim Örgün Eğitim Toplamı		550	3.009	3.679	6.688
1	Orta ve Ağır Düzeyde Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezi	135	51	53	104
2	Bilim ve Sanat Merkezi (Üstün Zekalı ve Özel Yetenekliler)	62	454	258	712
3	Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi	14	-	-	-
Özel Eğitim Yaygın Eğitim Toplamı		211	505	311	816
ÖZEL EĞİTİM GENEL TOPLAMI		761	3.514	3.990	7.504

Son haliyle Türkiye’deki özel eğitim okul ve öğrenci sayıları, Milli Eğitim İstatistikleri 2012-2013 ve Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2013) Kurumlar Listesi’nden alınarak, aşağıda çizelge halinde sunulmuştur.

Çizelge 2.10 2013 Yılı itibariyle Türkiye’de özel eğitim okulları ve öğretmen mevcutları

Sıra No	Okul Türü	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı		
			Toplam	Erkek	Kadın
1	Özel Eğitim Bünyesindeki Ana Sınıfları (8Adt. Ö. Ana Okulu)	122	222	26	196
2	İşitme Engelliler İlkokulu	45	494	192	302
3	İşitme Engelliler Ortaokulu	45	583	366	217
4	Görme Engelliler İlkokulu	16	219	70	149
5	Görme Engelliler Ortaokulu	16	243	144	99
6	Ortopedik Engelliler İlkokulu	3	65	14	51
7	Ortopedik Engelliler Ortaokulu	3	40	17	23
8	Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler İlkokul	50	362	132	230
9	Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler Ortaokul	51	503	210	293
10	Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe (Ağır-Orta Zihinsel&Otistik)	224	2.116	861	1.255
11	Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe (Ağır-Orta Zihinsel&Otistik)	221	1.554	689	865
12	İlkokul (Uyum Güçlüğü Olanlar)	1	4	3	1
13	Ortaokul (Uyum Güçlüğü Olanlar)	1	14	10	4
14	Özel Eğitim Meslek Lisesi (Ortopedik Engelliler)	2	34	24	10
15	Özel Eğitim Meslek Lisesi (İşitme Engelliler)	18	402	239	163
16	Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi III. Kademe (Ağır-Orta Zihinsel&Otistik)	176	885	400	485
17	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Görme Engelliler)	2	4	2	2
18	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Hafif Zihinsel Engelliler)	103	1.415	645	770
Özel Eğitim Örgün Eğitim Toplamı		1.099	9.159	4.044	5.115
1	Bilim ve Sanat Merkezi (Üstün Zekalı ve Özel Yetenekliler)	67	669	423	246
Özel Eğitim Yaygın Eğitim Toplamı		67	669	423	246
ÖZEL EĞİTİM GENEL TOPLAMI		1.166	9.828	4.467	5.361

Çizelge 2.8-2.9-2.10 incelendiğinde; Türkiye’de özel eğitim okul sayısı 2007 yılında 518 iken; 2012 yılında 761’e, 2013 yılında da 1166’ya yükselmiş ve öğretmen sayısı 2007 yılında 5831 iken; 2012 yılında 7504’e ve 2013 yılında da 9828’e yükselmiştir.

MEB 2013 Yılı özür durumuna bağlı şubat dönemi öğretmen yer değiştirme işlemlerinde, Türkiye’de özel eğitim okullarında ihtiyaç duyulan öğretmen sayısı 3.546’dır (MEB, 2013).

MEB 2013 Şubat dönemi özür atamaları yapıldıktan sonraki, İstanbul İli 2013 yılı özel eğitim okulların öğretmen ihtiyaç durumu, aşağıda çizelge halinde sunulmuştur (İstanbul MEM, 2013).

Çizelge 2.11 İstanbul ili 2013 yılı il içi özür grubu özel eğitim okulları kontenjan listesi

Sıra	Grup	Branş	İhtiyaç
1	Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenleri	Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenliği	21
2	Özel Eğitim Öğretmenleri	Görme, İşitme, Üstün Yetenekliler ve Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği	600
3	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenleri	Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Sanat Tarihi, Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Rehber, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Felsefe ve Yabancı Dil (Almanca, Fransızca, İngilizce), Matematik, Fen Bilgisi, Fizik, Kimya, Biyoloji, Beden Eğitimi, Resim-İş, Müzik, İş Eğitimi (İş ve Teknik , Ev Ekonomisi, Ticaret) Öğretmenliği	216
4	Meslek Dersleri Öğretmenleri	Atölye, Laboratuvar ve Meslek Dersleri, Kurs Öğretmenliği	42
Toplam İhtiyaç			879

Çizelge 2.11 incelendiğinde; Türkiye’de ki özel eğitim okullarında toplam 3.546 öğretmene ihtiyaç duyulurken, araştırmanın yapıldığı İstanbul İli’nde bu sayı 879’ dur.

Özel eğitimde öğretmen ihtiyacının karşılanamadığı durumlarda Ücretli öğretmen görevlendirmeleri, İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerince, 16/12/2006 gün ve 26378 sayılı RG’ de yayımlanan esasların 9.2. maddesine göre 10/05/2001 gün ve 44215 sayılı 2001/39 nolu genelgesince yapılarak, özel eğitim öğretmen ihtiyacı giderilir.

2.5.2. Öğretmen Statüleri

İlgili mevzuatlar tarandığında 2013 yılı itibariyle, MEB Özel Eğitim Okullarında dört farklı statüde öğretmen görev yapmaktadır. Atama usulü görev yapan kadrolu öğretmenler ve 4/b sözleşmeli öğretmenler; görevlendirme usulü görev yapan ücretli (Emekli Ücretli&Ücretli) öğretmenler ve vekil öğretmenlerdir.

2.5.2.1. Kadrolu Öğretmen

Kadrolu öğretmenler, 657 sayılı DMK' nın 4/a maddesine göre devlet memuru olarak görev yaparlar. Başvuru koşulları arasında öğretmenlik başvuruları için aranan genel ve özel şartlar 48. Maddede sıralanmıştır.

Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Genel Yönetmelik gereği; İlk atama işlemi ile göreve başlayan öğretmenin ilk yılındaki statüsü “aday memurluk” olarak kabul edilir. Bu süre içinde hizmet içi eğitim kurslarına tabi tutulur. Üç aşamada gerçekleşen bu kurslar, “temel eğitim kursu, hazırlayıcı eğitim kursu ve uygulamalı eğitim kursu” dur. Temel eğitim (60 saat) ve hazırlayıcı eğitim (120 saat) sonunda MEM'ce yapılan sınavlardan 60 ve üzeri puan alan adaylar, kursları başarı ile tamamlamış sayılırlar. Adaylık sürecinin son aşaması ise okulda, okul idaresi tarafından kendi branşından görevlendirilen rehber öğretmenin gözetiminde tamamlanır. Adaylık eğitimi bir yıldan az, iki yıldan çok olamaz. Gerekli süre ve şartları tamamladıktan sonra ise asil devlet memuru olmaya hak kazanır.

Kadrolu öğretmen 657 sayılı DMK'ya tabi diğer memurlar gibi, maaş hesaplarında dikkat edilmesi gereken hususlara göre maaş hesaplanması yapıldıktan sonraki, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü Tahakkuk Grubu'nun hazırladığı kadrolu öğretmen maaşlarına göre maaş alırlar (800 Bin Öğretmenin 2013 Maaşları; 2013);

Çizelge 2.12 1 Ocak 2013 Tarihi itibariyle kadrolu öğretmen maaşları

ÜNVANI	SINIFI	DERECE / KADRO	KIDEM YILI	BRÜT TOPLAM	KESİNTİ TOPLAMI	NET ÖDENEN
Öğretmen	EÖH	9/1	0	2.366,36	541,88	1.824,48
Öğretmen	EÖH	9/2	1	2.369,02	542,98	1.826,04
Öğretmen	EÖH	9/3	2	2.371,95	544,19	1.827,76
Öğretmen	EÖH	8/1	3	2.415,10	561,94	1.853,16
Öğretmen	EÖH	8/2	4	2.418,20	563,21	1.854,99
Öğretmen	EÖH	8/3	5	2.421,30	564,48	1.856,82
Öğretmen	EÖH	7/1	6	2.428,83	567,55	1.861,28
Öğretmen	EÖH	7/2	7	2.431,93	568,85	1.863,08
Öğretmen	EÖH	7/3	8	2.435,48	570,32	1.865,16
Öğretmen	EÖH	6/1	9	2.465,60	582,70	1.882,90
Öğretmen	EÖH	6/2	10	2.469,59	584,35	1.885,24
Öğretmen	EÖH	6/3	11	2.473,58	585,99	1.887,59
Öğretmen	EÖH	5/1	12	2.486,42	591,27	1.895,15
Öğretmen	EÖH	5/2	13	2.490,85	593,09	1.897,76
Öğretmen	EÖH	5/3	14	2.495,28	594,91	1.900,37
Öğretmen	EÖH	4/1	15	2.586,69	604,19	1.982,50
Öğretmen	EÖH	4/2	16	2.591,57	606,20	1.985,37
Öğretmen	EÖH	4/3	17	2.596,44	608,20	1.988,24
Öğretmen	EÖH	3/1	18	2.645,62	628,43	2.017,19
Öğretmen	EÖH	3/2	19	2.651,37	630,79	2.020,58
Öğretmen	EÖH	3/3	20	2.657,13	633,16	2.023,97
Öğretmen	EÖH	2/1	21	2.751,13	657,67	2.093,46
Öğretmen	EÖH	2/2	22	2.757,77	660,40	2.097,37
Öğretmen	EÖH	2/3	23	2.764,42	662,50	2.101,92
Öğretmen	EÖH	1/1	24	2.841,95	695,03	2.146,92
Öğretmen	EÖH	1/2	25	2.849,04	697,95	2.151,09
Öğretmen	EÖH	1/3	25	2.854,35	700,13	2.154,22
Öğretmen	EÖH	1/4	25	2.859,67	702,32	2.157,35

Kaynak: Memurlar.net, 2013, **800 Bin Öğretmenin 2013 Maaşları**, Web: <http://www.memurlar.net/haber/326380/>, Ulaşım Tarihi: 10.01.2013.

13.08.2005 Tarih ve 25905 Sayılı Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği'ne göre Öğretmenlik, adaylık döneminden sonra öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olmak üzere üç kariyer basamağına ayrılır. Öğretmenlik kariyer basamağından sonraki uzman öğretmenlik ve baş öğretmenlik ünvanı için, ilgili yönetmelikteki ilgili şartların

gerçekleşmesi gerekir. Uzman öğretmen ve Baş Öğretmenler, öğretmenlerden farklı olarak, kariyer durumlarına göre aşağıdaki diğer ek ödemeleri maaşlarıyla beraber alırlar.

Çizelge 2.13 Baş öğretmen ve uzman öğretmenlerin, ünvanlarına münhasır maaşlarına ek olarak aldıkları ödemeler

Baş Öğretmen ve Uzman Öğretmen			
Ünvanı	Derece	Tazminat Oranı	Brüt Tutar
Baş Öğretmen	1. ve 2. Dereceler	40	280,58
	Diğerleri	30	210,44
Uzman Öğretmen	1. ve 2. Dereceler	20	140,29
	Diğerleri	15	105,22

Kaynak: Memurlar.net, 2013, **800 Bin Öğretmenin 2013 Maaşları**, Web: <http://www.memurlar.net/haber/326380/>, Ulaşım Tarihi: 10.01.2013.

Kadrolu çalışan tüm öğretmenlerin özlük hakları aynı olmakla beraber, maaşları yukarıdaki tabloda belirtilen ücrete ek olarak; sosyal yardımlar, yabancı dil tazminatı ve varsa eşi ve çocukları için asgari geçim indirimi, maaşlarına ek ödemeler olarak ilave edilir.

Kadrolu öğretmenler aylık karşılığı ders görevi dışında, ek ders ücreti karşılığında okutulan ders saatine göre, aylık ek ders ücreti alırlar.

Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar'a göre (2006); özel eğitimde görev yapan öğretmenler, aşağıdaki haftalık ders ve ek ders saatlerine ilişkin çizelgeye göre ek ders ücreti alırlar;

Çizelge 2.14 Millî Eğitim Bakanlığı yönetici ve öğretmenlerinin haftalık ders ve ek ders saatlerine ilişkin çizelge

ÖZEL EĞİTİM OKUL/KURUM YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİ	MAD. NO	HAFTALIK DERS SAATİ SAYISI							ÜCRET KARŞILIĞI TOPLAM EK DERS SAATİ
		AYLIK KARŞILIĞI DERS GÖREVİ	DERS NİTELİĞİNDE YÖNETİM GÖREVİ	ZORUNLU EK DERS GÖREVİ	İSTEĞE BAĞLI EK DERS GÖREVİ	ÖĞRENCİ SOSYAL VE KİŞİLİK HİZMETLERİ	HAZIRLIK VE PLANLAMA GÖREVİ		
1- Müdür, müdür başyardımcısı	5, 6, 10	6	25	-	6	-	-	25, 31	
2- Müdür yardımcısı	5, 6, 10	6	20	-	6	-	-	20, 26	
3- Gezerek özel eğitim görevi ve grup gözetimi ve eğitim) görevi verilen engelliler sınıf öğretmeni	10	-	15	-	-	-	-	15	
4- Sınıf öğretmeni	5, 6, 11	18	-	12	-	-	3	15	
5- Genel bilgi dersleri öğretmeni	5, 6, 11	15	-	6	9	2	3	18, 20	
6- Atölye ve laboratuvar öğretmeni (Meslek Dersleri)	5, 6, 11	20	-	20	4	2	3	27, 29	
7- Rehber öğretmen	10	-	18	-	-	-	-	18	

Özel eğitim okullarında çalışan kadrolu öğretmenlerin aylık ek ders ücretleri, normal okullarda çalışan öğretmenlere göre, DMK'nın 176. Maddesi uyarınca, % 25 fazla hesaplanarak ödenir.

2.5.2.2. Sözleşmeli Öğretmen

06/06/1978 tarih ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (BKK) ile yürürlüğe konulmuş olan “Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar” temel alınarak sözleşmeli öğretmenliğin temeli atılmıştır. Uygulama, 2000 yılından itibaren artış göstermiş, MEB yıl içinde atama dönemlerinde sözleşmeli personelin kadrolu öğretmen olarak atanabilmesi için öncelikler vermiş ve bağlı resmî eğitim kurumlarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4/B maddesi kapsamında görev yapan 70.000'e yakın sözleşmeli öğretmenin, 04/06/2011 tarihli ve 27954 sayılı (Mükerrer) Resmî Gazete'de yayımlanan 632 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri çerçevesinde sözleşmeli öğretmenlikten kadrolu öğretmenliğe geçişlerine imkân sağlanmıştır.

MEB' de norm kadro sonucu ortaya çıkan öğretmen ihtiyacının kadrolu öğretmen istihdamıyla kapatılmaması hallerinde sözleşme ile çalıştırılacak öğretmenler yaz tatili ile dinlenme tatillerinde izinli sayılırlar. Bunlara, hastalık ve diğer mazeret izinleri dışında, ayrıca yıllık izin verilmez. Sözleşmeli kadın personele, doğum ve süt izni verilir (26208 sayılı RG'de yayınlanan 2006/10557 sayılı BKK).

13/06/2011 632 Sayılı KHK Kapsamında Sözleşmeli Öğretmenlikten Kadrolu Öğretmenliğe Geçmek İçin Başvuru Yapan/Yapmayan Öğretmenlere yapılan duyuru ile 14.06.2011 tarihinde 60.000 den fazla sözleşmeli öğretmenin kadro ataması yapılması için başvuruların alındığı ve daha sonra ki atamalarda da, sözleşmeli öğretmenlerin hemen hemen hepsi kadrolu olarak atanmışlardır ve Aralık 2010 tarihinden bu yana sözleşmeli öğretmen alımı yapılmamaktadır.

2.5.2.3. Ücretli öğretmen

MEB Yönetici ve Öğretmenlerin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar' ın (2006) 9. maddesinde yer alan hüküm gereği, öğretmen sayısının yetersiz olması halinde başvuru yöntemi.

MEB öğretmen atamaları sonucunda, özel eğitim okulunda ki öğretmen ihtiyacının hala devam etmesi durumunda, okul; ilgili öğretmenlik alanından ihtiyacı karşılamak üzere, ilgili mevzuat çerçevesinde ilçe milli eğitim müdürlüklerine, okullarının norm kadro durumlarını gösteren öğretmen ihtiyaç çizelgelerini gönderirler.

MEM'ler, okulların öğretmen ihtiyaç çizelgeleri doğrultusunda; norm kadro fazlası veya başka bir okulda ücret karşılığı çalışmak isteyen öğretmenleri, öncelikli olarak ihtiyaç doğrultusunda ilgili okula görevlendirir.

MEM görevlendirmelerinden sonra, okulların yine de öğretmen ihtiyaçları söz konusu ise, ücretli öğretmen görevlendirmesi yoluna gidilerek ihtiyaçlar karşılanır.

Ücretli öğretmen görevlendirmeleri, İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerince, 16/12/2006 gün ve 26378 sayılı RG' de yayımlanan esasların 9.2. maddesine göre 10/05/2001 gün ve 44215 sayılı 2001/39 nolu genelgesince yapılır.

Özel eğitim okullarında ücretli öğretmen olarak görevlendirilmek isteyenler; İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü' ne bağlı özel eğitim okullarında açık geçen branşlarda ders ücreti karşılığı geçici ücretli öğretmen alımına dair duyurulara dilekçe ve istenilen evraklarla birlikte şahsi başvuruda bulunurlar.

İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri başvuruları değerlendirdikten sonra ilgili ücretli öğretmenin görev yerini tebliğ eder. Görev yapmak isteyen öğretmen, yapılan tebliği kabul ederse, İl/İlçe MEM kaymakamlık oluru aldıktan sonra, kaymakamlık olurunun, öğretmen ihtiyacı olan okula gönderir.

Okul, görevlendirmesi yapılan öğretmen ile iletişime geçerek, görevine başlayabileceğini söyler. Ücretli öğretmenin görevine başladığı gün, okul müdürlüğü, İlçe MEM'e; ilgili öğretmenin göreve başlama ve ücret onayı yazısını yazar. İlçe MEM'ler, ücretli öğretmenin Kaymakamlık ücret onayını alırlar ve ilgili okula gönderirler. Ücretli öğretmenin işe başladığı günün 1 önceki günü, öğretmenin SGK girişi, İlçe MEM'ler veya ilgili okulca yapılır.

Ücretli öğretmenlikte, kendi içinde ikiye ayrılır;

Ücretli Öğretmen: Öğretmen sayısının yetersiz olması halinde, Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar'ın (2006) 9. maddesinde ki gerekli şartları taşıyıp, 657 sayılı DMK'nın (1965) 4/c maddesine göre geçici olarak görevlendirilen ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4/a maddesine göre; tüm sigorta kollarına tabi olup, işsizlik sigortası primi kesilmeyen özel eğitim öğretmenlerini ifade etmektedir. 65 yaşını doldurmamak kaydıyla gerekli şartları taşıyan her T.C. vatandaşına, haftada 30 saate kadar ek ders görevi verilebilir.

Emekli Ücretli Öğretmen: Öğretmen sayısının yetersiz olması halinde, Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar'ın (2006) 9.

maddesinde ki gerekli şartları taşıyıp, 657 sayılı DMK'nın (1965) 4/c maddesine göre geçici olarak görevlendirilen ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun (5510) 4/a maddesine göre; sosyal güvenlik destekleme primine tabi çalışan özel eğitim öğretmenlerini ifade etmektedir. 65 yaşını doldurmamak kaydıyla emeklilere, haftada 30 saate kadar ek ders görevi verilebilir.

Çizelge 2.15 Ek ders bordrosu

Ait Olduğu Dönem		Ocak / 2013		
Sıra	ADI SOYADI	Gündüz Üc.	Saat	SSK Gün
1	Ücretli Öğretmen	10,3372	96	12
2	Emekli Ücretli Öğretmen	10,3372	96	12
Toplam			192	24

Aylık Tutar	SSK Devlet	Tahakkuk Tutarı	SSK Kesinti		Gelir Vergisi	Damga Vergisi	Kesinti Toplamı	Asgari Geçim İndirimi	Ödenecek Net Tutar
			Devlet	Kişi					
992,37	193,51	1.185,88	193,51	138,93	54,62	7,53	394,59	73,40	791,29
992,37	233,21	1.225,58	233,21	74,43	64,29	7,53	379,46	73,40	846,12
1.984,74	426,72	2.411,46	426,72	213,36	118,91	15,06	774,05	146,80	1.637,41
Toplam		2.411,46	640,08		Toplam		774,05		1.637,41

Kaynak: Ek Ders Hesaplama Programı, 2013, Ocak-Haziran2013 MEB Ücretli Öğretmen, Web: <http://www.ozkansoft.com/eduhep.php>, 14/03/2013.

Çizelge 2.15'te görüldüğü üzere, 2012-2013 Eğitim ve Öğretim Yılı ocak ayında ücretli öğretmenler 16 gün okula gelmişler ve günde 6 saatten toplam 96 saat derse girmişlerdir. Gündüz 1 saatlik bürüt 10,3372 TL den aylık ücretli öğretmen; 791,29 TL alırken, emekli ücretli öğretmen 846,12 TL almaktadır. Bunlarla beraber 22/05/2003 Tarih ve 4857 Sayılı İş Kanunu'na göre 12 gün üzerinden primleri yatmaktadır.

2.5.2.4. Vekil Öğretmen

1965 tarihli DMK'nın 86. maddesinin (değişik: 30/5/1974 - Kanun Hükmünde Kararname [KHK] /12; değiştirilerek kabul: 15/5/1975 - 1897/1) kabulü ile vekil öğretmenliğin temeli atılmıştır. 2007 yılından itibaren Maliye Bakanlığı'nın izin vermemesi sebebiyle vekil öğretmenlik uygulanmamaktadır.

2.5.2.5. Usta Öğretici

Usta öğreticiler, özel eğitim okul ve kurumlarında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde öğretmenlerle birlikte ve öğretmenlik sorumluluğu içinde görev yapar. Ayrıca, ilgili mevzuat çerçevesinde okul ve kurum yönetimince verilen diğer görevleri de yerine getirir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006).

Usta Öğreticiler aşağıdaki şekillerde görevlendirilirler.

1. Geçici personel olarak:

Geçici personel olarak görevlendirilecek uzman ve usta öğreticiler ile yapılacak sözleşme esasları 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 15/05/1975 gün ve 1897 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile değiştirilen 4 üncü maddesine göre Bakanlıkça hazırlanır.

2. (Değişik: 29.8.2009/27334 RG) Ek ders görevi verilmesi yoluyla:

Dördüncü maddede belirtilen esaslara göre ek ders görevi verilmesi yoluyla görevlendirilecek uzman ve usta öğreticilere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 89 uncu maddesi uyarınca 1/12/2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda belirtilen miktarda ek ders görevi verilebilir.

Geçici personel olan görevlendirilecek uzman ve usta öğreticilerle yapılacak sözleşmenin süresi, bir mali yıl içinde kalmak şartıyla, en fazla 12 ay kadardır.

Geçici personel olarak görevlendirilecek uzman ve usta öğreticilerin alıştırılmalarına, Millî Eğitim Bakanlığının teklifi üzerine Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesi görüşlerine dayanılarak Bakanlar Kurulunca karar verilir. Sözleşme Millî Eğitim Bakanlığınca imzalanır.

Geçici sözleşmeli olarak görevlendirilen uzman ve usta öğreticilerin haftalık çalışma süresi 40 saattir.

Uzman ve usta öğreticilerin günlük çalışma süresi en fazla 8 saattir. Kurum Müdürü, Cumartesi, Pazar günleri de dahil olmak üzere, uzman ve usta öğreticilere günün 8.00-23.00 saatleri arasında görev verebilir.

Usta Öğreticilere Verilecek Aylık Ücret

Bu Yönetmeliğe göre geçici personel olarak görevlendirilecek uzman ve usta öğreticiler genel bütçeye bu ihtiyaç için konan ödenekten usulüne uygun şekilde aylık ödenir. Aylık ücret miktarı bu yönetmeliğin 6. maddesine göre yapılacak sözleşmede belirtilir (Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli Veya Ek Ders Görevi İle Görevlendirilecek Uzman Ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmelik, 1977).

2.5.3. Öğretmen Statüleri Arasındaki Farklar ve Mesleki Aidiyete Etkisi

Öğretmenlerin farklı statüde görev yapmaları, öğretmen mesleğini bütünüyle ilgilendiren birçok değişkende farklılıklar oluşturmaktadır. Bu farklılıklar yukarıda açıklanan bilgiler ışığında aşağıda çizelge 2.14'te gösterilmiştir.

Çizelge 2.16 Özel eğitimde çalışan öğretmen statüleri ve aralarındaki farklar

DEĞİŞKENLER	ÖĞRETMEN STATÜLERİ		
	Kadrolu Öğretmen	Ücretli Öğretmen	Emekli Ücretli Öğretmen
Tabi oldukları kanun numaraları	657 sayılı DMK	26378 sayılı RG' de yayımlanan esaslar	657 DMK, 5510 (4/a), 26378 sayılı RG' de yayımlanan esaslar
Başvuru için aranan şartlar	Genel ve özel şartlar	4 yıllık fakülte mezunu olmak, özel eğitim sertifikası almış olmak - eğitim fakültesi mezunu olmak - KPSS sınav puanı şartları yok; ama idarenin alımında tercih sebebi	Emekli sınıf öğretmeni olmak, özel eğitim sertifikası almış olmak şartı yok; ama idarenin alımında tercih sebebi
Görev ve Sorumlulukları	İlgili Mevzuat Çerçevesinde, özel eğitim iş ve işlemlerini yürütmek	İlgili Mevzuat Çerçevesinde, özel eğitim iş ve işlemlerini yürütmek	İlgili Mevzuat Çerçevesinde, özel eğitim iş ve işlemlerini yürütmek
Ücret	Aylık + ek ders + sosyal hak ve yardımlar	Ek ders	Emeklilik Maaşı + Ek ders
Ders Ücreti Tutarı	% 25 Fazla	Normal Ücret	Normal Ücret
Sosyal Hak ve Yardımlar	Doğum ve ölüm yardımı, aylıkla ödüllendirme, öğretim yılına hazırlık ödeneği	Yok	Yok
Yükselme olanakları	Öğretmen, uzman öğretmen, başöğretmen	Yok	Yok
Yer değiştirme olanakları	Kendi isteği veya geçerli mazeret durumunda; atama yoluyla	Açık bulunduğu takdirde başvuru yoluyla	Açık bulunduğu takdirde başvuru yoluyla
Yer değiştirmeye bağlı yolluk giderleri	İl içi yer değişikliğinde ödenmez, il dışı yer değişikliğinde ödenir	Ödenmez	Ödenmez
Görevden çıkarılma durumu	Gerekli şartları taşımama, memurluktan çekilme isteği, emekliğe ayrılma, ölüm hallerinde	Gerekli şartları taşımaması, yerine öğretmen atanması veya izine ayrılan öğretmenin geri dönmesi ile kendi isteği hallerinde	Gerekli şartları taşımaması, yerine öğretmen atanması veya izine ayrılan öğretmenin geri dönmesi ile kendi isteği hallerinde
Sosyal güvenceleri	SGK (emekli sandığı)	SGK (sosyal sigortalar kanunu)	SGK (sosyal sigortalar kanunu; sosyal destekleme primine tabi)

İş güvencesi	Şartlara bağlı kaldığı takdirde var.	Yerine öğretmen atandığı takdirde görevine son veriliyor. Bu yüzden yok.	Yerine öğretmen atandığı takdirde görevine son veriliyor. Bu yüzden yok.
Sosyal olanaklardan yararlanma hakları (öğretmen evi, paso, banka promosyonu vb.)	Var	Yok	Toplu ulaşımda indirim hakkından (paso) faydalanamaz
İzin durumu	Yarıyıl ve yaz tatillerinde; izinli sayılırlar. Aylıksız izin, hastalık, mazeret doğum ve süt izni hakları vardır.	Hastalık raporu dışında, izin hakları yoktur.	Hastalık raporu dışında, izin hakları yoktur.
İzin durumunda ödeme	Ödeme yapılmaz	Hastalık raporu ile izinli olma durumunda; asgari ücret tutarı üzerinden, raporlu olunan günlerde, yevmiye ödemesi yapılır	Ödeme yapılmaz
Disiplin cezaları	Uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesini durdurma, devlet memurluğundan çıkarma	Görevine son verilir.	Görevine son verilir.
Göreve yerleştirilme	Atama yoluyla	Başvuru yoluyla	Başvuru yoluyla
Mesleki eğitim hizmeti	Tabidirler.	Tabi değildirler.	Tabi değildirler.
Merkezi ve mahalli hizmet içi eğitimlere katılma hakkı	Var	Yok	Yok

Öğretmen statüleri arasındaki farklılıklar incelendiğinde, statüler arasında pek çok değişikliğe bağlı farklılıkların olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar öğretmenin mesleki aidiyet duygusuna etki eden değişkenlerle örtüşmektedir. Bu durumda öğretmenin bulunduğu statü, onun mesleki aidiyetinin oluşumunda önemli ve etkili bir yere sahiptir.

Öğretmenin kendini, okuluyla ve mesleğiyle özdeşleştirerek işini benimsemesi, işindeki başarıyı arttıracak göz önüne alındığında; bu farklılıkların giderilmesi en azından yeniden düzenlenmesi önemli yararlar sağlayabilir (Öztaş, 2010).

Öğretmen statülerinin, öğretmene kazandırmış olduğu hak ve olanaklar bakımından bu kadar çok farklılık göstermesi, özel eğitimde çalışan öğretmenlerin, mesleklerine karşı duygu ve düşüncelerin de de farklılık yaratacaktır.

Yapılan araştırmalar, yüksek mevkilerdeki kimselerin, aşağı seviyelerdeki kimselere oranla, işlerinden daha çok memnun olduklarını ve kendilerine bu mevkii sağlayan örgütleri ve amirleri ile daha sıkı ilişkiler kurduklarını ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden, bu kimseler işlerine daha fazla önem vererek iş başarma ihtiyaç ve arzusunu daha çok hissetmektedirler. Örgüt veya işletmeye büyük katkıda bulunan bu kimselerde, gruba aidiyet, ego (benlik) saygı görme ve yaratma gibi sosyal ve psikolojik ihtiyaçları daha çok tatmin edilmişlerdir.

Öte yandan, hiyerarşinin alt kademelerini dolduran kimselerde, fizyolojik ve güvenlik gibi alt kademe ihtiyaçları henüz tam manasıyla karşılanmamış, örgüt hakkındaki ve kendilerini yönetenler hakkındaki duygu ve düşünceleri olumlu yönde gelişmemiştir (Eren, 1993).

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi açıklanmaktadır. Araştırmada kullanılan model, evren, örneklem, verileri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, özel eğitim okullarında görev yapan kadrolu, ücretli ve emekli ücretli öğretmenlerin birçok değişkenine bağlı olarak mesleki aidiyet duygularını değerlendirmeye yönelik olduğu için; karşılaştırmalı tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2005). Bu araştırma modelinde, araştırmaya konu olan olay, birey yada nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.

Değişkenler, neden sonuç ilişkisi içinde bulunuyorsa bu durumda bağımsız ve bağımlı değişken olarak sınıflandırılırlar. Bağımsız değişken, araştırmacının bağımlı değişken üzerinde etkisini test etmek istediği değişkendir. Bağımlı değişken ise, üzerinde bağımsız değişkenin etkisi incelenen değişkendir. Bağımlı değişken, araştırmacının bireyler ya da gruplar arası değişkenliğini incelediği değişken, çözmeye odaklandığı problemdir. Bağımsız değişken olası neden, bağımlı değişken ise olası sonuçtur (Büyüköztürk vd., 2009). Bu araştırmada özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, araştırmanın bağımlı değişkenini oluşturmuştur. Mesleki aidiyet duygusu üzerinde etkisi araştırılan statü, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, branş, okul türü, özel eğitim alanında hizmet içi alma durumu, mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu ve görev yapılan okuldaki çalışma süresi araştırmada bağımsız değişken olarak kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin mesleki aidiyetlerini ifade eden görüş ve önerileri analiz edilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul İl’indeki resmi özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

İstanbul özel eğitim okullarının 2013 mart ayı ihtiyaç listesi aşağıda çizelge 3.1’de sunulmuştur (İstanbul MEM, 2013).

Çizelge 3.1 İstanbul özel eğitim okulları öğretmen sayıları

Sıra No	Okul Türü	Öğretmen Sayısı	
		Mevcut	İhtiyaç
1	Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe	176	114
2	Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe	94	124
3	Otistik Çocuklar Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe	139	153
4	Otistik Çocuklar Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe	37	157
5	Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi	73	67
6	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	237	110
7	Bilim ve Sanat Merkezi	30	24
8	Özel Eğitim Meslek Lisesi	39	20
9	İşitme Engelliler İlkokulu	65	23
10	İşitme Engelliler Orta Okulu	71	19
11	Görme Engelliler İlkokulu	32	22
12	Görme Engelliler Orta Okulu	32	5
13	Özel Eğitim İlköğretim Okulu	42	41
Toplam		1067	879
Toplam Öğretmen Sayısı		1946	

2012-2013 eğitim ve öğretim yılı itibariyle; Türkiye’de özel eğitim okulları öğretmen sayısı 13374’tür. Bunların 9828’i (% 73) kadrolu ve 3546’sı (% 27) ücretli öğretmenlerden oluşmaktadır. İstanbul’da ki özel eğitim okullarında çalışan öğretmen sayısı 1946 iken; öğretmenlerin 1067’si (% 55) kadrolu ve 879’u (% 45) ücretli öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmanın yapıldığı İstanbul İli’nde 935 öğretmene ulaşılmıştır. Bu sayı Türkiye’de ki özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin % 7’sine karşılık gelmektedir.

Örneklem için; tesadüfi oransız küme örnekleme kullanılmıştır. Her okul türü birer küme olarak kabul edilmiş, bu okul türlerinden tesadüfi oransız küme örnekleme ile; Anadolu ve

Avrupa yakalarından okullar seçilmiş ve ölçekler ilgili okullardaki tüm öğretmenlere uygulanmıştır.

Araştırma için İstanbul’da görev yapan 1150 öğretmene ulaşılması planlanmıştır. İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ ne bağlı özel eğitim okullarındaki öğretmen sayıları göz önünde bulundurularak seçilen 89 özel eğitim okulunda araştırmanın uygulanmasına karar verilmiştir.

Çizelge 3.2’ de uygulamanın yapıldığı özel eğitim okulları, dağıtılan ve geri dönen anket sayıları verilmiştir.

Çizelge 3.2. Araştırmanın yapıldığı okullar ve anket sayıları

Araştırmaya Katılan Okullar	Dağıtılan Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı
ARNAVUTKÖY ÖEUM-I. K	12	11
ARNAVUTKÖY ÖEUM-II. K	11	10
AVCILAR ÖEUM-I. K	12	7
AVCILAR ÖEUM-II. K	11	6
BAĞCILAR LOKMAN HEKİM OÇÖEUM-I.K	20	20
BAĞCILAR LOKMAN HEKİM OÇÖEUM-II.K	8	8
BEYKOZ ÖEUM-I.K	8	8
BEYKOZ ÖEUM-II.K	4	4
BEYKOZ ÖEİUM	3	3
EYÜP OÇÖEUM-I.K	14	14
EYÜP OÇÖEUM-II.K	4	4
FATİH MERT KARAHAN ÖEİUM	8	4
FATİH MERT KARAHAN ÖEUM-I.K	13	9
FATİH MERT KARAHAN ÖEUM-II.K	9	6
FATİH MEVLANAKAPI ÖEUM-I.K	7	7
FATİH MEVLANAKAPI ÖEUM-II.K	9	9
FATİH MEVLANAKAPI Ö.E.İ.U.M.	3	3
GAZİOSMANPAŞA HÜSEYİN KEÇİCİ OÇÖEUM-I.K	33	27
GAZİOSMANPAŞA HÜSEYİN KEÇİCİ OÇÖEUM-II.K	25	19
GAZİOSMANPAŞA HÜSEYİN KEÇİCİ OÇÖEİUM	12	6
KADIKÖY HAMİT İBRAHİMİYE OÇÖEUM-I.K	13	13
KADIKÖY HAMİT İBRAHİMİYE OÇÖEUM-II.K	9	9
KADIKÖY HAMİT İBRAHİMİYE OÇÖEİUM	2	2
KADIKÖY HAYRİYE KEMAL KUSUN ÖEİUM	3	3

KADIKÖY HAYRİYE KEMAL KUSUN ÖEUM-I.K	9	9
KADIKÖY HAYRİYE KEMAL KUSUN ÖEUM-II.K	4	4
KADIKÖY MEDİHA TURHAN TANSEL ÖEİUM	7	7
KADIKÖY MEDİHA TURHAN TANSEL ÖEUM-I.K	9	9
KADIKÖY MEDİHA TURHAN TANSEL ÖEUM-II.K	5	5
KAĞITHANE İSTANBUL OÇÖEUM-I.K	20	17
KAĞITHANE İSTANBUL OÇÖEUM-II.K	11	8
KAĞITHANE SELAHATTİN KORKMAZ ÖEİUM	16	12
KAĞITHANE SELAHATTİN KORKMAZ ÖEUM-I.K	14	14
KAĞITHANE SELAHATTİN KORKMAZ ÖEUM-II.K	7	7
KARTAL SABRİ TAŞKIN ÖEİUM	9	3
KARTAL SABRİ TAŞKIN ÖEUM-I.K	8	3
KARTAL SABRİ TAŞKIN ÖEUM-II.K	15	7
KÜÇÜKÇEKMECE YILDIRIM BEYAZIT OÇÖEUM-I.K	16	16
KÜÇÜKÇEKMECE YILDIRIM BEYAZIT OÇÖEUM-II.K	9	9
SARIYER ŞEH.ÜST.ALİ BÜYÜKDİCLE ÖEİUM	7	3
SARIYER ŞEH.ÜST.ALİ BÜYÜKDİCLE ÖEUM-I.K	8	5
SARIYER ŞEH.ÜST.ALİ BÜYÜKDİCLE ÖEUM-II.K	8	5
SİLİVRİ LİONS LEO DERNEKLERİ ESEN İBAK ÖEİUM	15	8
SİLİVRİ LİONS LEO DERNEKLERİ ESEN İBAK ÖEUM-I.K	10	5
SİLİVRİ LİONS LEO DERNEKLERİ ESEN İBAK ÖEUM-II.K	10	5
ÜMRANİYE SIDIKA DOĞRUÖZ ÖEİUM	13	13
ÜMRANİYE ŞAKİRE HANIM ÖEİUM	9	9
ÜMRANİYE ŞAKİRE HANIM ÖEUM-I.K	24	24
ÜMRANİYE ŞAKİRE HANIM ÖEUM-II.K	19	19
ÜSKÜDAR TAYLAN DOĞUER OÇÖEUM-I.K	11	11
AVCILAR ÖEİUM	1	1
ATAŞEHİR ÖEMEM	26	26
ATAŞEHİR LİONS ÖEMEM	17	17
BAKIRKÖY YEŞİLKÖY ÖEMEM	40	40
BEYKOZ ÖEMEM	14	14
EYÜP ÖEMEM	18	18
FATİH ERAM FATİH ÖEMEM	40	26
KADIKÖY ŞÖHRET KURŞUNOĞLU ÖEMEM	40	21
KARTAL YAKACIK ÖEMEM	30	17
ŞİŞLİ SAADET ÖEMEM	30	6
TUZLA VALA GEDİK ÖEMEM	30	25
ÜSKÜDAR TÜRKAN SABANCI ÖEMEM	3	3
ÜSKÜDAR ÖEMEM	10	10

ATAŞEHİR YUNUS EMRE İEİO	8	8
ATAŞEHİR YUNUS EMRE İEEO	12	12
BEYOĞLU HALICIOĞLU İEİO	15	1
BEYOĞLU HALICIOĞLU İEEO	15	2
FATİH MİMAR SİNAN İEİO	13	10
FATİH MİMAR SİNAN İEEO	17	17
KADIKÖY DOSTELLER İEİO	19	10
KADIKÖY DOSTELLER İEEO	15	11
TUZLA ROTARY BÖLGE VAKFI İEİO	6	6
TUZLA ROTARY BÖLGE VAKFI İEEO	11	11
ATAŞEHİR YEDİTEPE ÖEML	19	19
FATİH ÖEML	13	13
ÜSKÜDAR TÜRKAN SABANCI GEİO	25	25
ÜSKÜDAR TÜRKAN SABANCI GEOO	17	17
SARIYER VEYSEL VARDAL GEİO	6	6
SARIYER VEYSEL VARDAL GEOO	13	13
ATAŞEHİR İSTANBUL BSM	23	23
BEŞİKTAŞ BSM	15	15
KARTAL VAKIF BANK UMUT ÇOCUKLARI SRMYOO	14	14
BAKIRKÖY YEŞİLKÖY İO	2	2
BAKIRKÖY YEŞİLKÖY OO	4	4
FATİH ERAM FATİH İO	8	8
FATİH ERAM FATİH OO	6	6
KADIKÖY ŞÖHRET KURŞUNOĞLU İO	2	2
KADIKÖY ŞÖHRET KURŞUNOĞLU OO	3	3
TUZLA VALA GEDİK OO	4	4
Toplam	1150	935

Çizelge 3.2 incelendiğinde, araştırmada uygulanan 1150 anketten 935' inin geri döndüğü ve tüm anketlerde geri dönüş oranının % 81.3 olduğu görülmektedir. Balcı' ya (2007) göre, araştırma sonuçları ile ilgili olarak bir yargıya varılabilmesi için anketlerin % 80 oranında geri dönmelerinin gerektiğini vurgulamaktadır. Buna göre bu araştırmadaki anketlerin geri dönüş oranının yeterli olduğu görülmektedir.

3.3. Kullanılan Ölçme Araçları

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir. Anket genel olarak üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, araştırmaya katılan

öğretmenlerin çeşitli değişkenlere ilişkin kişisel bilgileri; ikinci bölümde, özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını belirlemek üzere kullanılan “Mesleki Aidiyet Ölçeği”; üçüncü bölümde ise öğretmenlerden; kadrolu, ücretli ve emekli ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyetlerini etkilediğini düşündükleri kişisel görüş ve önerilerini belirtmeleri istenmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Anketin birinci bölümünde, ankete katılan öğretmenlerin buldukları statünün yanı sıra; statü, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, branş, okul türü, özel eğitim alanında hizmet içi alma durumu, mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu ve görev yapılan okuldaki çalışma süresi ile ilgili kişisel bilgileri yer almıştır.

3.3.2. Mesleki Aidiyet Ölçeği

Mesleki Aidiyet Ölçeği, Selma ÖZTAŞ (2010) tarafından geliştirilmiş olup, ““Mesleki Aidiyet Ölçeği”nin geliştirilmesi için; öncelikle ilgili alanyazın taranmış, mesleki aidiyete etki eden etkenler belirlenmiş ve öğretmenlik mesleğine yönelik görüş ve davranışların yer aldığı 120 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra kadrolu, sözleşmeli ve ücretli öğretmenlerden oluşan 12 kişilik öğretmen grubu ile soruların ayırt ediciliği ve ifade edilmiş biçimleri üzerinde tartışılmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır”.

Yapılan düzenlemelerden sonra 60 maddelik bir anket ile uzman görüşüne (Prof. Dr. Zuhâl Cafoğlu, Yrd. Doç. Dr. Ferudun Sezgin) başvurulmuş; görüş ve önerileri doğrultusunda ise aynı davranışları ölçen maddeler anketten atılmış, ifadelerdeki tutarsızlıklar giderilmiş, mesleki aidiyetle ilgili benzer etkiler gruplandırılarak ankette bütünlük sağlanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularına etkisi olabileceği düşünülen ve statüler arasında da farklı uygulamalara neden olan müfettiş denetim ve rehberliklerinin eğitim öğretim yılı sonunda olabileceği bu nedenle görevinde ilk yılı olan öğretmenlerin bu soruları yanıtsız bırakabileceği gerekçesiyle bu boyut iptal edilmiştir. Böylece 40 maddelik bir “Mesleki Aidiyet Ölçeği” hazırlanmıştır (Öztaş, 2010).

Anketin ikinci bölümünde yer alan öğretmenlerin mesleki aidiyetlerini belirlemeye yönelik ifadeler, 5'li likert tipi derecelendirme ile hazırlanmıştır. Ölçekte kullanılan derecelendirme seçenekleri, “(1)Hiç katılmıyorum, (2)Az katılıyorum, (3) Orta düzeyde katılıyorum, (4) Çok katılıyorum, (5) Tamamen katılıyorum” biçiminde belirlenmiştir. Ankette öğretmenlerin bu şıklardan kendilerine en uygun olanı işaretlemeleri istenmiştir. Yine bu bölümde yer alan soruların bir kısmı olumlu bir kısmı ise olumsuz ifade edilmiştir. Böylece, bireyler soruları bir bütün olarak algılayıp tümüne katılmak yada katılamamaktansa, her soruyu bağımsız olarak değerlendirmeye yönelebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin olumlu yönde ifade edilen maddelere verdikleri cevaplar doğrudan toplanmış, olumsuz yönde ifade edilen maddelere verilen cevaplar ise ters yönde derecelendirildikten sonra toplanmış ve elde edilen puan cevaplanan madde sayısına bölünmüştür. Örneğin “Görevimle ilgili yeterli sorumluluğa sahibim.” cümlesi olumlu yönde ifade edilen bir maddedir. Bu maddeye mesleki aidiyeti yüksek olan bir öğretmenin “5” ile derecelendirdiğini varsayalım. Bu durumda soru, “5” puan değerinde olacaktır. “Bulduğum statü, velilerle olan işbirliğimi engelliyor.” cümlesi ise olumsuz yönde ifade edilen bir maddedir. Bu maddeye mesleki aidiyeti yüksek olan aynı öğretmenin cevabı “1” ile derecelendirmesi gerekir. Bu durumda bu maddenin cevabı ters yönde derecelendirildiği için “5” puan değerinde olacaktır. Bu şekilde gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra toplanan puanlar cevaplanan madde sayısına bölündükten sonra elde edilen puan o öğretmenin mesleki aidiyet puanını ifade etmektedir. Elde edilen puanın bire yakın olması o öğretmenin mesleki aidiyet duygusunun az olduğunu ifade ederken, beşe yakın olması mesleki aidiyet duygusunun yüksek olduğunu ifade etmektedir. Bu işlemler her bir boyut için tekrarlanmış, elde edilen puanlar ise grup karşılaştırmalarında kullanılmıştır.

3.3.3. Görüş ve Öneriler

Anketin üçüncü bölümünde ise araştırmaya katılan öğretmenlerin, mesleki aidiyetlerini etkilediğini düşündükleri, görüş ve önerilerini ifade etmeleri için açık uçlu bir soru yer almıştır. Bu soru, “kadrolu, ücretli ve emekli ücretli öğretmen olarak; mesleki aidiyetinizi etkilediğini düşündüğünüz, yukarıda belirtilmemiş, görüş ve önerileriniz varsa lütfen aşağıda

belirtiniz” şeklinde düzenlenmiştir. Böylece anketteki maddelerin dışında mesleki aidiyeti belirlemede etkili olabilecek diğer olası durumların varsa, tespit edilmesi ve daha detaylı bulguların elde edilmesi amaçlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları hakkındaki düşüncelerini belirlemek amacıyla kullanılan anketler, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Valilik izni ile belirlenen, Çizelge 3.2’de gösterilen özel eğitim okullarına gidilerek; önce okul yönetimi ile görüşülüp, gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra öğretmenlere dağıtılmak suretiyle, araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

İstatistiksel çözümlemelere geçmeden önce, demografik değişkenler gruplandırılmış ardından öğretmenlere uygulanan ölçek (Mesleki Aidiyet Ölçeği) puanlanmıştır.

Daha sonra elde edilen verilerin istatistiksel çözümlmeleri bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir.

Bu aşamada, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik özelliklerini (Statü, yaş, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, branş, okul türü, görev yapılan okuldaki çalışma süresi, cinsiyet, medeni durum, özel eğitim alanında hizmet içi alma durumu ve mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu) betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, sonra ölçeğin toplam puanları için $\bar{x}$, ss, SH_x değerleri saptanmıştır. Öte yandan, karşılaştırma analizleri için yeterli dağılımın oluşmadığı değişkenler için anlamlı birleştirmelerle gruplar birleştirilmiştir. Örneklem içerisinde normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar için parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu bağlamda:

1. Cinsiyet, medeni durum, özel eğitim alanında hizmet içi alma durumu ve mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenleri iki alt kategoriden oluştuğu için, bağımsız (ilişkisiz) örneklem için t- testi,

2. Statü, yaş, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, branş, okul türü ve görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenlerinde üç yada daha fazla alt kategoriden oluşması ve grupların normal dağılım göstermesi sebebiyle, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

3. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda gruplar arasında fark bulunduğunda, farklılıkların kaynağının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere *post-hoc LSD*, *Scheffé* ve *Tamhane's T2 testleri*,

Elde edilen veriler bilgisayarda "SPSS for Windows ver.: 15.0" programında çözümlenmiş, manidarlıklar minimum $p < .05$ düzeyinde sınanmış, diğer manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiş ve bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın altıncı alt probleminde ise "kadrolu, ücretli ve emekli ücretli öğretmen olarak; mesleki aidiyetinizi etkilediğini düşündüğünüz, yukarıda belirtilmemiş, görüş ve önerileriniz nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu amaçla veri toplama aracında yer alan açık uçlu soruda, yazılı olarak belirtilen görüşler incelenmiştir. Böylece ilk beş alt problemde ele alınan nicel verileri destekleyici bulgulara ulaşılması amaçlanmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik özelliklerini (statü, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, branş, okul türü, özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu, mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu, görev yapılan okuldaki çalışma süresi ve mesleki aidiyeti etkilediği düşünülen diğer görüş ve önerileri) betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, sonra ölçeğin toplam puanları için $\bar{x}$, ss, SH_x değerleri tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Örneklem Grubunun Demografik Yapısına İlişkin Bulgular

Bu alt bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin çeşitli değişkenlere ilişkin dağılımı Çizelge 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.1 Araştırmaya katılan öğretmenlerin çeşitli değişkenlere göre dağılımı

Değişkenler	Kategoriler	N	%
1. Statü	Kadrolu Öğretmen	603	64.49
	Ücretli Öğretmen	288	30.80
	Emekli Ücretli Öğretmen	44	4.71
2. Yaş	21-25 Yaş	207	22.14
	26-30 Yaş	233	24.92
	31-35 Yaş	210	22.46
	36-40 Yaş	123	13.16
	41 ve Üzeri Yaş	162	17.33
3. Cinsiyet	Kadın	646	69.09
	Erkek	280	29.95
	Cevapsız	9	0.96
4. Medeni Durum	Evli	428	45.78
	Bekâr	498	53.26
	Cevapsız	9	0.96
5. Eğitim Durumu	Ön Lisans ve Aşağısı	150	16.04

	Lisans	688	73.58
	Yüksek Lisans ve Doktora	97	10.38
6. Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	483	51.66
	6-10 Yıl	178	19.04
	11-15 Yıl	132	14.12
	16-20 Yıl	64	6.84
	21 Yıl ve Üzeri	78	8.34
	7. Branş	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	38
Özel Eğitim Öğretmenliği		612	65.46
Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği		213	22.78
Meslek Dersleri Öğretmenliği		72	7.70
8. Okul Türü	Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe	111	11.87
	Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe	87	9.30
	Otistik Çocuklar Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe	118	12.62
	Otistik Çocuklar Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe	57	6.10
	Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi	77	8.24
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	223	23.85
	Bilim ve Sanat Merkezi	38	4.06
	Özel Eğitim Meslek Lisesi	32	3.42
	İşitme Engelliler İlkokulu	35	3.74
	İşitme Engelliler Orta Okulu	53	5.67
	Görme Engelliler İlkokulu	31	3.32
	Görme Engelliler Orta Okulu	30	3.21
	Özel Eğitim İlköğretim Okulu	43	4.60
9. Ö.E. Alanında Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu	Evet	451	48.24
	Hayır	484	51.76
10. Mesleği Seçme Durumu	İsteyerek Seçtim	837	89.52
	İstemeyerek Seçtim	98	10.48
11. Okuldaki Çalışma Süresi	1-5 Yıl	810	86.63
	6-10 Yıl	79	8.45
	11 Yıl ve Üzeri	46	4.92
	Toplam	935	100

Çizelge 4.1’ deki veriler incelendiğinde; örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin 603’ ü kadrolu (%64.49), 288’i ücretli (%30.8) ve 44’ü emekli ücretli (%4.71) öğretmenlerden oluşturmaktadır.

Yaş değişkeni incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 207'si 21-25 yaş (%22.14),233'ü 26-30 yaş (%24.92), 210'u 31-35 yaş (%22.46) yaş, 123'ü 36-40 yaş (%13.16) ve 162'side 41 yaş ve üzeri yaş (%17.33) gruplarında oldukları görölmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre dağılımına bakıldığında örneklem grubunun 646'sının bayanlardan (%69.09) ve 280'inin de erkeklerden (%29.95) olduğu görölmektedir. 9 öğretmen (%0.96) ise bu soruyu boş bırakmıştır.

Medeni durum değişkeni incelendiğinde, örneklem grubundaki öğretmenlerin 428'i evli (%45.78) ve 498'i bekâr (%53.26) dır. Yine 9 öğretmenin (%0.96) bu soruyu boş bıraktığı görölmüştür.

Eğitim durumu incelendiğinde 150 öğretmenin (%16.04) ön lisans ve aşağısı, 688 öğretmenin (%73.58) lisans ve 97 öğretmenin de (%10.37) yüksek lisans ve doktora düzeylerinde eğitim aldıkları görölmektedir.

Mesleki kıdem değişkenine bakıldığında öğretmenlerin 483'ünün 1-5 yıl (%51.66), 178'inin 6-10 yıl (%19.04), 132'sinin 11-15 yıl (%14.12), 64'ünün 16-20 yıl (%6.84) ve 78'inin de 21 yıl ve üzeri (%8.34) çalıştıkları görölmektedir.

Branş değişkeni incelendiğinde öğretmenlerin 38'i ana sınıfı ve sınıf öğretmeni (%4.06), 612'si özel eğitim öğretmeni (%65.46), 213'ü genel bilgi dersleri öğretmeni (%22.78) ve 72'si meslek dersleri öğretmeni (%7.7) oldukları görölmüştür.

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin çalışmakta oldukları okul türü değişkeni incelendiğinde öğretmenlerin 111'i özel eğitim uygulama merkezi I. kademedede (%11.87), 87'si özel eğitim uygulama merkezi II. kademedede (%9.3), 118'i otistik çocuklar özel eğitim uygulama merkezi I. kademedede (%12.62), 57'si otistik çocuklar özel eğitim uygulama merkezi II. kademedede (%6.1), 77'si özel eğitim iş uygulama merkezinde (%8.24), 223'ü özel eğitim mesleki eğitim merkezinde (%23.85), 38'i bilim sanat merkezinde (%4.06), 32'si özel eğitim meslek lisesinde (%3.42), 35'i işitme engelliler ilkokulunda (%3.74), 53'ü işitme engelliler

ortaokulunda (%5.67), 31'i görme engelliler ilkokulunda (%3.33), 30'u görme engelliler ortaokulunda (%3.21) ve 43'ü özel eğitim ilköğretim okulunda (%4.6) çalışmaktadır.

Özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkeni incelendiğinde örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin; 451'i (%48.24) evet ve 484'i de (%51.76) hayır diyerek hizmet içi eğitim alıp almama durumlarını belirtmişlerdir.

Mesleği seçme durumu değişkeni incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin; 837'sinin (%89.52) isteyerek seçim ve 98'inin de (%10.48) istemeyerek seçim cevabını verdikleri görülmektedir.

Örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin buldukları okuldaki çalışma süresi değişkeni incelendiğinde öğretmenlerin; 810'u (%86.63) 1-5 yıl, 79'u (%8.45) 6-10 yıl ve 46'sı da (%4.92) 11 yıl ve üzeri şuan ki buldukları okullarda çalıştıkları görülmektedir.

4.2. Özel Eğitim Okullarında Çalışan Kadrolu, Ücretli ve Emekli Ücretli Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların cinsiyet, medeni durum, özel eğitim alanında hizmet içi alma durumu ve mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenleri göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için *bağımsız grup t testi*, statü, yaş, eğitim durumu, meslekte çalışma süresi, branş, okul türü ve görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için *tek yönlü varyans analizi (ANOVA)*, ANOVA sonucunda gruplar arasında fark bulunduğunda, farklılıkların kaynağının hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere *post-hoc LSD*, *Scheffé* ve *Tamhane's T2 testleri* sonuçlarına yer verilmiş olup; öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını etkilediğini düşündükleri görüş ve önerilerine ait bulgulara da yer verilmiştir.

4.2.1.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “Mesleki Görüş” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi, “Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin “Mesleki Görüş” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları; a) statü, b) yaş, c) cinsiyet, d) medeni durum, e) eğitim durumu, f) meslekte çalışma süresi, g) branş, h) okul türü, ı) özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu, i) mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu ve j) görev yapılan okuldaki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Çizelge 4.2 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Mesleki Görüş	Kadrolu	603	4.2	.71	G.Arası	3.2	2	1.6	3.28	.038
	Ücretli	288	4.3	.67	G.İçi	455.33	932	.49		
	Emekli Ücretli	44	4.42	.75	Toplam	458.53	934			
	Toplam	935	4.24	.70						

Çizelge 4.2’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3.28$; $p<.05$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.62$; $p>.05$). Bu nedenle LSD testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.3 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Kadrolu	Ücretli	-.10	.05	.058
	Emekli Ücretli	-.22	.11	.048
Ücretli	Kadrolu	.10	.05	.058
	Emekli Ücretli	-.12	.11	.285
Emekli Ücretli	Kadrolu	.22	.11	.048
	Ücretli	.12	.11	.285

Çizelge 4.3’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutundan aldıkları puanların statü değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda söz konusu farklılığın; kadrolu öğretmen grubu ile emekli ücretli öğretmen grubu arasında, emekli ücretli öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.4 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Mesleki Görüş	21-25	207	4.29	.68	G.Arası	5.46	4	1.37	2.80	.025
	26-30	233	4.2	.74	G.İçi	453.07	930	.49		
	31-35	210	4.16	.70	Toplam	458.53	934			
	36-40	123	4.21	.71						
	41 ve Üzeri	162	4.38	.64						
	Toplam	935	4.24	.70						

Çizelge 4.4’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=2.80$; $p < .05$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar

vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.77$; $p>.05$). Bu nedenle LSD testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.5 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
21-25	26-30	.09	.07	.187
	31-35	.13	.07	.064
	36-40	.08	.08	.319
	41 ve üzeri	-.09	.07	.207
26-30	21-25	-.09	.07	.187
	31-35	.04	.07	.560
	36-40	-.01	.08	.911
	41 ve üzeri	-.18	.07	.012
31-35	21-25	-.13	.07	.064
	26-30	-.04	.07	.560
	36-40	-.05	.08	.550
	41 ve üzeri	-.22	.07	.003
36-40	21-25	-.08	.08	.319
	26-30	.01	.08	.911
	31-35	.05	.08	.550
	41 ve üzeri	-.17	.08	.040
41 ve Üzeri	21-25	.09	.07	.207
	26-30	.18	.07	.012
	31-35	.22	.07	.003
	36-40	.17	.08	.040

Çizelge 4.5’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutundan aldıkları puanların yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda söz konusu farklılığın; 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu ile 26-30 yaş öğretmen grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu ile 31-35 yaş öğretmen grubu arasında, 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde ve 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu ile 36-40 yaş öğretmen grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmen

grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleşmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.6 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Mesleki Görüş	Kadın	646	4.28	.66	.026	2.592	924	.010
	Erkek	280	4.15	.78	.047			

Çizelge 4.6'da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2.592$; $p < .05$). Söz konusu farklılık kadın öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.7 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Mesleki Görüş	Evli	428	4.26	.71	.034	.506	924	.613
	Bekâr	498	4.23	.70	.031			

Çizelge 4.7'de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=.506$; $p > .05$).

Çizelge 4.8 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Mesleki Görüş	Önlisans altı	150	4.42	.58	G.Arası	5.91	2	2.96	6.90	.002
	Lisans	688	4.2	.72	G.İçi	452.61	932	.49		
	Lisansüstü	97	4.27	.69	Toplam	458.53	934			
	Toplam	935	4.24	.70						

Çizelge 4.8’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=6.90$; $p<.01$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olmadığı saptanmıştır ($L=3.16$; $p<.05$). Bunun üzerine varyansların homojen olmaması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Tamhane’s T2 testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.9 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane’s T2 testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>P</i>
Önlisans altı	Önlisans altı	.22	.055	.000
	Lisans	.15	.08	.204
Lisans	Önlisans altı	-.22	.05	.000
	Lisansüstü	-.07	.08	.763
Lisansüstü	Önlisans altı	-.15	.08	.204
	Lisansüstü	.07	.08	.763

Çizelge 4.9’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutundan aldıkları puanların eğitim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Tamhane’s T2 testi sonucunda söz konusu farklılığın ön lisans ve aşağısı grubu ile lisans grubu arasında; ön lisans ve aşağısı grubu lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar ise anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.10 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	Grup	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları				
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Mesleki Görüş	1-5	483	4.25	.70	G.Arası	3.69	4	.92		
	6-10	178	4.19	.74	G.İçi	454.84	930	.49		
	11-15	132	4.17	.59	Toplam	458.53	934		1.89	.111
	16-20	64	4.31	.81						
	21 ve Üzeri	78	4.41	.70						
	Toplam	935	4.24	.70						

Çizelge 4.10’da görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1.89$; $p > .05$).

Çizelge 4.11 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	Grup	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Mesleki Görüş	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	38	4.51	.64	G.Arası	4.13	3	1.38		
	Özel Eğitim Öğretmenliği	612	4.22	.70	G.İçi	454.39	931	.49		
	Genel Bilgi Dersleri	213	4.23	.70	Toplam	458.53	934		2.82	.038
	Meslek Dersleri	72	4.36	.75						
	Öğretmenliği Toplam	935	4.24	.70						

Çizelge 4.11’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=2.82$; $p<.05$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.39$; $p>.05$). Bu nedenle LSD testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.12 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	Özel Eğitim Öğretmenliği	.30	.12	.012
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	.28	.12	.023
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	.16	.14	.267
Özel Eğitim Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	-.30	.12	.012
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	-.01	.06	.792
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	-.14	.09	.108
Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	-.28	.12	.023
	Özel Eğitim Öğretmenliği	.01	.06	.792
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	-.13	.10	.189
Meslek Dersleri Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	-.16	.14	.267
	Özel Eğitim Öğretmenliği	.14	.09	.108
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	.13	.10	.189

Çizelge 4.12’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutundan aldıkları puanların branş değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda, söz konusu farklılığın; ana sınıfı ve sınıf öğretmenliği grubu ile özel eğitim öğretmenliği grubu arasında ana sınıfı ve sınıf öğretmenliği grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, ana sınıfı ve sınıf öğretmenliği grubu ile genel bilgi dersleri öğretmenliği grubu arasında ana sınıfı ve sınıf öğretmenliği grubu lehine $p < .05$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.13 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
	ÖEUM-I.K	111	4.15	.67	G.Arası	10.34	12	.86		
	ÖEUM-II.K	87	4.23	.68	G.İçi	448.19	922	.49		
	OÇÖEUM-I.K	118	4.43	.67	Toplam	458.53	934			
	OÇÖEUM-II.K	57	4.26	.69						
	ÖEİUM	77	4.27	.73						
	ÖEMEM	223	4.26	.69						
Mesleki	BSM	38	4.24	.81					1.77	.048
Görüş	ÖEML	32	4.16	.72						
	İEİO	35	4.14	.83						
	İEEO	53	4.11	.67						
	GEİO	31	4.14	.63						
	GEEO	30	4.51	.55						
	ÖEİO	43	4.07	.82						
	Toplam	935	4.24	.70						

Çizelge 4.13’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=2.82$; $p<.05$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.69$; $p>.05$). Bu nedenle LSD testi tercih edilmiştir.

Çizelge 4.14 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
	ÖEUM-II.K	-.08	.10	.433
	OÇÖEUM-I.K	-.28	.09	.003
ÖEUM-I.K	OÇÖEUM-II.K	-.11	.11	.333
	ÖEİUM	-.12	.10	.256
	ÖEMEM	-.11	.08	.161

	BSM	-.09	.13	.470
	ÖEML	-.02	.14	.912
	İEİO	.01	.14	.924
	İEOO	.04	.12	.761
	GEİO	.01	.14	.935
	GEOO	-.36	.14	.012
	ÖEİO	.08	.13	.529
	ÖEUM-I.K	.08	.10	.433
	OÇÖEUM-I.K	-.20	.10	.044
	OÇÖEUM-II.K	-.03	.12	.789
	ÖEİUM	-.04	.11	.719
	ÖEMEM	-.04	.09	.689
ÖEUM-II.K	BSM	-.02	.14	.904
	ÖEML	.06	.14	.662
	İEİO	.09	.14	.513
	İEOO	.11	.12	.349
	GEİO	.09	.15	.538
	GEOO	-.28	.15	.057
	ÖEİO	.16	.13	.227
	ÖEUM-I.K	.28	.09	.003
	ÖEUM-II.K	.20	.10	.044
	OÇÖEUM-II.K	.17	.11	.138
	ÖEİUM	.16	.10	.118
	ÖEMEM	.16	.08	.040
OÇÖEUM-I.K	BSM	.18	.13	.161
	ÖEML	.26	.14	.060
	İEİO	.29	.13	.031
	İEOO	.31	.12	.007
	GEİO	.29	.14	.040
	GEOO	-.08	.14	.563
	ÖEİO	.36	.12	.004
	ÖEUM-I.K	.11	.11	.333
	ÖEUM-II.K	.03	.12	.789
	OÇÖEUM-I.K	-.17	.11	.138
OÇÖEUM-II.K	ÖEİUM	-.01	.12	.951
	ÖEMEM	.00	.10	.973
	BSM	.02	.15	.916
	ÖEML	.09	.15	.539

	İEİO	.12	.15	.411
	İEEO	.15	.13	.274
	GEİO	.12	.16	.434
	GEOO	-.25	.16	.113
	ÖEİO	.19	.14	.180
	ÖEUM-I.K	.12	.10	.256
	ÖEUM-II.K	.04	.11	.719
	OÇÖEUM-I.K	-.16	.10	.118
	OÇÖEUM-II.K	.01	.12	.951
	ÖEMEM	.00	.09	.966
ÖEİUM	BSM	.02	.14	.869
	ÖEML	.10	.15	.486
	İEİO	.13	.14	.359
	İEEO	.15	.12	.219
	GEİO	.13	.15	.384
	GEOO	-.24	.15	.107
	ÖEİO	.20	.13	.139
	ÖEUM-I.K	.11	.08	.161
	ÖEUM-II.K	.04	.09	.689
	OÇÖEUM-I.K	-.16	.08	.040
	OÇÖEUM-II.K	.00	.10	.973
	ÖEİUM	.00	.09	.966
ÖEMEM	BSM	.02	.12	.877
	ÖEML	.10	.13	.456
	İEİO	.13	.13	.318
	İEEO	.15	.11	.162
	GEİO	.13	.13	.349
	GEOO	-.25	.14	.070
	ÖEİO	.19	.12	.098
	ÖEUM-I.K	.09	.13	.470
	ÖEUM-II.K	.02	.14	.904
	OÇÖEUM-I.K	-.18	.13	.161
	OÇÖEUM-II.K	-.02	.15	.916
BSM	ÖEİUM	-.02	.14	.869
	ÖEMEM	-.02	.12	.877
	ÖEML	.08	.17	.635
	İEİO	.11	.16	.510
	İEEO	.13	.15	.380

	GEİÖ	.11	.17	.529
	GEOO	-.26	.17	.120
	ÖEİÖ	.17	.16	.264
ÖEML	ÖEUM-I.K	.02	.14	.912
	ÖEUM-II.K	-.06	.14	.662
	OÇÖEUM-I.K	-.26	.14	.060
	OÇÖEUM-II.K	-.09	.15	.539
	ÖEİUM	-.10	.15	.486
	ÖEMEM	-.10	.13	.456
	BSM	-.08	.17	.635
	İEİÖ	.03	.17	.868
	İEÖO	.05	.16	.745
	GEİÖ	.03	.18	.878
	GEOO	-.34	.18	.052
	ÖEİÖ	.09	.16	.563
	İEİÖ	ÖEUM-I.K	-.01	.14
ÖEUM-II.K		-.09	.14	.513
OÇÖEUM-I.K		-.29	.13	.031
OÇÖEUM-II.K		-.12	.15	.411
ÖEİUM		-.13	.14	.359
ÖEMEM		-.13	.13	.318
BSM		-.11	.16	.510
ÖEML		-.03	.17	.868
İEÖO		.02	.15	.882
GEİÖ		.00	.17	.994
GEOO		-.37	.17	.032
ÖEİÖ		.07	.16	.678
İEÖO		ÖEUM-I.K	-.04	.12
	ÖEUM-II.K	-.11	.12	.349
	OÇÖEUM-I.K	-.31	.12	.007
	OÇÖEUM-II.K	-.15	.13	.274
	ÖEİUM	-.15	.12	.219
	ÖEMEM	-.15	.11	.162
	BSM	-.13	.15	.380
	ÖEML	-.05	.16	.745
	İEİÖ	-.02	.15	.882
	GEİÖ	-.02	.16	.880
	GEOO	-.40	.16	.013

	ÖEİO	.04	.14	.762
GEİO	ÖEUM-I.K	-.01	.14	.935
	ÖEUM-II.K	-.09	.15	.538
	OÇÖEUM-I.K	-.29	.14	.040
	OÇÖEUM-II.K	-.12	.16	.434
	ÖEİUM	-.13	.15	.384
	ÖEMEM	-.13	.13	.349
	BSM	-.11	.17	.529
	ÖEML	-.03	.18	.878
	İEİO	.00	.17	.994
	İEEO	.02	.16	.880
	GEOO	-.37	.18	.038
	ÖEİO	.07	.16	.682
GEOO	ÖEUM-I.K	.36	.14	.012
	ÖEUM-II.K	.28	.15	.057
	OÇÖEUM-I.K	.08	.14	.563
	OÇÖEUM-II.K	.25	.16	.113
	ÖEİUM	.24	.15	.107
	ÖEMEM	.25	.14	.070
	BSM	.26	.17	.120
	ÖEML	.34	.18	.052
	İEİO	.37	.17	.032
	İEEO	.40	.16	.013
	GEİO	.37	.18	.038
	ÖEİO	.44	.17	.008
ÖEİO	ÖEUM-I.K	-.08	.13	.529
	ÖEUM-II.K	-.16	.13	.227
	OÇÖEUM-I.K	-.36	.12	.004
	OÇÖEUM-II.K	-.19	.14	.180
	ÖEİUM	-.20	.13	.139
	ÖEMEM	-.19	.12	.098
	BSM	-.17	.16	.264
	ÖEML	-.09	.16	.563
	İEİO	-.07	.16	.678
	İEEO	-.04	.14	.762
	GEİO	-.07	.16	.682
	GEOO	-.44	.17	.008

Çizelge 4.14’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutundan aldıkları puanların okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda söz konusu farklılığın; ÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile GEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K, İEOO ve ÖEİO’da çalışan öğretmen grupları arasında OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-II.K, ÖEMEM, İEİO ve GEİO’da çalışan öğretmen grupları arasında OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, GEOO’da çalışan öğretmen grubu ile İEİO, İEOO, GEİO ve ÖEİO’da çalışan öğretmen grupları arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 4.15 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Mesleki Görüş	Evet	451	4.31	.69	.032	2.980	933	.003
	Hayır	484	4.18	.71	.032			

Çizelge 4.15’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2.980$; $p<.01$). Söz konusu farklılık özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alan öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.16 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Mesleki Görüş	İsteyerek	837	4.30	.67	.023	7.762	933	.000
	İstemeyerek	98	3.74	.74	.074			

Çizelge 4.16'da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=7.762$; $p<.001$). Söz konusu farklılık öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.17 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	f, $\bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları				
	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Mesleki Görüş	1-5 Yıl	810	4.23	.710	G.Arası	.71	2	.36	.726	.484
	6-10 Yıl	79	4.31	.66	G.İçi	457.81	932	.49		
	11 Yıl ve Üzeri	46	4.32	.63	Toplam	458.53	934			
	Toplam	935	4.24	.70						

Çizelge 4.17'de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki görüş alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=.726$; $p>.05$).

4.2.2. Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “Hak ve Olanaklar” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin “Hak ve Olanaklar” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları; a) statü, b) yaş, c) cinsiyet, d) medeni durum, e) eğitim durumu, f) meslekte çalışma süresi, g) branş, h) okul türü, ı) özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu, i) mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu ve j) görev yapılan okuldaki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Çizelge 4.18 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Hak ve Olanaklar	Kadrolu	603	2.86	.72	G.Arası	165.63	2	82.81	156.71	.000
	Ücretli	288	1.95	.74	G.İçi	492.51	932	.53		
	Emekli Ücretli	44	2.33	.75	Toplam	658.13	934			
	Toplam	935	2.56	.84						

Çizelge 4.18’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=156.71$; $p<.001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.125$; $p>.05$). Bu nedenle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.19 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Kadrolu Öğretmen	Ücretli Öğretmen	.92	.05	.000
	Emekli Ücretli Öğretmen	.54	.11	.000
Ücretli Öğretmen	Kadrolu Öğretmen	-.92	.05	.000
	Emekli Ücretli Öğretmen	-.38	.12	.006
Emekli Ücretli Öğretmen	Kadrolu Öğretmen	-.54	.11	.000
	Ücretli Öğretmen	.38	.12	.006

Çizelge 4.19’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutundan aldıkları puanların statü değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucunda, söz konusu farklılığın; kadrolu öğretmenler grubu ile ücretli öğretmenler grubu arasında kadrolu öğretmenler grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, kadrolu öğretmenler grubu ile emekli ücretli öğretmenler grubu arasında kadrolu öğretmenler grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, ücretli öğretmenler grubu ile emekli ücretli öğretmenler grubu arasında emekli ücretli öğretmenler grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

Çizelge 4.20 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Hak ve Olanaklar	21-25	207	2.43	.90	G.Arası	6.99	4	1.75	2.49	.042
	26-30	233	2.55	.84	G.İçi	651.15	930	.70		
	31-35	210	2.53	.83	Toplam	658.13	934			
	36-40	123	2.63	.83						
	41 ve Üzeri	162	2.69	.75						
	Toplam	935	2.56	.84						

Çizelge 4.20’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı

bulunmuştur ($F=1.88$; $p<.05$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.77$; $p>.05$). Bu nedenle LSD testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.21 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
21-25	26-30	-.11	.08	.153
	31-35	-.10	.08	.221
	36-40	-.20	.10	.036
	41 ve üzeri	-.26	.09	.003
26-30	21-25	.11	.08	.153
	31-35	.01	.08	.860
	36-40	-.09	.09	.357
	41 ve üzeri	-.14	.09	.092
31-35	21-25	.10	.08	.221
	26-30	-.01	.08	.860
	36-40	-.10	.10	.292
	41 ve üzeri	-.16	.09	.070
36-40	21-25	.20	.10	.036
	26-30	.09	.09	.357
	31-35	.10	.10	.292
	41 ve üzeri	-.06	.10	.559
41 ve Üzeri	21-25	.26	.09	.003
	26-30	.14	.09	.092
	31-35	.16	.09	.070
	36-40	.06	.10	.559

Çizelge 4.21’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutundan aldıkları puanların yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda, söz konusu farklılığın; 21-25 yaş öğretmen grubu ile 36-40 yaş öğretmen grubu arasında 36-40

yaş öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde ve yine 21-25 yaş öğretmen grubu ile 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.22 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Hak ve Olanaklar	Kadın	646	2.49	.83	.032	-3.727	924	.000
	Erkek	280	2.71	.84	.050			

Çizelge 4.22’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = -3.727$; $p < .001$). Söz konusu farklılık erkek öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.23 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Hak ve Olanaklar	Evli	428	2.65	.80	.039	3.028	924	.003
	Bekâr	498	2.48	.86	.039			

Çizelge 4.23’te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = 3.028$; $p < .01$). Söz konusu farklılık evli öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.24 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Hak ve Olanaklar	Ön Lisans ve Aşağısı	150	2.32	.76	G.Arası	10.95	2	5.47	7.883	.000
	Lisans	688	2.60	.84	G.İçi	647.19	932	.69		
	Yüksek Lisans ve Doktora	97	2.68	.87	Toplam	658.13	934			
	Toplam	935	2.56	.84						

Çizelge 4.24’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=156.71$; $p<.001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=1.844$; $p>.05$). Bu nedenle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.25 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Ön Lisans ve Aşağısı	Lisans	-.28	.08	.001
	Yüksek Lisans ve Doktora	-.36	.11	.004
Lisans	Ön Lisans ve Aşağısı	.28	.08	.001
	Yüksek Lisans ve Doktora	-.09	.09	.628
Yüksek Lisans ve Doktora	Ön Lisans ve Aşağısı	.36	.11	.004
	Lisans	.09	.09	.628

Çizelge 4.25’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutundan aldıkları puanların eğitim durumu değişkenine göre

hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucunda, söz konusu farklılığın; ön lisans ve aşağısı düzeyinde mezun öğretmenler grubu ile lisans düzeyinde mezun öğretmenler grubu arasında lisan düzeyinde mezun öğretmenler grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, ön lisans ve aşağısı düzeyinde mezun öğretmenler grubu ile yüksek lisans ve doktora düzeyinde mezun öğretmenler grubu arasında yüksek lisans ve doktora düzeyinde mezun öğretmenler grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.26 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Hak ve Olanaklar	1-5	483	2.43	.89	G.Arası	23.15	4	5.79		
	6-10	178	2.56	.79	G.İçi	634.98	930	.68		
	11-15	132	2.79	.71	Toplam	658.13	934		8.48	.000
	16-20	64	2.88	.71						
	21 ve Üzeri	78	2.70	.76						
	Toplam	935	2.56	.84						

Çizelge 4.26’da görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=8.48$; $p < .001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olmadığı saptanmıştır ($L=5.855$; $p < .001$). Bunun üzerine varyansların homojen olmaması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Tamhane’s T2 testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.27 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	<i>p</i>
1-5	6-10	-.14	.07	.436
	11-15	-.35	.07	.000
	16-20	-.46	.10	.000
	21 ve Üzeri	-.27	.10	.050
6-10	1-5	.14	.07	.436
	11-15	-.21	.09	.122
	16-20	-.32	.11	.035
	21 ve Üzeri	-.13	.10	.897
11-15	1-5	.35	.07	.000
	6-10	.21	.09	.122
	16-20	-.10	.11	.984
	21 ve Üzeri	.08	.11	.997
16-20	1-5	.46	.10	.000
	6-10	.32	.11	.035
	11-15	.10	.19	.984
	21 ve Üzeri	.19	.12	.772
21 ve Üzeri	1-5	.27	.10	.050
	6-10	.13	.10	.897
	11-15	-.08	.11	.997
	16-20	-.19	.12	.772

Çizelge 4.27’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutundan aldıkları puanların meslekte çalışma süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Tamhane’s T2 testi sonucunda söz konusu farklılığın; 1-5 yıl çalışan öğretmenler grubu ile 11-15 yıl çalışan öğretmenler grubu arasında 11-15 yıl çalışan öğretmenler grubu lehine $p<.001$ düzeyinde, 1-5 yıl çalışan öğretmenler grubu ile 16-20 yıl çalışan öğretmenler grubu arasında 16-20 yıl çalışan öğretmenler grubu lehine $p<.001$ düzeyinde, 6-10 yıl çalışan öğretmenler grubu ile 16-20 yıl çalışan öğretmenler grubu arasında 16-20 yıl çalışan öğretmenler grubu lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 4.28 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Hak ve Olanaklar	Ana Sınıfı ve Sınıf	38	2.81	.71	G.Arası	29.63	3	9.85		
	Özel Eğitim	612	2.43	.82	G.İçi	628.51	931	.68		
	Genel Bilgi	213	2.84	.78	Toplam	658.13	934		14.63	.000
	Dersleri									
	Meslek Dersleri	72	2.62	.99						
	Toplam	935	2.56	.84						

Çizelge 4.28’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=14.63$; $p<.001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olmadığı saptanmıştır ($L=4.387$; $p<.01$). Bunun üzerine varyansların homojen olmaması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Tamhane’s T2 testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.29 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	Özel Eğitim Öğretmenliği	.37	.12	.019
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	-.04	.13	1.000
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	.19	.16	.835
Özel Eğitim Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	-.37	.12	.019
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	-.41	.06	.000
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	-.19	.12	.552
Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	.04	.13	1.000
	Özel Eğitim Öğretmenliği	.41	.06	.000
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	.22	.13	.415
Meslek Dersleri Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	-.19	.16	.835
	Özel Eğitim Öğretmenliği	.19	.12	.552
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	-.22	.13	.415

Çizelge 4.29'da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutundan aldıkları puanların branş değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Tamhane's T2 testi sonucunda söz konusu farklılığın; ana sınıfı ve sınıf öğretmenleri grubu ile özel eğitim öğretmenleri grubu arasında ana sınıfı ve sınıf öğretmenleri grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, özel eğitim öğretmenleri grubu ile genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu arasında genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.30 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Hak ve Olanaklar	ÖEUM-I.K	111	2.55	.88	G.Arası	34.61	12	2.88		
	ÖEUM-II.K	87	2.43	.82	G.İçi	623.53	922	.68		
	OÇÖEUM-I.K	118	2.39	.78	Toplam	658.13	934			
	OÇÖEUM-II.K	57	2.23	.82						
	ÖEUM	77	2.67	.92						
	ÖEMEM	223	2.50	.86					4.26	.000
	BSM	38	2.81	.68						
	ÖEML	32	2.76	.85						
	İEİO	35	2.76	.54						
	İEEO	53	2.87	.73						
	GEİO	31	2.38	.78						
	GEEO	30	3.16	.60						
	ÖEİO	43	2.54	.96						
	Toplam	935	2.56	.84						

Çizelge 4.30’da görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4.26$; $p<.001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğın kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olmadığı saptanmıştır ($L=3.027$; $p<.001$). Bunun üzerine varyansların homojen olmaması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Tamhane’s T2 testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.31 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	p
ÖEUM-I.K	ÖEUM-II.K	.12	.12	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.16	.11	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.32	.14	.829
	ÖEİUM	-.12	.13	1.000
	ÖEMEM	.05	.10	1.000
	BSM	-.26	.14	.991
	ÖEML	-.21	.17	1.000
	İEİO	-.21	.12	1.000
	İEEO	-.32	.13	.692
	GEİO	.17	.16	1.000
	GEOO	-.61	.14	.003
ÖEİO	.01	.17	1.000	
ÖEUM-II.K	ÖEUM-I.K	-.12	.12	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.04	.11	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.20	.14	1.000
	ÖEİUM	-.24	.14	.999
	ÖEMEM	-.07	.11	1.000
	BSM	-.38	.14	.473
	ÖEML	-.33	.17	.995
	İEİO	-.33	.13	.605
	İEEO	-.44	.13	.098
	GEİO	.05	.16	1.000
	GEOO	-.73	.14	.000
ÖEİO	-.11	.17	1.000	
OÇÖEUM-I.K	ÖEUM-I.K	-.16	.11	1.000
	ÖEUM-II.K	-.04	.11	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.16	.13	1.000
	ÖEİUM	-.28	.13	.916
	ÖEMEM	-.11	.09	1.000
	BSM	-.42	.13	.149
	ÖEML	-.36	.17	.928
	İEİO	-.36	.12	.172
	İEEO	-.48	.12	.014

	GEİÖ	.01	.16	1.000
	GEOO	-.77	.13	.000
	ÖEİÖ	-.15	.16	1.000
	ÖEUM-I.K	-.32	.14	.829
	ÖEUM-II.K	-.20	.14	1.000
	OÇÖEUM-I.K	-.16	.13	1.000
	ÖEİUM	-.44	.15	.286
	ÖEMEM	-.27	.12	.917
OÇÖEUM-II.K	BSM	-.58	.15	.023
	ÖEML	-.53	.18	.375
	İEİÖ	-.53	.14	.028
	İEOO	-.64	.15	.003
	GEİÖ	-.15	.18	1.000
	GEOO	-.93	.15	.000
	ÖEİÖ	-.31	.18	.999
	ÖEUM-I.K	.12	.13	1.000
	ÖEUM-II.K	.24	.14	.999
	OÇÖEUM-I.K	.28	.13	.916
	OÇÖEUM-II.K	.44	.15	.286
	ÖEMEM	.17	.12	1.000
ÖEİUM	BSM	-.14	.15	1.000
	ÖEML	-.09	.18	1.000
	İEİÖ	-.09	.14	1.000
	İEOO	-.20	.14	1.000
	GEİÖ	.29	.17	1.000
	GEOO	-.49	.15	.121
	ÖEİÖ	.13	.18	1.000
	ÖEUM-I.K	-.05	.10	1.000
	ÖEUM-II.K	.07	.11	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.11	.09	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.27	.12	.917
	ÖEİUM	-.17	.12	1.000
ÖEMEM	BSM	-.31	.12	.674
	ÖEML	-.26	.16	1.000
	İEİÖ	-.26	.11	.793
	İEOO	-.37	.12	.134
	GEİÖ	.12	.15	1.000
	GEOO	-.66	.12	.000

	ÖEİO	-.04	.16	1.000
BSM	ÖEUM-I.K	.26	.14	.991
	ÖEUM-II.K	.38	.14	.473
	OÇÖEUM-I.K	.42	.13	.149
	OÇÖEUM-II.K	.58	.15	.023
	ÖEİUM	.14	.15	1.000
	ÖEMEM	.31	.12	.674
	ÖEML	.05	.19	1.000
	İEİO	.05	.14	1.000
	İEEO	-.06	.15	1.000
	GEİO	.43	.18	.749
	GEOO	-.35	.16	.888
	ÖEİO	.27	.18	1.000
ÖEML	ÖEUM-I.K	.21	.17	1.000
	ÖEUM-II.K	.33	.17	.995
	OÇÖEUM-I.K	.36	.17	.928
	OÇÖEUM-II.K	.53	.18	.375
	ÖEİUM	.09	.18	1.000
	ÖEMEM	.26	.16	1.000
	BSM	-.05	.19	1.000
	İEİO	.00	.18	1.000
	İEEO	-.11	.18	1.000
	GEİO	.38	.20	.996
	GEOO	-.41	.19	.930
	ÖEİO	.22	.21	1.000
İEİO	ÖEUM-I.K	.21	.12	1.000
	ÖEUM-II.K	.33	.13	.605
	OÇÖEUM-I.K	.36	.12	.172
	OÇÖEUM-II.K	.53	.14	.028
	ÖEİUM	.09	.14	1.000
	ÖEMEM	.26	.11	.793
	BSM	-.05	.14	1.000
	ÖEML	.00	.18	1.000
	İEEO	-.11	.14	1.000
	GEİO	.38	.17	.886
	GEOO	-.41	.14	.391
	ÖEİO	.22	.17	1.000
İEEO	ÖEUM-I.K	.32	.13	.692

	ÖEUM-II.K	.44	.13	.098
	OÇÖEUM-I.K	.48	.12	.014
	OÇÖEUM-II.K	.64	.15	.003
	ÖEMEM	.20	.14	1.000
	ÖEMEM	.37	.12	.134
	BSM	.06	.15	1.000
	ÖEML	.11	.18	1.000
	İEİO	.11	.14	1.000
	GEİO	.49	.17	.367
	GEOO	-.29	.15	.984
	ÖEİO	.33	.18	.996
	<hr/>			
	ÖEUM-I.K	-.17	.16	1.000
	ÖEUM-II.K	-.05	.16	1.000
	OÇÖEUM-I.K	-.01	.16	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.15	.18	1.000
	ÖEİUM	-.29	.17	1.000
	ÖEMEM	-.12	.15	1.000
	BSM	-.43	.18	.749
	ÖEML	-.38	.20	.996
	İEİO	-.38	.17	.886
	İEEO	-.49	.17	.367
	GEOO	-.78	.18	.004
	ÖEİO	-.16	.20	1.000
	<hr/>			
	ÖEUM-I.K	.61	.14	.003
	ÖEUM-II.K	.73	.14	.000
	OÇÖEUM-I.K	.77	.13	.000
	OÇÖEUM-II.K	.93	.15	.000
	ÖEİUM	.49	.15	.121
	ÖEMEM	.66	.12	.000
	BSM	.35	.16	.888
	ÖEML	.41	.19	.930
	İEİO	.41	.14	.391
	İEEO	.29	.15	.984
	GEİO	.78	.18	.004
	ÖEİO	.62	.18	.086
	<hr/>			
	ÖEUM-I.K	-.01	.17	1.000
	ÖEUM-II.K	.11	.17	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.15	.16	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.31	.18	.999
	<hr/>			
GEİO				
	ÖEUM-I.K	-.17	.16	1.000
	ÖEUM-II.K	-.05	.16	1.000
	OÇÖEUM-I.K	-.01	.16	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.15	.18	1.000
	ÖEİUM	-.29	.17	1.000
	ÖEMEM	-.12	.15	1.000
	BSM	-.43	.18	.749
	ÖEML	-.38	.20	.996
	İEİO	-.38	.17	.886
	İEEO	-.49	.17	.367
	GEOO	-.78	.18	.004
	ÖEİO	-.16	.20	1.000
	<hr/>			
	ÖEUM-I.K	.61	.14	.003
	ÖEUM-II.K	.73	.14	.000
	OÇÖEUM-I.K	.77	.13	.000
	OÇÖEUM-II.K	.93	.15	.000
	ÖEİUM	.49	.15	.121
	ÖEMEM	.66	.12	.000
	BSM	.35	.16	.888
	ÖEML	.41	.19	.930
	İEİO	.41	.14	.391
	İEEO	.29	.15	.984
	GEİO	.78	.18	.004
	ÖEİO	.62	.18	.086
	<hr/>			
	ÖEUM-I.K	-.01	.17	1.000
	ÖEUM-II.K	.11	.17	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.15	.16	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.31	.18	.999
	<hr/>			
ÖEİO				
	ÖEUM-I.K	-.01	.17	1.000
	ÖEUM-II.K	.11	.17	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.15	.16	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.31	.18	.999

ÖEİUM	-.13	.18	1.000
ÖEMEM	.04	.16	1.000
BSM	-.27	.18	1.000
ÖEML	-.22	.21	1.000
İEİO	-.22	.17	1.000
İEOO	-.33	.18	.996
GEİO	.16	.20	1.000
GEOO	-.62	.18	.086

Çizelge 4.31’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutundan aldıkları puanların okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Tamhane’s T2 testi sonucunda söz konusu farklılığın; ÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile GEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, ÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grubu ile GEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.001$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile İEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında İEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile GEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.001$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grubu ile BSM’de çalışan öğretmen grubu arasında BSM’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grubu ile İEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında İEİO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grubu ile İEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında İEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grubu ile GEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.001$ düzeyinde, ÖEMEM’de çalışan öğretmen grubu ile GEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.001$ düzeyinde, GEİO’da çalışan öğretmen grubu ile GEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 4.32 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Hak ve Olanaklar	Evet	451	2.49	.82	.038	-2.235	933	.026
	Hayır	484	2.61	.86	.039			

Çizelge 4.32’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.235$; $p<.05$). Söz konusu farklılık özel eğitim alanında hizmet içi eğitim almayan öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.33 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Hak ve olanaklar	İsteyerek	837	2.59	.84	.029	3.508	933	.000
	İstemeyerek	98	2.28	.80	.081			

Çizelge 4.33’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3.508$; $p<.001$). Söz konusu farklılık öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.34 Mesleki aidiyet ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	Grup	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Hak ve olanaklar	1-5 Yıl	810	2.53	.86	G.Arası	3.01	2	1.50	2.14	.118
	6-10 Yıl	79	2.70	.72	G.İçi	655.13	932	.70		
	11 Yıl ve Üzeri	46	2.70	.67	Toplam	658.13	934			
	Toplam	935	2.56	.84						

Çizelge 4.34’te görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği hak ve olanaklar alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2.14$; $p>.05$).

4.2.3.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “İşbirliği ve İletişim” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin “İşbirliği ve iletişim” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları; a) statü, b) yaş, c) cinsiyet, d) medeni durum, e) eğitim durumu, f) meslekte çalışma süresi, g) branş, h) okul türü, ı) özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu, i) mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu ve j) görev yapılan okuldaki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Çizelge 4.35 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	Grup	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İşbirliği ve İletişim	Kadrolu	603	4.36	.71	G.Arası	1.41	2	.71	1.30	.273
	Ücretli	288	4.29	.77	G.İçi	505.79	932	.54		
	Emekli Ücretli	44	4.24	.86	Toplam	507.20	934			
	Toplam	935	4.33	.74						

Çizelge 4.35’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1.30$; $p>.05$).

Çizelge 4.36 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İşbirliği ve İletişim	21-25	207	4.40	.68	G.Arası	4.61	4	1.15	2.13	.075
	26-30	233	4.37	.73	G.İçi	502.59	930	.54		
	31-35	210	4.22	.78	Toplam	507.10	934			
	36-40	123	4.39	.68						
	41 ve Üzeri	162	4.30	.79						
	Toplam	935	4.33	.74						

Çizelge 4.36’da görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2.13$; $p>.05$).

Çizelge 4.37 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	$Sh_{\bar{x}}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
İşbirliği ve İletişim	Kadın	646	4.38	.72	.028	3.275	924	.001
	Erkek	280	4.21	.76	.045			

Çizelge 4.37’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=3.275$; $p<.01$). Söz konusu farklılık kadın öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.38 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İşbirliği ve İletişim	Evli	428	4.33	.71	.035	-.251	924	.802
	Bekâr	498	4.34	.76	.034			

Çizelge 4.38’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-.251$; $p>.05$).

Çizelge 4.39 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	f, $\bar{x}$ ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları				
	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
İşbirliği ve İletişim	Ön Lisans ve Aşağısı	150	4.38	.75	G.Arası	.615	2	.31	.57	.568
	Lisans	688	4.32	.74	G.İçi	506.58	932	.54		
	Yüksek Lisans ve Doktora	97	4.37	.70	Toplam	507.20	934			
	Toplam	935	4.33	.74						

Çizelge 4.39’da görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=.57$; $p>.05$).

Çizelge 4.40 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İşbirliği ve iletişim	1-5	483	4.36	.71	G.Arası	1.67	4	.42		
	6-10	178	4.28	.74	G.İçi	505.52	930	.54		
	11-15	132	4.35	.71	Toplam	507.20	934		.77	.545
	16-20	64	4.29	.89						
	21 ve Üzeri	78	4.25	.78						
	Toplam	935	4.33	.74						

Çizelge 4.40'da görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=.77; p>.05$).

Çizelge 4.41 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İşbirliği ve iletişim	Ana Sınıfı ve Sınıf	38	4.33	.72	G.Arası	.10	3	.03		
	Özel Eğitim	612	4.33	.75	G.İçi	507.10	931	.55		
	Genel Bilgi Dersleri	213	4.35	.70	Toplam	507.20	934		.06	.980
	Meslek Dersleri	72	4.30	.71						
	Toplam	935	4.33	.74						

Çizelge 4.41'de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=.06; p>.05$).

Çizelge 4.42 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
İşbirliği ve İletişim	ÖEUM-I.K	111	4.31	.82	G.Arası	12.39	12	1.03		
	ÖEUM-II.K	87	4.39	.68	G.İçi	494.80	922	.54		
	OÇÖEUM-I.K	118	4.41	.71	Toplam	507.20	934			
	OÇÖEUM-II.K	57	4.06	.81						
	ÖEUM	77	4.49	.65						
	ÖEMEM	223	4.34	.74					1.92	.028
	BSM	38	4.32	.70						
	ÖEML	32	4.22	.67						
	İEİO	35	4.41	.73						
	İEEO	53	4.38	.71						
	GEİO	31	4.07	.70						
	GEEO	30	4.47	.56						
	ÖEİO	43	4.14	.88						
	Toplam	935	4.33	.74						

Çizelge 4.42’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=1.92$; $p<.05$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=1.143$; $p>.05$). Bu nedenle LSD testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.43 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>P</i>
ÖEUM-I.K	ÖEUM-II.K	-.08	.10	.423
	OÇÖEUM-I.K	-.11	.10	.271
	OÇÖEUM-II.K	.24	.12	.041

	ÖEİUM	-0.19	.11	.083
	ÖEMEM	-0.04	.09	.674
	BSM	-0.01	.14	.938
	ÖEML	.09	.15	.557
	İEİO	-0.11	.14	.450
	İEOO	-0.08	.12	.525
	GEİO	.23	.15	.120
	GEOO	-0.16	.15	.284
	ÖEİO	.17	.13	.200
ÖEUM-II.K	ÖEUM-I.K	.08	.10	.423
	OÇÖEUM-I.K	-0.02	.10	.828
	OÇÖEUM-II.K	.33	.12	.009
	ÖEİUM	-0.10	.11	.363
	ÖEMEM	.05	.09	.602
	BSM	.07	.14	.607
	ÖEML	.17	.15	.261
	İEİO	-0.02	.15	.875
	İEOO	.01	.13	.960
	GEİO	.32	.15	.040
	GEOO	-0.08	.16	.617
	ÖEİO	.25	.14	.064
OÇÖEUM-I.K	ÖEUM-I.K	.11	.10	.271
	ÖEUM-II.K	.02	.10	.828
	OÇÖEUM-II.K	.35	.12	.003
	ÖEİUM	-0.08	.11	.446
	ÖEMEM	.07	.08	.396
	BSM	.10	.14	.483
	ÖEML	.19	.15	.187
	İEİO	.00	.14	.996
	İEOO	.03	.12	.812
	GEİO	.34	.15	.023
	GEOO	-0.06	.15	.713
	ÖEİO	.28	.13	.035
OÇÖEUM-II.K	ÖEUM-I.K	-0.24	.12	.041
	ÖEUM-II.K	-0.33	.12	.009
	OÇÖEUM-I.K	-0.35	.12	.003
	ÖEİUM	-0.43	.13	.001
	ÖEMEM	-0.28	.11	.010

	BSM	-.26	.15	.096
	ÖEML	-.16	.16	.327
	İEİO	-.35	.16	.025
	İEOO	-.32	.14	.021
	GEİO	-.01	.16	.934
	GEOO	-.41	.17	.014
	ÖEİO	-.08	.15	.607
	ÖEUM-I.K	.19	.11	.083
	ÖEUM-II.K	.10	.11	.363
	OÇÖEUM-I.K	.08	.11	.446
	OÇÖEUM-II.K	.43	.13	.001
	ÖEMEM	.15	.10	.115
ÖEİUM	BSM	.18	.15	.221
	ÖEML	.27	.15	.075
	İEİO	.08	.15	.586
	İEOO	.11	.13	.397
	GEİO	.42	.16	.007
	GEOO	.03	.16	.865
	ÖEİO	.36	.14	.011
	ÖEUM-I.K	.04	.09	.674
	ÖEUM-II.K	-.05	.09	.602
OÇÖEUM-I.K	-.07	.08	.396	
OÇÖEUM-II.K	.28	.11	.010	
ÖEİUM	-.15	.10	.115	
ÖEMEM	BSM	.03	.13	.846
	ÖEML	.12	.14	.378
	İEİO	-.07	.13	.592
	İEOO	-.04	.11	.708
	GEİO	.27	.14	.057
	GEOO	-.13	.14	.377
	ÖEİO	.20	.12	.094
	ÖEUM-I.K	.01	.14	.938
	ÖEUM-II.K	-.07	.14	.607
OÇÖEUM-I.K	-.10	.14	.483	
OÇÖEUM-II.K	.26	.15	.096	
ÖEİUM	-.18	.15	.221	
ÖEMEM	-.03	.13	.846	
ÖEML	.10	.18	.581	
BSM				

	İEİO	-0.10	.17	.574
	İEEO	-0.07	.16	.667
	GEİO	.24	.18	.173
	GEOO	-0.15	.18	.399
	ÖEİO	.18	.16	.271
	ÖEUM-I.K	-0.09	.15	.557
	ÖEUM-II.K	-0.17	.15	.261
	OÇÖEUM-I.K	-0.19	.15	.187
	OÇÖEUM-II.K	.16	.16	.327
	ÖEİUM	-0.27	.15	.075
ÖEML	ÖEMEM	-0.12	.14	.378
	BSM	-0.10	.18	.581
	İEİO	-0.19	.18	.280
	İEEO	-0.16	.16	.318
	GEİO	.15	.18	.432
	GEOO	-0.25	.19	.183
	ÖEİO	.08	.17	.630
	ÖEUM-I.K	.11	.14	.450
	ÖEUM-II.K	.02	.15	.875
	OÇÖEUM-I.K	.00	.14	.996
	OÇÖEUM-II.K	.35	.16	.025
	ÖEİUM	-0.08	.15	.586
İEİO	ÖEMEM	.07	.13	.592
	BSM	.10	.17	.574
	ÖEML	.19	.18	.280
	İEEO	.03	.16	.853
	GEİO	.34	.18	.061
	GEOO	-0.05	.18	.765
	ÖEİO	.28	.17	.098
	ÖEUM-I.K	.08	.12	.525
	ÖEUM-II.K	-0.01	.13	.960
	OÇÖEUM-I.K	-0.03	.12	.812
	OÇÖEUM-II.K	.32	.14	.021
İEEO	ÖEİUM	-0.11	.13	.397
	ÖEMEM	.04	.11	.708
	BSM	.07	.16	.667
	ÖEML	.16	.16	.318
	İEİO	-0.03	.16	.853

	GEİÖ	.31	.17	.062
	GEOO	-.08	.17	.616
	ÖEİÖ	.25	.15	.101
GEİÖ	ÖEUM-I.K	-.23	.15	.120
	ÖEUM-II.K	-.32	.15	.040
	OÇÖEUM-I.K	-.34	.15	.023
	OÇÖEUM-II.K	.01	.16	.934
	ÖEİUM	-.42	.16	.007
	ÖEMEM	-.27	.14	.057
	BSM	-.24	.18	.173
	ÖEML	-.15	.18	.432
	İEİÖ	-.34	.18	.061
	İEÖO	-.31	.17	.062
	GEOO	-.39	.19	.037
	ÖEİÖ	-.06	.17	.717
GEOO	ÖEUM-I.K	.16	.15	.284
	ÖEUM-II.K	.08	.16	.617
	OÇÖEUM-I.K	.06	.15	.713
	OÇÖEUM-II.K	.41	.17	.014
	ÖEİUM	-.03	.16	.865
	ÖEMEM	.13	.14	.377
	BSM	.15	.18	.399
	ÖEML	.25	.19	.183
	İEİÖ	.05	.18	.765
	İEÖO	.08	.17	.616
	GEİÖ	.39	.19	.037
	ÖEİÖ	.33	.17	.058
ÖEİÖ	ÖEUM-I.K	-.17	.13	.200
	ÖEUM-II.K	-.25	.14	.064
	OÇÖEUM-I.K	-.28	.13	.035
	OÇÖEUM-II.K	.08	.15	.607
	ÖEİUM	-.36	.14	.011
	ÖEMEM	-.20	.12	.094
	BSM	-.18	.16	.271
	ÖEML	-.08	.17	.630
	İEİÖ	-.28	.17	.098
	İEÖO	-.25	.15	.101
	GEİÖ	.06	.17	.717
	GEOO	-.33	.17	.058

Çizelge 4.43'te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutundan aldıkları puanların okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda, söz konusu farklılığın; ÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEİÖ'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEİÖ ve ÖEİÖ'da çalışan öğretmen grubu arasında OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K, ÖEMEM, İEİÖ, İEOO, GEOO'da çalışan öğretmen grupları arasında ÖEUM-I.K, ÖEMEM, İEİÖ, İEOO, GEOO'da çalışan öğretmen grupları lehine $p < .05$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile OÇÖEUM-I.K ve ÖEİUM'de çalışan öğretmen grupları arasında OÇÖEUM-I.K ve ÖEİUM'de çalışan öğretmen grupları lehine $p < .01$ düzeyinde, ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu ile GEİÖ'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu ile ÖEİÖ'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, GEİÖ'da çalışan öğretmen grubu ile GEOO'da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.44 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
İşbirliği ve İletişim	Evet	451	4.33	.75	.035	-.143	933	.887
	Hayır	484	4.33	.73	.033			

Çizelge 4.44'de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-.143$; $p>.05$).

Çizelge 4.45 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
İşbirliği ve İletişim	İsteyerek Seçtim	837	4.36	.72	.025	2.996	933	.003
	İstemeyerek Seçtim	98	4.12	.86	.087			

Çizelge 4.45’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2.996$; $p<.01$). Söz konusu farklılık öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.46 Mesleki aidiyet ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	Grup	f, $\bar{x}$ ve ss Değerleri			ANOVA Sonuçları					
		N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
İşbirliği ve İletişim	1-5 Yıl	810	4.33	.74	G.Arası	.51	2	.26	.47	.625
	6-10 Yıl	79	4.27	.73	G.İçi	506.69	932	.54		
	11 Yıl ve Üzeri	46	4.40	.66	Toplam	507.20	934			
	Toplam	935	4.33	.74						

Çizelge 4.46’da görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği işbirliği ve iletişim alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=.47$; $p>.05$).

4.2.4.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “Mesleki Gelişim ve Taktir” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin “Mesleki Gelişim ve Taktir” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları; a) statü, b) yaş, c) cinsiyet, d) medeni durum, e) eğitim durumu, f) meslekte çalışma süresi, g) branş, h) okul türü, ı) özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu, i) mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu ve j) görev yapılan okuldaki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Çizelge 4.47 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Mesleki Gelişim ve Taktir	Kadrolu	603	3.36	.79	G.Arası	1.74	2	.87	1.29	.276
	Ücretli	288	3.38	.89	G.İçi	628.49	932	.67		
	Emekli Ücretli	44	3.57	.76	Toplam	630.23	934			
	Toplam	935	3.38	.82						

Çizelge 4.47’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1.29$; $p>.05$).

Çizelge 4.48 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Mesleki Gelişim ve Taktir	21-25	207	3.27	.83	G.Arası	13.82	4	3.45	5.21	.000
	26-30	233	3.25	.83	G.İçi	616.42	930	.66		
	31-35	210	3.42	.78	Toplam	630.23	934			
	36-40	123	3.45	.82						
	41 ve Üzeri	162	3.58	.81						
	Toplam	935	3.38	.82						

Çizelge 4.48’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5.21$; $p<.001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.729$; $p>.05$). Bu nedenle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.49 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
21-25	26-30	.01	.08	1.000
	31-35	-.15	.08	.455
	36-40	-.18	.09	.444
	41 ve üzeri	-.31	.09	.009
26-30	21-25	-.01	.08	1.000
	31-35	-.17	.08	.328
	36-40	-.19	.09	.339
	41 ve üzeri	-.33	.08	.004
31-35	21-25	.15	.08	.455
	26-30	.17	.08	.328

	36-40	-.03	.09	.999
	41 ve üzeri	-.16	.09	.462
36-40	21-25	.18	.09	.444
	26-30	.19	.09	.339
	31-35	.03	.09	.999
	41 ve üzeri	-.14	.10	.749
41 ve Üzeri	21-25	.31	.09	.009
	26-30	.33	.08	.004
	31-35	.16	.09	.462
	36-40	.14	.10	.749

Çizelge 4.49’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutundan aldıkları puanların yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucunda, 21-25 yaş öğretmenler grubu ile 41 yaş ve üzeri öğretmenler grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmenler grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, 26-30 yaş öğretmenler grubu ile 41 yaş ve üzeri öğretmenler grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmenler grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.50 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Mesleki Gelişim ve Taktir	Kadın	646	3.32	.82	.032	-3.171	924	.002
	Erkek	280	3.51	.81	.048			

Çizelge 4.50’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = -3.171$; $p < .01$). Söz konusu farklılık erkek öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.51 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Mesleki Gelişim ve Taktir	Evli	428	3.43	.83	.040	1.759	924	.079
	Bekâr	498	3.34	.81	.036			

Çizelge 4.51’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1.759$; $p>.05$).

Çizelge 4.52 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	f, $\bar{x}$ ve ss Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	P
Mesleki Gelişim ve Taktir	Ön Lisans ve Aşağısı	150	3.56	.79	G.Arası	9.96	2	4.98	7.49	.001
	Lisans	688	3.32	.83	G.İçi	620.27	932	.67		
	Yüksek Lisans ve Doktora	97	3.53	.76	Toplam	630.23	934			
	Toplam	935	3.38	.82						

Çizelge 4.52’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=7.49$; $p<.01$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.761$; $p>.05$). Bu nedenle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.53 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh $_{\bar{x}}$	<i>p</i>
Ön Lisans ve Aşağısı	Lisans	.25	.07	.004
	Yüksek Lisans ve Doktora	.03	.11	.956
Lisans	Ön Lisans ve Aşağısı	-.25	.07	.004
	Yüksek Lisans ve Doktora	-.21	.09	.054
Yüksek Lisans ve Doktora	Ön Lisans ve Aşağısı	-.03	.11	.956
	Lisans	.21	.09	.054

Çizelge 4.53’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutundan aldıkları puanların eğitim durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucunda, söz konusu farklılığın; ön lisans ve aşağısı düzeyinde mezun öğretmenler grubu ile lisans düzeyinde mezun öğretmenler grubu arasında ön lisans ve aşağısı düzeyinde mezun öğretmenler grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.54 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Mesleki Gelişim ve Taktir	1-5	483	3.29	.83	G.Arası	12.62	4	3.16		
	6-10	178	3.34	.83	G.İçi	617.61	930	.66		
	11-15	132	3.56	.76	Toplam	630.23	934		4.75	.001
	16-20	64	3.50	.89						
	21 ve Üzeri	78	3.59	.73						
	Toplam	935	3.38	.82						

Çizelge 4.54’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü

varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=4.75; p<.01$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=1.514; p>.05$). Bu nedenle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.55 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
1-5	6-10	-.06	.07	.963
	11-15	-.27	.08	.026
	16-20	-.21	.11	.437
	21 ve Üzeri	-.30	.90	.059
6-10	1-5	.06	.07	.963
	11-15	-.21	.09	.280
	16-20	-.16	.12	.788
	21 ve Üzeri	-.25	.11	.298
11-15	1-5	.27	.08	.026
	6-10	.21	.09	.280
	16-20	.06	.12	.995
	21 ve Üzeri	-.03	.12	.999
16-20	1-5	.21	.11	.437
	6-10	.16	.12	.788
	11-15	-.06	.12	.995
	21 ve Üzeri	-.90	.14	.980
21 ve Üzeri	1-5	.30	.90	.059
	6-10	.25	.11	.298
	11-15	.03	.12	.999
	16-20	.90	.14	.980

Çizelge 4.55’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutundan aldıkları puanların meslekte çalışma süresi değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla

yapılan Scheffe testi sonucunda, söz konusu farklılığın; 1-5 yıl çalışan öğretmenler grubu ile 11-15 yıl çalışan öğretmenler grubu arasında 11-15 yıl çalışan öğretmenler grubu lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 4.56 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Mesleki Gelişim ve Taktir	Ana Sınıfı ve Sınıf	38	3.39	.76	G.Arası	20.52	3	6.84		
	Özel Eğitim	612	3.27	.83	G.İçi	609.71	931	.66		
	Genel Bilgi Dersleri	213	3.58	.75	Toplam	630.23	934		10.45	.000
	Meslek Dersleri	72	3.64	.84						
	Toplam	935	3.38	.82						

Çizelge 4.56’da görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=10.45$; $p<.001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.981$; $p>.05$). Bu nedenle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.57 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	Özel Eğitim Öğretmenliği	.12	.14	.848
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	-.19	.14	.637
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	-.25	.16	.503
Özel Eğitim Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	-.12	.14	.848
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	-.31	.06	.000
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	-.37	.10	.004
Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	.19	.14	.637
	Özel Eğitim Öğretmenliği	.31	.06	.000
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	-.06	.11	.955
Meslek Dersleri Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	.25	.16	.503
	Özel Eğitim Öğretmenliği	.37	.10	.004
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	.06	.11	.955

Çizelge 4.57’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutundan aldıkları puanların branş değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucunda söz konusu farklılığın; özel eğitim öğretmenleri grubu ile genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu arasında genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, özel eğitim öğretmenleri grubu ile meslek dersleri öğretmenleri grubu arasında meslek dersleri öğretmenleri grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.58 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Mesleki Gelişim ve Taktir	ÖEUM-I.K	111	3.21	.84	G.Arası	30.24	12	2.52	3.87	.000
	ÖEUM-II.K	87	3.11	.88	G.İçi	600.00	922	.65		
	OÇÖEUM-I.K	118	3.42	.77	Toplam	630.23	934			
	OÇÖEUM-II.K	57	3.11	.88						
	ÖEUM	77	3.52	.81						
	ÖEMEM	223	3.42	.82						
	BSM	38	3.67	.64						
	ÖEML	32	3.38	.90						
	İEİO	35	3.30	.81						
	İEEO	53	3.74	.73						
	GEİO	31	3.16	.70						
	GEEO	30	3.67	.59						
	ÖEİO	43	3.45	.82						
	Toplam	935	3.38	.82						

Çizelge 4.58’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3.87$; $p<.001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=1.188$; $p>.05$). Bu nedenle LSD testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.59 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
ÖEUM-I.K	ÖEUM-II.K	.09	.12	.413
	OÇÖEUM-I.K	-.21	.11	.047
	OÇÖEUM-II.K	.09	.13	.472

	ÖEİUM	-.31	.12	.009
	ÖEMEM	-.21	.09	.024
	BSM	-.47	.15	.002
	ÖEML	-.17	.16	.296
	İEİO	-.09	.16	.567
	İEOO	-.53	.13	.000
	GEİO	.04	.16	.786
	GEOO	-.47	.17	.005
	ÖEİO	-.24	.14	.098
	ÖEUM-I.K	-.09	.12	.413
	OÇÖEUM-I.K	-.31	.11	.007
	OÇÖEUM-II.K	.00	.14	1,000
	ÖEİUM	-.41	.13	.001
	ÖEMEM	-.31	.10	.003
ÖEUM-II.K	BSM	-.56	.16	.000
	ÖEML	-.26	.17	.114
	İEİO	-.18	.16	.254
	İEOO	-.63	.14	.000
	GEİO	-.05	.17	.766
	GEOO	-.56	.17	.001
	ÖEİO	-.33	.15	.026
	ÖEUM-I.K	.21	.11	.047
	ÖEUM-II.K	.31	.11	.007
	OÇÖEUM-II.K	.31	.13	.019
	ÖEİUM	-.10	.12	.401
	ÖEMEM	.00	.09	.991
OÇÖEUM-I.K	BSM	-.25	.15	.093
	ÖEML	.04	.16	.789
	İEİO	.12	.16	.429
	İEOO	-.32	.13	.016
	GEİO	.26	.16	.115
	GEOO	-.25	.16	.124
	ÖEİO	-.03	.14	.847
	ÖEUM-I.K	-.09	.13	.472
	ÖEUM-II.K	.00	.14	1,000
OÇÖEUM-II.K	OÇÖEUM-I.K	-.31	.13	.019
	ÖEİUM	-.41	.14	.004
	ÖEMEM	-.31	.12	.011

	BSM	-.56	.17	.001
	ÖEML	-.26	.18	.139
	İEİO	-.18	.17	.288
	İEEO	-.63	.15	.000
	GEİO	-.05	.18	.781
	GEOO	-.56	.18	.002
	ÖEİO	-.33	.16	.040
	ÖEUM-I.K	.31	.12	.009
	ÖEUM-II.K	.41	.13	.001
	OÇÖEUM-I.K	.10	.12	.401
	OÇÖEUM-II.K	.41	.14	.004
	ÖEMEM	.10	.11	.347
ÖEİUM	BSM	-.15	.16	.337
	ÖEML	.14	.17	.402
	İEİO	.22	.16	.177
	İEEO	-.22	.14	.124
	GEİO	.36	.17	.038
	GEOO	-.15	.17	.373
	ÖEİO	.07	.15	.641
	ÖEUM-I.K	.21	.09	.024
	ÖEUM-II.K	.31	.10	.003
	OÇÖEUM-I.K	.00	.09	.991
OÇÖEUM-II.K	.31	.12	.011	
ÖEİUM	-.10	.11	.347	
ÖEMEM	BSM	-.25	.14	.073
	ÖEML	.04	.15	.783
	İEİO	.12	.15	.406
	İEEO	-.32	.12	.009
	GEİO	.26	.15	.098
	GEOO	-.26	.16	.104
	ÖEİO	-.03	.13	.831
	ÖEUM-I.K	.47	.15	.002
	ÖEUM-II.K	.56	.16	.000
	OÇÖEUM-I.K	.25	.15	.093
OÇÖEUM-II.K	.56	.17	.001	
BSM	ÖEİUM	.15	.16	.337
	ÖEMEM	.25	.14	.073
	ÖEML	.30	.19	.126

	İEİO	.38	.19	.047
	İEEO	-.07	.17	.692
	GEİO	.51	.20	.009
	GEOO	.00	.20	.995
	ÖEİO	.23	.18	.210
	ÖEUM-I.K	.17	.16	.296
	ÖEUM-II.K	.26	.17	.114
	OÇÖEUM-I.K	-.04	.16	.789
	OÇÖEUM-II.K	.26	.18	.139
	ÖEİUM	-.14	.17	.402
	ÖEMEM	-.04	.15	.783
ÖEML	BSM	-.30	.19	.126
	İEİO	.08	.20	.686
	İEEO	-.36	.18	.044
	GEİO	.21	.20	.293
	GEOO	-.30	.21	.147
	ÖEİO	-.07	.19	.707
	ÖEUM-I.K	.09	.16	.567
	ÖEUM-II.K	.18	.16	.254
	OÇÖEUM-I.K	-.12	.16	.429
	OÇÖEUM-II.K	.18	.17	.288
	ÖEİUM	-.22	.16	.177
	ÖEMEM	-.12	.15	.406
İEİO	BSM	-.38	.19	.047
	ÖEML	-.08	.20	.686
	İEEO	-.44	.18	.012
	GEİO	.13	.20	.501
	GEOO	-.38	.20	.061
	ÖEİO	-.15	.18	.413
	ÖEUM-I.K	.53	.13	.000
	ÖEUM-II.K	.63	.14	.000
	OÇÖEUM-I.K	.32	.13	.016
	OÇÖEUM-II.K	.63	.15	.000
İEEO	ÖEİUM	.22	.14	.124
	ÖEMEM	.32	.12	.009
	BSM	.07	.17	.692
	ÖEML	.36	.18	.044
	İEİO	.44	.18	.012

	GEİO	.58	.18	.002
	GEOO	.07	.18	.717
	ÖEİO	.29	.17	.077
GEİO	ÖEUM-I.K	-.04	.16	.786
	ÖEUM-II.K	.05	.17	.766
	OÇÖEUM-I.K	-.26	.16	.115
	OÇÖEUM-II.K	.05	.18	.781
	ÖEİUM	-.36	.17	.038
	ÖEMEM	-.26	.15	.098
	BSM	-.51	.20	.009
	ÖEML	-.21	.20	.293
	İEİO	-.13	.20	.501
	İEOO	-.58	.18	.002
	GEOO	-.51	.21	.014
	ÖEİO	-.28	.19	.135
	GEOO	ÖEUM-I.K	.47	.17
ÖEUM-II.K		.56	.17	.001
OÇÖEUM-I.K		.25	.16	.124
OÇÖEUM-II.K		.56	.18	.002
ÖEİUM		.15	.17	.373
ÖEMEM		.26	.16	.104
BSM		.00	.20	.995
ÖEML		.30	.21	.147
İEİO		.38	.20	.061
İEOO		-.07	.18	.717
GEİO		.51	.21	.014
ÖEİO		.23	.19	.238
ÖEİO		ÖEUM-I.K	.24	.14
	ÖEUM-II.K	.33	.15	.026
	OÇÖEUM-I.K	.03	.14	.847
	OÇÖEUM-II.K	.33	.16	.040
	ÖEİUM	-.07	.15	.641
	ÖEMEM	.03	.13	.831
	BSM	-.23	.18	.210
	ÖEML	.07	.19	.707
	İEİO	.15	.18	.413
	İEOO	-.29	.17	.077
	GEİO	.28	.19	.135

Çizelge 4.59’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutundan aldıkları puanların okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda söz konusu farklılığın; OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile OÇÖEUM-II.K ve OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grupları arasında OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grubu arasında OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, ÖEİUM’de çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K ve OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grupları arasında ÖEİUM’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, ÖEİUM’de çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEİUM’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, ÖEMEM’de çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K, OÇÖEUM-II.K ve GEİO’da çalışan öğretmen grupları arasında ÖEMEM’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, ÖEMEM’de çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEMEM’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, BSM’de çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I. ve II.K, OÇÖEUM-II.K ve GEİO’da çalışan öğretmen grupları arasında BSM’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, BSM’de çalışan öğretmen grubu ile İEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında BSM’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, İEEO’da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I. ve II.K, OÇÖEUM-II.K, ÖEMEM ve GEİO’da çalışan öğretmen grupları arasında İEEO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, İEEO’da çalışan öğretmen grubu ile OÇÖEUM-I.K, ÖEML ve İEİO’da çalışan öğretmen grupları arasında İEEO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, GEOO’da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K, ÖEUM-II.K ve OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grupları arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, GEOO’da çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, ÖEİO’da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-II.K ve OÇEM-II.K’de çalışan öğretmen grupları arasında ÖEİO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde

gerçekleştiği görülmüştür. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.60 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Mesleki Gelişim ve Taktir	Evet	451	3.38	.82	.038	-.022	933	.982
	Hayır	484	3.38	.82	.037			

Çizelge 4.60'da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t = -.022$; $p > .05$).

Çizelge 4.61 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Mesleki Gelişim ve Taktir	İsteyerek	837	3.40	.81	.028	3.059	933	.002
	İstemeyerek	98	3.14	.85	.086			

Çizelge 4.61'de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t = 3.059$; $p < .01$). Söz konusu farklılık mesleği isteyerek seçen öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.62 Mesleki aidiyet ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Mesleki Gelişim ve Taktir	1-5 Yıl	810	3.36	.82	G.Arası	1.80	2	.90	1.33	.265
	6-10 Yıl	79	3.46	.89	G.İçi	628.44	932	.67		
	11 Yıl ve Üzeri	46	3.52	.74	Toplam	630.23	934			
	Toplam	935	3.38	.82						

Çizelge 4.62’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği mesleki gelişim ve taktir alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1.33$; $p>.05$).

4.2.5.Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının; Mesleki Aidiyet Ölçeği “Statü Ayrımı” Alt Boyutuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin “Statü Ayrımı” boyutuna ilişkin mesleki aidiyet duyguları; a) statü, b) yaş, c) cinsiyet, d) medeni durum, e) eğitim durumu, f) meslekte çalışma süresi, g) branş, h) okul türü, ı) özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu, i) mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu ve j) görev yapılan okuldaki çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Çizelge 4.63 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Statü Ayrımı	Kadrolu	603	4.04	.98	G.Arası	1.14	2	.57	.57	.566
	Ücretli	288	3.97	1.04	G.İçi	933.79	932	1.00		
	Emekli Ücretli	44	3.98	1.05	Toplam	934.93	934			
	Toplam	935	4.01	1.00						

Çizelge 4.63’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının statü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=.57; p>.05$).

Çizelge 4.64 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Statü Ayrımı	21-25	207	4.01	1.04	G.Arası	.64	4	.16		
	26-30	233	3.97	.97	G.İçi	934.29	930	1.01		
	31-35	210	4.03	.97	Toplam	934.93	934		.16	.959
	36-40	123	4.05	.99						
	41 ve Üzeri	162	4.03	1.04						
	Toplam	935	4.01	1.00						

Çizelge 4.64’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=.16; p>.05$).

Çizelge 4.65 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Sh $\bar{x}$	<i>t</i> Testi		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Statü Ayrımı	Kadın	646	4.01	1.01	.040	-.456	924	.649
	Erkek	280	4.04	.98	.059			

Çizelge 4.65’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda,

grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-.456$; $p>.05$).

Çizelge 4.66 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Statü Ayrımı	Evli	428	4.00	1.02	.050	-.508	924	.611
	Bekâr	498	4.03	.98	.044			

Çizelge 4.66’da görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-.508$; $p>.05$).

Çizelge 4.67 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Puan	f, $\bar{x}$ ve ss Değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p
Statü Ayrımı	Ön Lisans ve Aşağısı	150	3.98	1.01	G.Arası	.32	2	.16		
	Lisans	688	4.02	1.00	G.İçi	934.61	932	1.00	.16	.853
	Yüksek Lisans ve Doktora	97	4.06	.97	Toplam	934.93	934			
	Toplam	935	4.01	1.00						

Çizelge 4.67’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=.16$; $p>.05$).

Çizelge 4.68 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Statü Ayrımı	1-5	483	3.99	1.00	G.Arası	8.96	4	2.24		
	6-10	178	3.93	1.04	G.İçi	925.97	930	1.00		
	11-15	132	4.25	.84	Toplam	934.93	934		2.25	.062
	16-20	64	3.97	1.16						
	21 ve Üzeri	78	4.03	.95						
	Toplam	935	4.01	1.00						

Çizelge 4.68’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının meslekte çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=2.25$; $p>.05$).

Çizelge 4.69 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Statü Ayrımı	Ana Sınıfı ve Sınıf	38	3.89	.97	G.Arası	9.80	3	3.27		
	Özel Eğitim Genel Bilgi	612	3.95	1.00	G.İçi	925.13	931	.99		
	Dersleri	213	4.17	.95	Toplam	934.93	934		3.29	.020
	Meslek Dersleri	72	4.15	1.04						
	Toplam	935	4.01	1.00						

Çizelge 4.69’da görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3.29$; $p<.05$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğin kullanılacağına karar

vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olduğu saptanmıştır ($L=.482$; $p>.05$). Bu nedenle Scheffe testi tercih edilmiş ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.70 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının branş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	p
Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	Özel Eğitim Öğretmenliği	-.06	.17	.986
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	-.29	.18	.446
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	-.28	.20	.646
Özel Eğitim Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	.06	.17	.986
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	-.22	.08	.047
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	-.19	.12	.483
Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	.29	.18	.446
	Özel Eğitim Öğretmenliği	.22	.08	.047
	Meslek Dersleri Öğretmenliği	.03	.14	.997
Meslek Dersleri Öğretmenliği	Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği	.26	.20	.646
	Özel Eğitim Öğretmenliği	.19	.12	.483
	Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği	-.03	.14	.997

Çizelge 4.70’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutundan aldıkları puanların branş değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucunda, özel eğitim öğretmenleri grubu ile genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu arasında genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 4.71 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
	ÖEUM-I.K	111	4.70	.99	G.Arası	43.99	12	3.67		
	ÖEUM-II.K	87	4.02	.98	G.İçi	890.94	922	.97		
	OÇÖEUM-I.K	118	4.00	.98	Toplam	934.93	934			
	OÇÖEUM-II.K	57	3.60	1.26						
	ÖEİUM	77	4.03	.97						
	ÖEMEM	223	4.13	.94						
Statü	BSM	38	4.04	.97					3.79	.000
Ayrımı	ÖEML	32	4.16	.97						
	İEİO	35	4.18	.81						
	İEEO	53	4.23	.92						
	GEİO	31	3.19	1.01						
	GEEO	30	4.27	.77						
	ÖEİO	43	3.71	1.15						
	Toplam	935	4.01	1.00						

Çizelge 4.71’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3.79$; $p<.001$). Bu sonucun ardından farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizlere geçilmiştir. Hangi post-hoc tekniğinin kullanılacağına karar vermek için öncelikle varyansların homojenliği denetlenmiş, varyansların homojen olmadığı saptanmıştır ($L=2.005$; $p<.05$). Bunun üzerine varyansların homojen olmaması durumunda yaygınlıkla kullanılan Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir. Tamhane’s T2 testinin tercih edilmesinin bir nedeni de testin alpha tipi hataya karşı duyarlı olmasıdır. Gerçekleştirilen Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4.72 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan Tamhane's T2 testi sonuçları

Gruplar (i)	Gruplar (j)	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
ÖEUM-I.K	ÖEUM-II.K	.05	.14	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.07	.13	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.47	.19	.717
	ÖEİUM	.04	.15	1.000
	ÖEMEM	-.06	.11	1.000
	BSM	.03	.18	1.000
	ÖEML	-.09	.20	1.000
	İEİO	-.11	.17	1.000
	İEEO	-.16	.16	1.000
	GEİO	.88	.20	.007
GEOO	-.20	.17	1.000	
ÖEİO	.36	.20	.997	
ÖEUM-II.K	ÖEUM-I.K	-.05	.14	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.03	.14	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.42	.20	.934
	ÖEİUM	-.01	.15	1.000
	ÖEMEM	-.11	.12	1.000
	BSM	-.02	.19	1.000
	ÖEML	-.13	.20	1.000
	İEİO	-.16	.17	1.000
	İEEO	-.20	.16	1.000
	GEİO	.83	.21	.017
GEOO	-.24	.17	1.000	
ÖEİO	.31	.20	1.000	
OÇÖEUM-I.K	ÖEUM-I.K	-.07	.13	1.000
	ÖEUM-II.K	-.03	.14	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.39	.19	.957
	ÖEİUM	-.04	.14	1.000
	ÖEMEM	-.14	.11	1.000
	BSM	-.04	.18	1.000
	ÖEML	-.16	.19	1.000
	İEİO	-.18	.16	1.000
İEEO	-.23	.15	1.000	

	GEİO	.80	.20	.019
	GEOO	-.27	.17	1.000
	ÖEİO	.29	.20	1.000
OÇÖEUM-II.K	ÖEUM-I.K	-.47	.19	.717
	ÖEUM-II.K	-.42	.20	.934
	OÇÖEUM-I.K	-.39	.19	.957
	ÖEİUM	-.43	.20	.927
	ÖEMEM	-.53	.18	.263
	BSM	-.44	.23	.991
	ÖEML	-.56	.24	.830
	İEİO	-.58	.22	.499
	İEEO	-.63	.21	.235
	GEİO	.41	.25	1.000
	GEOO	-.67	.22	.205
	ÖEİO	-.11	.24	1.000
	ÖEİUM	ÖEUM-I.K	-.04	.15
ÖEUM-II.K		.01	.15	1.000
OÇÖEUM-I.K		.04	.14	1.000
OÇÖEUM-II.K		.43	.20	.927
ÖEMEM		-.10	.13	1.000
BSM		-.01	.19	1.000
ÖEML		-.12	.20	1.000
İEİO		-.15	.18	1.000
İEEO		-.19	.17	1.000
GEİO		.84	.21	.017
GEOO		-.23	.18	1.000
ÖEİO		.32	.21	1.000
ÖEMEM		ÖEUM-I.K	.06	.11
	ÖEUM-II.K	.11	.12	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.14	.11	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.53	.18	.263
	ÖEİUM	.10	.13	1.000
	BSM	.09	.17	1.000
	ÖEML	-.03	.18	1.000
	İEİO	-.05	.15	1.000
	İEEO	-.10	.14	1.000
	GEİO	.94	.19	.001
	GEOO	-.14	.15	1.000

	ÖEİO	.42	.19	.883
BSM	ÖEUM-I.K	-.03	.18	1.000
	ÖEUM-II.K	.02	.19	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.04	.18	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.44	.23	.991
	ÖEİUM	.01	.19	1.000
	ÖEMEM	-.09	.17	1.000
	ÖEML	-.12	.23	1.000
	İEİO	-.14	.21	1.000
	İEEO	-.19	.20	1.000
	GEİO	.85	.24	.061
	GEOO	-.23	.21	1.000
	ÖEİO	.33	.24	1.000
	ÖEML	ÖEUM-I.K	.09	.20
ÖEUM-II.K		.13	.20	1.000
OÇÖEUM-I.K		.16	.19	1.000
OÇÖEUM-II.K		.56	.24	.830
ÖEİUM		.12	.20	1.000
ÖEMEM		.03	.18	1.000
BSM		.12	.23	1.000
İEİO		-.02	.22	1.000
İEEO		-.07	.21	1.000
GEİO		.96	.25	.021
GEOO		-.11	.22	1.000
ÖEİO		.45	.24	.997
İEİO		ÖEUM-I.K	.11	.17
	ÖEUM-II.K	.16	.17	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.18	.16	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.58	.22	.499
	ÖEİUM	.15	.18	1.000
	ÖEMEM	.05	.15	1.000
	BSM	.14	.21	1.000
	ÖEML	.02	.22	1.000
	İEEO	-.05	.19	1.000
	GEİO	.99	.23	.005
	GEOO	-.09	.20	1.000
	ÖEİO	.47	.22	.951
	İEEO	ÖEUM-I.K	.16	.16

	ÖEUM-II.K	.20	.16	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.23	.15	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.63	.21	.235
	ÖEİUM	.19	.17	1.000
	ÖEMEM	.10	.14	1.000
	BSM	.19	.20	1.000
	ÖEML	.07	.21	1.000
	İEİO	.05	.19	1.000
	GEİO	1.03	.22	.001
	GEOO	-.04	.19	1.000
	ÖEİO	.52	.22	.771
GEİO	ÖEUM-I.K	-.88	.20	.007
	ÖEUM-II.K	-.83	.21	.017
	OÇÖEUM-I.K	-.80	.20	.019
	OÇÖEUM-II.K	-.41	.25	1.000
	ÖEİUM	-.84	.21	.017
	ÖEMEM	-.94	.19	.001
	BSM	-.85	.24	.061
	ÖEML	-.96	.25	.021
	İEİO	-.99	.23	.005
	İEEO	-1.03	.22	.001
	GEOO	-1.07	.23	.001
	ÖEİO	-.52	.25	.970
GEOO	ÖEUM-I.K	.20	.17	1.000
	ÖEUM-II.K	.24	.17	1.000
	OÇÖEUM-I.K	.27	.17	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.67	.22	.205
	ÖEİUM	.23	.18	1.000
	ÖEMEM	.14	.15	1.000
	BSM	.23	.21	1.000
	ÖEML	.11	.22	1.000
	İEİO	.09	.20	1.000
	İEEO	.04	.19	1.000
	GEİO	1.07	.23	.001
	ÖEİO	.56	.22	.694
ÖEİO	ÖEUM-I.K	-.36	.20	.997
	ÖEUM-II.K	-.31	.20	1.000
	OÇÖEUM-I.K	-.29	.20	1.000
	OÇÖEUM-II.K	.11	.24	1.000

ÖEİUM	-.32	.21	1.000
ÖEMEM	-.42	.19	.883
BSM	-.33	.24	1.000
ÖEML	-.45	.24	.997
İEİO	-.47	.22	.951
İEEO	-.52	.22	.771
GEİO	.52	.25	.970
GEOO	-.56	.22	.694

Çizelge 4.72’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutundan aldıkları puanların okul türü değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılıklar gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Tamhane’s T2 testi sonucunda söz konusu farklılığın; ÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEUM-I’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, ÖEUM-II.K’da çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEUM-II’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K’ de çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, ÖEİUM’de çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEİUM’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, ÖEMEM’de çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEMEM’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, ÖEML’de çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEML’de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, İEİO’da çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında İEİO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, İEEO’da çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında İEEO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, GEOO’da çalışan öğretmen grubu ile GEİO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 4.73 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Statü Ayrımı	Evet	451	3.93	1.02	.048	-2.361	933	.018
	Hayır	484	4.09	.98	.045			

Çizelge 4.73’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2.361$; $p<.05$). Söz konusu farklılık hayır diyen öğretmenler grubu lehine gerçekleşmiştir.

Çizelge 4.74 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan bağımsız grup t testi sonuçları

Puan	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	p
Statü Ayrımı	İsteyerek	837	4.03	.99	.034	.951	933	.342
	İstemeyerek	98	3.92	1.10	.111			

Çizelge 4.74’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=.951$; $p>.05$).

Çizelge 4.75 Mesleki aidiyet ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

<i>f</i> , $\bar{x}$ ve <i>ss</i> Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Grup	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Statü Ayrımı	1-5 Yıl	810	4.01	1.00	G.Arası	2.38	2	1.19	1.19	.305
	6-10 Yıl	79	3.98	1.07	G.İçi	932.55	932	1.00		
	11 Yıl ve Üzeri	46	4.23	.87	Toplam	934.93	934			
	Toplam	935	4.01	1.00						

Çizelge 4.75’de görüleceği üzere örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Ölçeği statü ayrımı alt boyutu puanlarının görev yapılan okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, grupların aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=1.19$; $p>.05$).

4.3. Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularını Etkilediğini Düşündükleri Görüş ve Önerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi, “Özel eğitimde kadrolu, ücretli ve emekli ücretli statüye göre görev yapan öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını etkilediğini düşündükleri görüş ve önerileri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Çalışmaya katılan 935 öğretmenden 151 öğretmen, açık uçlu soruyla ilgili görüşlerini ve önerilerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin açık uçlu soruya yazılı olarak belirttikleri görüş ve öneriler; “mesleki görüş, hak ve olanaklar, iletişim ve işbirliği, mesleki gelişim ve takdir, statü ayrımı” olmak üzere beş boyutta kategorize edilmiş ve çizelge halinde sunulmuştur.

Çizelge 4.76 Öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını etkilediğini düşündükleri görüşleri

Boyut	Görüş	N
Mesleki Görüş	Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin işi zor.	1
	Ücretli öğretmenlerin her an işlerini yitirme kaygısı var (iş güvencesi yok).	10
	Ücretli öğretmenin görevi her an bırakabilme riski var.	1
	Öğrencinin fiziksel olarak zarar görme olasılığının yüksek olması (düşme, yaralanma, kavga, vb.), bizi çok kaygılandırıyor.	1
	Bakanlığımızın öğretmenleri sahiplenmediğini düşünüyorum.	8
	Özel eğitimde mesleki aidiyet çalışmanız için teşekkür ederim.	8
	Özel eğitimde, yıllar geçtikçe mesleki aidiyetim azalıyor.	1
	MEB Yönetici atamalarının şeffaf değil.	1
Hak ve Olanaklar	Okulların fiziki şartlarının engelli öğrenciler için uygun olmadığını düşünüyorum.	3
	Özel eğitim iş uygulama merkezlerinde, bir sınıfa düşen öğrenci sayısı çok fazla.	1
	Bireysel eğitim yapma imkanları yok .	1
	Çok yoğun nöbet görevi veriliyor.	2
	Materyal sayısı çok az.	3
	Yükselme unvan değişikliği sınavının hiç adil değil.	1
Özlük hakları hiç Korunmuyor.	1	
İşbirliği ve İletişim	Okul iş ve işlemlerinde, ücretli öğretmenlerin görüşleri sorulmuyor.	6
	Veliler; çocuklarına, okula ve öğretmene karşı duyarsızlar.	5
	Hizmet içi eğitim ve üniversite - okul iş birliğinin yok.	1
Mesleki Gelişim ve Taktir	E-okul uygulamaları çok yetersiz.	1
	Özel eğitim ile ilgili verilen hizmet içi eğitimler çok yetersiz.	3
	Eğitim programlarını kendim geliştirmem mesleki aidiyetimi olumlu yönde etkiliyor.	2
Statü Ayrımı	-	0
Toplam		61

Çizelge 4.76’da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyetlerini etkilediğini düşündükleri, mesleki aidiyetle ilgili görüşler 5 boyutta verilmiş olup, 61 görüş beyan edilmiştir. Her boyutta ilgili görüşler ve beyan eden öğretmenlerin sayısı yukarıdaki çizelgede gösterilmiş olup, sadece statü ayrımı boyutu ile ilgili görüş beyan eden öğretmen olmamıştır.

Çizelge 4.77 Öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını etkilediğini düşündükleri önerileri

Boyut	Öneri	N
Mesleki Görüş	Kadrolu özel eğitim öğretmen sayısının artırılmasını istiyorum.	3
	Özel eğitimci olmayanların, branş değişikliği ile özel eğitime atanmaması gerekir	4
	Ücretli öğretmenler eğitim fakültesi mezunu olmalı.	3
	Sınıfımızın veya öğrencilerimizin, isteğimiz dışında değiştirilmesini istemiyorum.	1
	Öğrencinin öğretmeninin, zorunluluk halleri dışında değiştirilmesini istemiyorum.	1
	Eğitimde ileriye yönelik, uzun vadeli değişiklikler yapılmalı.	3
	İşitme engellilerde Türkçe dersinin yetersiz oluşu, bu dersin yanında işaret dili öğretimi yapılmalı.	1
Hak ve Olanaklar	Ücret sisteminde adaletli davranılmalı.	41
	SSK Aylık prim gün sayısının 30 gün olmasını istiyorum.	19
	Ücretli öğretmenler de, kadrolu öğretmen gibi sosyal haklardan yararlanmalı (paso, öğretmen evi v.s...).	11
	Ücretli öğretmenlerin, yaz tatili ve yarı yıl tatili hariç, diğer tatillerde ücretleri kesilmesin.	5
	Yaz tatilinde de ücretler devam etsin.	2
	Özel eğitimde çalışan öğretmenleri ücretlerinin artırılmasını istiyorum.	8
	Özel eğitim öğretmenlerinin emeklilik yaşı aşağıya çekilmeli.	1
	Sınıfların ev ortamı şeklinde düzenlenmesini istiyorum.	1
	Kaynak kitap sayısı, bilimsel araştırmalar ve e-özel eğitim ile ilgili çalışmalar artırılmalı.	3
İşbirliği ve İletişim	İşsizlik maaşı almak şartıyla, tüm çalışanlar sözleşmeli olmalı ve performansa göre ücret almalı.	1
	Okullarda mescit olmasını istiyorum.	1
	Özel eğitimle ilgili çalışmalar ve alınacak kararlarda; Özel eğitimcilerinde, karar alma mercilerinde olmalılar.	2
	Rehber öğretmenler nöbet tutmalı.	1
	Özel eğitimde çalışan veya çalışacak öğretmenler, mutlaka özel eğitim eğitimlerine tabi tutulmalı.	4
Mesleki Gelişim ve Takdir	Branş öğretmenlerine, öğretmen kılavuz kitabı hazırlanmalı.	1
	Ücretli öğretmenler en az lisans mezunu olmalı.	1
	Özel eğitimde öğretmen denetimi artırılmalı.	1
	Her öğretmene alanında en az yılda bir kez hizmet içi eğitim verilmelidir	1
Statü Ayrımı	Ücretli öğretmenlik kaldırılmalıdır	9
	Emekliler çalıştırılmasın	4
	Emekliliği gelen öğretmenlerin, emekliliğe teşvik edilmeleri gerekir	1
Toplam		134

Çizelge 4.77’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyetlerini etkilediğini düşündükleri, mesleki aidiyetle ilgili öneriler 5 boyutta verilmiş olup, 134 öneri beyan edilmiştir. Her boyutta ilgili öneriler ve beyan eden öğretmenlerin sayısı yukarıdaki çizelgede gösterilmiştir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde, temel olarak ele alınan problemin çözümü ve araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak toplanan verilerden elde edilen sonuçlara yer verilmiş ve elde edilen sonuçlara paralel olan önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

İstanbul özel eğitim okullarında çalışan; 603 kadrolu, 44 emekli ücretli ve 288 ücretli öğretmenin mesleki aidiyet duygularını etkileyen etkenlerin, çok boyutlu olarak belirlenmeye çalışıldığı çalışmanın sonuçları aşağıda sunulmuştur.

5.1.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

- Katılımcıların % 64.49'u kadrolu, % 30.8'i ücretli ve % 4.71'si emekli ücretli öğretmenlerden oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle araştırmaya katılanların 1/3'ü ücretli ve emekli ücretli öğretmenlerden oluşmaktadır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 22.14'ü 21-25 yaş, % 24.92'si 26-30 yaş, % 22.46'sı 31-35 yaş, % 13.16'sı 36-40 yaş ve % 17.33'ü 41 yaş ve üzeri yaş gruplarında oldukları görülmektedir. Bir başka ifadeyle, araştırmaya katılan öğretmenlerin 2/3'ü 21-35 yaş aralığındadır.
- Katılımcıların % 69.09'u bayan ve % 29.95'i de erkektir. Diğer bir ifadeyle araştırmaya katılanların 2/3'ü bayanlardan oluşmaktadır.
- Katılımcıların % 45.78 evli ve % 53.26'sı bekâr öğretmenlerden oluşmuştur. Bekâr öğretmen sayısı, evli öğretmen sayısından fazladır.

- Katılımcıların % 16.04'ü ön lisans ve aşağısı, % 73.58'i lisans ve %10.37'sinin de yüksek lisans ve doktora düzeylerinde eğitim aldıkları görülmektedir. Başka bir ifade ile, katılımcıların 3/4'ü lisans düzeyinde öğrenim görmüştür.
- Katılımcıların % 51.66'sı 1-5 yıl, % 19.04'ü 6-10 yıl, % 14.12'si 11-15 yıl, % 6.84'ü 16-20 yıl ve % 8.34'ü de 21 yıl ve üzeri süre çalıştıkları görülmektedir. Başka bir ifade ile, katılımcıların yarıdan fazlası 1-5 yıllık öğretmenlerden oluşmuştur.
- Katılımcıların % 4.06'sı ana sınıfı ve sınıf öğretmeni, % 65.46'sı özel eğitim öğretmeni, % 22.78'i genel bilgi dersleri öğretmeni ve % 7.7'si meslek dersleri öğretmenlerinden oluşmaktadır. Diğer bir ifade ile, katılımcıların 2/3'ü özel eğitim öğretmenidir.
- Katılımcıların % 11.87'si özel eğitim uygulama merkezi I. kademedede, % 9.3'ü özel eğitim uygulama merkezi II. kademedede, % 12.62'si otistik çocuklar özel eğitim uygulama merkezi I. kademedede, % 6.1'i otistik çocuklar özel eğitim uygulama merkezi II. kademedede, % 8.24'ü özel eğitim iş uygulama merkezinde, % 23.85'i özel eğitim mesleki eğitim merkezinde, % 4.06'sı bilim sanat merkezinde, % 3.42'si özel eğitim meslek lisesinde, % 3.74'ü işitme engelliler ilkokulunda, % 5.67'si işitme engelliler ortaokulunda, % 3.33'ü görme engelliler ilkokulunda, % 3.21'i görme engelliler ortaokulunda ve % 4.6'sı özel eğitim ilköğretim okulunda çalışmaktadır. Başka bir ifadeyle katılımcıların yaklaşık 1/4'ü özel eğitim mesleki eğitim merkezi öğretmenlerinden oluşmaktadır.
- Katılımcıların % 48.24'ü özel eğitim alanında hizmet içi eğitim almış ve % 51.76'sı özel eğitim alanında hizmet içi eğitim almamıştır. Başka bir ifade katılımcıların yarıdan fazlası, özel eğitim alanında hizmet içi eğitim almamıştır.
- Katılımcıların % 89.52'si mesleğini isteyerek seçmiş ve % 10.48'i mesleğini istemeyerek seçmiştir. Başka bir ifade ile katılımcıların 9/10'u mesleğini isteyerek seçmiştir.
- Katılımcıların, araştırmanın yapıldığı tarihte, % 86.63'ü 1-5 yıl, % 8.45'i 6-10 yıl ve % 4.92'si 11 yıl ve üzeri süredir buldukları okullarda çalıştıkları görülmektedir. Başka bir ifade

ile katılımcıların % 85'i henüz 1-5 yıl sürelerince bulunmuş oldukları okullarda çalışmaktadırlar.

5.1.2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının Demografik Özelliklere Bağlı Olarak Değişimine İlişkin Sonuçlar

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *statü* değişkenine bağlı olarak “İletişim ve İşbirliği”, “Mesleki Gelişim ve Takdir” ile "Statü Ayrımı" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. “Mesleki Görüş” ve “Hak ve Olanaklar” boyutunda; statü değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Söz konusu farklılıklar “Mesleki Görüş” boyutunda; kadrolu öğretmen grubu ile emekli ücretli öğretmen grubu arasında, emekli ücretli öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleşmiştir. Emekli ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının kadrolu öğretmenlere göre olumlu çıktığı söylenebilir. “Hak ve Olanaklar” boyutunda; kadrolu öğretmenler grubu ile ücretli öğretmenler grubu arasında kadrolu öğretmenler grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, kadrolu öğretmenler grubu ile emekli ücretli öğretmenler grubu arasında kadrolu öğretmenler grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, ücretli öğretmenler grubu ile emekli ücretli öğretmenler grubu arasında emekli ücretli öğretmenler grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleşmiştir. Kadrolu öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, emekli ücretli öğretmenlerinkine göre daha olumlu; emekli ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları da, ücretli öğretmenlere göre daha olumlu çıktığı söylenebilir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *yaş* değişkenine bağlı olarak “İletişim ve İşbirliği” ile "Statü Ayrımı" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. “Mesleki Görüş”, “Hak ve Olanaklar” ve “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. “Mesleki Görüş” boyutunda farklılık; 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu ile 26-30 yaş öğretmen grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu ile 31-35 yaş öğretmen grubu arasında, 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde ve 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu ile 36-40 yaş öğretmen grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde

gerçekleşmiştir. “Hak ve Olanaklar” boyutunda farklılık; 21-25 yaş öğretmen grubu ile 36-40 yaş öğretmen grubu arasında 36-40 yaş öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde ve yine 21-25 yaş öğretmen grubu ile 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür. “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda farklılık; 21-25 yaş öğretmenler grubu ile 41 yaş ve üzeri öğretmenler grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmenler grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, 26-30 yaş öğretmenler grubu ile 41 yaş ve üzeri öğretmenler grubu arasında 41 yaş ve üzeri öğretmenler grubu lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür. 41 yaş ve üzeri öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının, 21-25 yaş ve 26-30 yaş grubu öğretmenlere göre daha olumlu çıktığı görülmüştür.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *cinsiyet* değişkenine bağlı olarak "Statü Ayrımı" boyutunda anlamlı bir farklılık göstermemiştir. “Mesleki Görüş” boyutunda farklılık; kadın öğretmenler grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, “İletişim ve İşbirliği” boyutunda farklılık; kadın öğretmenler grubu lehine $p<.01$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Kadın öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ‘Mesleki Görüş’ ve ‘İletişim ve İş birliği’ boyutlarında daha olumlu çıkmıştır. “Hak ve Olanaklar” boyutunda farklılık; erkek öğretmenler grubu lehine $p<.001$ düzeyinde, “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda da; erkek öğretmenler lehine $p<.01$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Erkek Öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; “Hak ve Olanaklar” ve “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutlarında daha olumlu çıkmıştır.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *medeni durum* değişkenine bağlı olarak “Mesleki Görüş”, “İletişim ve İşbirliği”, “Mesleki Gelişim ve Takdir” ile "Statü Ayrımı" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. “Hak ve Olanaklar” boyutunda ki farklılık; evli öğretmenler grubu lehine $p<.01$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Evli öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının, bekâr öğretmenlere göre daha olumlu olduğu düşünülebilir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *eğitim durumu* değişkenine bağlı olarak “İletişim ve İşbirliği” ile "Statü Ayrımı" boyutlarında anlamlı bir farklılık

göstermemiştir. “Mesleki Görüş” boyutunda farklılık; ön lisans ve aşağısı grubu ile lisans grubu arasında ön lisans ve aşağısı grubu lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. “Hak ve Olanaklar” boyutunda farklılık; ön lisans ve aşağısı düzeyinde mezun öğretmen grubu ile lisans düzeyinde mezun öğretmen grubu arasında lisan düzeyinde mezun öğretmenler grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, ön lisans ve aşağısı düzeyinde mezun öğretmenler grubu ile yüksek lisans ve doktora düzeyinde mezun öğretmenler grubu arasında yüksek lisans ve doktora düzeyinde mezun öğretmenler grubu lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda farklılık; ön lisans ve aşağısı düzeyinde mezun öğretmenler grubu ile lisans düzeyinde mezun öğretmenler grubu arasında ön lisans ve aşağısı düzeyinde mezun öğretmenler grubu lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. Ön lisans ve aşağısı düzeyinde mezun öğretmen grubunun mesleki aidiyet duygularının; “Mesleki Görüş” ve “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutlarında lisans düzeyinde mezun öğretmenler grubundan daha olumlu, “Hak ve Olanaklar” boyutunda lisan grubu ile yüksek lisans ve yukarısı öğrenim görmüş öğretmenler grubundan olumsuz olduğu söylenebilir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *meslekte çalışma süresi* değişkenine bağlı olarak “Mesleki Görüş”, “İletişim ve İşbirliği” ile "Statü Ayrımı" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. “Hak ve Olanaklar” boyutunda farklılık; 11-15 ve 16-20 yıl çalışan öğretmen grupları ile 1-5 yıl çalışan öğretmen grubu arasında 11-15 ve 16-20 yıl çalışan öğretmen grupları lehine $p<.001$ düzeyinde anlamlı, 16-20 yıl çalışan öğretmen grubu ile 6-10 yıl çalışan öğretmen grubu arasında 16-20 yıl çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda farklılık; 11-15 yıl çalışan öğretmen grubu ile 1-5 yıl çalışan öğretmen grubu arasında 11-15 yıl çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. 11-15 yıl çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının; “Hak ve Olanaklar” ve “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutlarında 1-5 yıl çalışan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu, 16-20 yıl çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının da; “Hak ve Olanaklar” boyutunda 1-5 ve 6-10 yıl çalışan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu düşünülebilir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *branş* değişkenine bağlı olarak “İletişim ve İşbirliği” boyutunda anlamlı bir farklılık göstermemiştir. “Mesleki Görüş” boyutunda farklılık; ana sınıfı ve sınıf öğretmenliği grubu ile özel eğitim öğretmenliği grubu arasında ana sınıfı ve sınıf öğretmenliği grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, ana sınıfı ve sınıf öğretmenliği grubu ile genel bilgi dersleri öğretmenliği grubu arasında ana sınıfı ve sınıf öğretmenliği grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür. “Hak ve Olanaklar” boyutunda farklılık; ana sınıfı ve sınıf öğretmenleri grubu ile özel eğitim öğretmenleri grubu arasında ana sınıfı ve sınıf öğretmenleri grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, özel eğitim öğretmenleri grubu ile genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu arasında genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu lehine $p < .001$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda farklılık; özel eğitim öğretmenleri grubu ile genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu arasında genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, özel eğitim öğretmenleri grubu ile meslek dersleri öğretmenleri grubu arasında meslek dersleri öğretmenleri grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür. “Statü Ayrımı” boyutunda farklılık; özel eğitim öğretmenleri grubu ile genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu arasında genel bilgi dersleri öğretmenleri grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür. Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki aidiyet duyguları “Hak ve Olanaklar” boyutunda; ana sınıfı ve genel bilgi dersleri öğretmenlerinden daha az olumlu, “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda; genel bilgi dersleri ve meslek dersleri öğretmenlerinden daha az olumlu, “Statü Ayrımı” boyutunda; genel bilgi dersleri öğretmenlerinden daha az olumlu olduğu söylenebilir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *okul türü* değişkenine bağlı olarak “Mesleki Görüş”, “Hak ve Olanaklar”, “İletişim ve İşbirliği”, “Mesleki Gelişim ve Takdir” ve “Statü Ayrımı” boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermiştir. Söz konusu farklılıklar sırasıyla;

“Mesleki Görüş” boyutunda; ÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile GEOO’da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO’da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K, İEOO ve ÖEİO’da çalışan öğretmen grupları arasında OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde,

OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-II.K, ÖEMEM, İEİO ve GEİO'da çalışan öğretmen grupları arasında OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, GEOO'da çalışan öğretmen grubu ile İEİO, İEOO, GEİO ve ÖEİO'da çalışan öğretmen grupları arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

“Hak ve Olanaklar” boyutunda; ÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEOO'da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, ÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEOO'da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'nda çalışan öğretmen grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu ile İEOO'da çalışan öğretmen grubu arasında İEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEOO'da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile BSM'nde çalışan öğretmen grubu arasında BSM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile İEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında İEİO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile İEOO'da çalışan öğretmen grubu arasında İEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEOO'nda çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, ÖEMEM'de çalışan öğretmen grubu ile GEOO'da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'nda çalışan öğretmen grubu lehine $p < .001$ düzeyinde, GEİO'da çalışan öğretmen grubu ile GEOO'da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

“İletişim ve İşbirliği” boyutunda; ÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEİO ve ÖEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K, ÖEMEM, İEİO, İEOO, GEOO'da çalışan öğretmen grupları arasında ÖEUM-I.K, ÖEMEM, İEİO, İEOO, GEOO'da çalışan öğretmen grupları lehine $p < .05$ düzeyinde, OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile OÇÖEUM-I.K

ve ÖEİUM'de çalışan öğretmen grupları arasında OÇÖEUM-I.K ve ÖEİUM'de çalışan öğretmen grupları lehine $p<.01$ düzeyinde, ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu ile ÖEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, GEİO'da çalışan öğretmen grubu ile GEOO'da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

“Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda; OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu ile OÇÖEUM-II.K ve OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grupları arasında OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu arasında OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K ve OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grupları arasında ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, ÖEMEM'de çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K, OÇÖEUM-II.K ve GEİO'da çalışan öğretmen grupları arasında ÖEMEM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, ÖEMEM'de çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEMEM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, BSM'de çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I. ve II.K, OÇÖEUM-II.K ve GEİO'da çalışan öğretmen grupları arasında BSM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, BSM'de çalışan öğretmen grubu ile İEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında BSM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, İEEO'da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I. ve II.K, OÇÖEUM-II.K, ÖEMEM ve GEİO'da çalışan öğretmen grupları arasında İEEO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, İEEO'da çalışan öğretmen grubu ile OÇÖEUM-I.K, ÖEML ve İEİO'da çalışan öğretmen grupları arasında İEEO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$ düzeyinde, GEOO'da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-I.K, ÖEUM-II.K ve OÇÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grupları arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde, GEOO'da çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p<.05$

düzeyinde, ÖEİO'da çalışan öğretmen grubu ile ÖEUM-II.K ve OÇEM-II.K'de çalışan öğretmen grupları arasında ÖEİO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleştiği görülmüştür.

"Statü Ayrımı" boyutunda; ÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEUM-I'de çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, ÖEUM-II.K'da çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEUM-II'de çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, OÇÖEUM-I.K' de çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında OÇÖEUM-I.K'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEİUM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, ÖEMEM'de çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEMEM'de çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, ÖEML'de çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında ÖEML'de çalışan öğretmen grubu lehine $p < .05$ düzeyinde, İEİO'da çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında İEİO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, İEOO'da çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında İEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde, GEOO'da çalışan öğretmen grubu ile GEİO'da çalışan öğretmen grubu arasında GEOO'da çalışan öğretmen grubu lehine $p < .01$ düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alıp almama durumu* değişkenine bağlı olarak "İletişim ve İşbirliği" ile "Statü Ayrımı" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. "Mesleki Görüş" boyutunda farklılık; özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alan öğretmenler grubu lehine $p < .01$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. "Hak ve Olanaklar" boyutunda farklılık; özel eğitim alanında hizmet içi eğitim almayan öğretmenler grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleşmiştir. "Mesleki Gelişim ve Takdir" boyutunda farklılık; özel eğitim alanında hizmet içi eğitim almayan öğretmenler grubu lehine $p < .05$ düzeyinde gerçekleşmiştir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu değişkenine bağlı olarak "Statü Ayrımı" boyutunda anlamlı bir farklılık

göstermemiştir. “Mesleki Görüş” ile “Hak ve Olanaklar” boyutlarında farklılık; mesleği isteyerek seçen öğretmenler grubu lehine $p<.001$ düzeyinde gerçekleşmiştir. “İşbirliği ve İletişim” ile “Mesleki Gelişim ve Taktir” boyutlarında farklılık; yine mesleği isteyerek seçen öğretmen grubu lehine $p<.01$ düzeyinde gerçekleşmiştir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, *görev yapılan okuldaki çalışma süresi* değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

5.1.3. Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularını Etkilediğini Düşündükleri Görüş ve Önerilerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyetlerini etkilediğini düşündükleri, mesleki aidiyetle ilgili görüşler 5 boyutta verilmiş olup, 61 görüş beyan edilmiştir. Her boyutta ilgili görüşler ve beyan eden öğretmenlerin sayısı Çizelge 4.76’da gösterilmiş olup, sadece statü ayrımı boyutu ile ilgili görüş beyan eden öğretmen olmamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyetlerini etkilediğini düşündükleri, mesleki aidiyetle ilgili öneriler 5 boyutta verilmiş olup, 134 öneri beyan edilmiştir. Her boyutta ilgili öneriler ve beyan eden öğretmenlerin sayısı Çizelge 4.77’de gösterilmiştir.

5.2. Tartışmalar

Emekli ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları ‘Mesleki Görüş’ boyutunda, kadrolu öğretmenlere göre daha olumlu çıkmıştır. Uzun süre öğretmenlik yapmış olmaları, emekli ücretli öğretmenlerin mesleki görüşlerinin daha olumlu çıkmasında en büyük etken olduğu söylenilebilir. Kadrolu öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları “Hak ve Olanaklar” boyutunda, emekli ücretli öğretmenlerinkine göre daha olumlu; emekli ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları da, ücretli öğretmenlere göre daha olumlu çıktığı görülmüştür. Öztaş (2010) yaptığı araştırmada da aynı sonuca ulaşmıştır. Öğretmenlerin farklı statüde çalışmaları, farklı hak ve olanakları beraberinde getireceği ve en yüksek düzeyde hak ve olanaklara sahip kesimin, en fazla memnuniyet duyan kesim olacağını söyleyebiliriz.

Özel eğitimde çalışan bayan ve erkek öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları karşılaştırıldığında; kadın öğretmenlerin, “Mesleki Görüş” ile “İşbirliği ve İletişim” boyutunda daha olumlu çıkmış; fakat “Hak ve Olanaklar” ile “Mesleki Gelişim ve Taktir” boyutlarında erkeklere nazaran düşük çıkmıştır.

Evli öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları “Hak ve Olanaklar” boyutunda, bekâr öğretmenlere göre daha olumlu çıkması, özel eğitimde ki mevcut imkanların, bekâr öğretmenlerin beklentilerini karşılamadığını söylemek mümkün olabilir. Altun (2010) özel eğitimde çalışan öğretmenlerle ilgili öğretmenlerin örgütsel duygusal bağlılıkları üzerine yaptığı araştırmada, evli öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri daha yüksek çıkmıştır.

Ön lisans ve aşağı kademedede mezun olan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; “Mesleki Görüş” ile “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutlarında lisans düzeyinde mezun öğretmenlerden daha olumlu, “Hak ve Olanaklar” boyutunda diğer tüm öğretmenlerden daha düşük çıkmıştır. Ön lisans ve aşağısı öğrenimli öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğini benimsemeleri ve faaliyetleriyle çevrelerince taktir edilmelerine rağmen, sahip oldukları hak ve olanaklardan memnun olmadıkları görülmüştür.

Meslekte 1-5 yıl çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının “Hak ve Olanaklar” ile “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutlarında; 11-15 ve 16-20 yıl çalışan öğretmenlerinkinden daha düşük çıkmış, ayrıca 6-10 yıl çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları “Hak ve Olanaklar” boyutunda yine 16-20 yıl çalışan öğretmenlere nazaran daha olumsuz çıkmıştır. Bu sonuç; Ceyhun’un 2009 yılında özel eğitimle ilgili yapmış olduğu çalışmasıyla benzerlik göstermekte ve genç öğretmenlerin işe başladıklarında yüksek beklenti içinde olmaları iş doyumunu düşük olduğunu ve deneyimin artmasıyla uyumunda arttığı şeklinde ki bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Özel eğitim öğretmenlerinin mesleki aidiyet duygularının “Mesleki Görüş” boyutunda; anasınıfı ve meslek bilgisi dersleri, “Hak ve Olanaklar” boyutunda; ana sınıfı ve genel bilgi dersleri öğretmenleri, “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda; genel bilgi dersleri öğretmenleri ve meslek dersleri öğretmenleri ve “Statü Ayrımı” boyutunda da genel bilgi

dersleri öğretmenlerine göre daha düşük çıkmıştır. Mevcut uygulamalardaki çoğu istenmeyen durumların, özel eğitim öğretmenin mesleki aidiyet duygusunu olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

“Mesleki Görüş” boyutunda: ÖEUM-I.K’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; GEOO, GEOO’da çalışan öğretmenlerden daha olumlu, OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ÖEUM-I.K, İEEO, ÖEUM-II.K, ÖEMEM, İEİO ve GEİO’da çalışan öğretmenden daha olumlu, GEOO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; İEİO, İEEO, GEİO ve ÖEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu çıkmıştır.

“Hak ve Olanaklar” boyutunda: GEOO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ÖEUM-I.K, ÖEUM-II.K, OÇÖEUM-I.K, OÇÖEUM-II.K, ÖEMEM ve GEİO’da çalışan öğretmenlerden daha olumlu, İEİO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmenlerden daha olumlu, İEEO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; OÇÖEUM-I.K ve OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu, BSM’de çalışan öğretmenlerinde mesleki aidiyet duyguları; OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu çıktığı görülmüştür.

“İletişim ve İşbirliği” boyutunda: ÖEUM-II.K’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; GEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden yüksek, OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; GEİO ve ÖEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden olumlu, ÖEUM-I.K, OÇÖEUM-I.K, ÖEİUM, ÖEMEM, İEİO, İEEO, GEOO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu, ÖEİUM’de çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; GEİO ve ÖEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu, GEOO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; GEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu olduğu görülmüştür.

“Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutunda: OÇÖEUM-I.K’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ÖEUM-II.K, OÇÖEUM-II.K ve OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu, ÖEİUM’de çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ÖEUM-I.K, OÇÖEUM-II.K ve GEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu,

ÖEMEM’de çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ÖEUM-I.K, ÖEUM-II.K, OÇÖEUM-II.K ve GEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden olumlu, BSM’de çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ÖEUM-I. ve II.K, İEİO, OÇÖEUM-II.K ve GEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden olumlu, İEOO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ÖEUM-I. ve II.K, OÇÖEUM- ve II.K, ÖEMEM, ÖEML, İEİO ve GEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden olumlu, GEOO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ÖEUM-I.K, ÖEUM-II.K, OÇÖEUM-II.K ve GEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden olumlu, ÖEİO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; ÖEUM-II.K ve OÇEM-II.K’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu çıktığını söyleyebiliriz.

"Statü Ayrımı" boyutunda: ÖEUM-I.K, ÖEUM-II.K, OÇÖEUM-I.K, ÖEİUM, ÖEMEM, ÖEML, İEİO, İEOO ve GEOO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; GEİO’da çalışan öğretmenlerinkinden daha olumlu çıktığını söyleyebiliriz.

Mesleki aidiyet ölçeği toplam puanları göz önüne alındığında; GEOO’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, diğer okullarda çalışan tüm öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularından daha olumlu çıkmıştır. Sırasıyla GEİO ve OÇÖEUM-II.K’da çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet düzeyleri, diğer okullarda çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet düzeylerinden daha az düzeyde olumlu çıktığı görülmüştür.

Özel eğitim alanında hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları; “Mesleki Görüş” boyutunda olumlu, özel eğitim alanında hizmet içi almayan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları da; “Hak ve Olanaklar” ile “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutlarında daha olumlu çıktığı söylenebilir. Hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin mesleki aidiyetlerinin daha olumlu çıkmaları istenilen bir durum olmasına rağmen özel eğitimde hizmet içi alan öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının tüm boyutlarda olumlu çıkmaması özel eğitimde sunulan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin sayısı ve içeriğinin yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır. Uçar’ın (2005) ilköğretimde çalışan yönetici ve öğretmenlere yönelik yaptığı araştırmada da, öğretmen ve yöneticilere yapılan hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür.

Mesleği isteyerek seçen öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları, mesleği istemeyerek seçen öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularından; “Mesleki Görüş”, “Hak ve Olanaklar”, “İşbirliği ve İletişim” ile “Mesleki Gelişim ve Taktir” boyutlarında daha olumlu çıktığı söylenebilir.

Görev yapılan okuldaki çalışma süresinin, öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının farklılaşmasında anlamlı bir etki oluşturmayacağını söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularını etkilediğini düşündükleri görüş ve önerilerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde, en fazla görüş ve önerinin “Hak ve Olanaklar” boyutuyla ilgili olduğu, dolayısıyla mesleki aidiyet duygularının “Hak ve Olanaklar” boyutunda daha düşük olduğu söylenebilir.

5.3. Öneriler

5.3.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Araştırmanın kapsamı daha da genişletilerek, özel özel eğitim okulları, RAM’lar, özel eğitim sınıfları ve özel rehabilitasyon merkezinde çalışan öğretmenleri kapsayacak biçimde de yapılabilir.
2. Özel eğitim okul türlerine göre ayrı ayrı çalışmalar yapılabilir.
3. Yine özel eğitim okul türlerine göre ayrı ayrı mesleki aidiyet ölçeği geliştirilebilir veya bu tezdeki mesleki aidiyet ölçeğinde istenilen bir boyutun içerdiği madde sayısı artırılarak, sadece o boyutu ile ilgili ayrıntılı araştırma yapılabilir.
4. Son yıllarda özel eğitim ile ilgili yapılan çalışmalar göz önüne alındığında, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün araştırma geliştirme birimleri ile işbirliğine gidilebilir.
5. Özel eğitim okulları ile ilgili mesleki aidiyet çalışmaları, Türkiye’de internet ortamında oluşturulacak bir platform ile daha fazla kişinin katılımının sağlanabileceği şekilde yapılabilir.
6. Bu araştırma, öğretmenlerin mesleki aidiyetlerini üç farklı statüde (kadrolu, ücretli ve emekli ücretli) değerlendirmeyi amaçlamıştır. Kadrolu öğretmenlerin; aday öğretmen, öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen statüleri de dahil edilerek, bu farklılığın sebep olabileceği çeşitli durumlar araştırılabilir.

7. Araştırma, öğretmenlerin mesleki aidiyetlerinin belirlemeye yönelik tasarlanmıştır. Müfettişler, okul yöneticileri, öğrenciler ve veliler gibi farklı örneklem grupları için de benzer çalışmalar yapılabilir. Ayrıca, farklı okul türleri açısından da, liselerde ve üniversitelerde farklı statüde çalışan personellerin, mesleki aidiyetini incelemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.

5.3.2. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları Mesleki Aidiyet Ölçeği;

Mesleği sevme, bu mesleğin kendisi için en uygun meslek olduğunu düşünme, mesleğine dair gerekli yetki ve sorumluluğa sahip olma durumlarını içeren “Mesleki Görüş” boyutu olumlu ($\bar{x}=4.24$),

İş güvencesi, maaş, ekonomik güvence, yükselme olanakları, ödüllendirme sistemi gibi mesleğin sağladığı hak ve olanakları içeren “Hak ve Olanaklar” boyutu orta düzeyde olumlu ($\bar{x}=2.56$),

Okul idaresi, diğer öğretmenler, veliler ve öğrencilerle olan iletişim, işbirliği ve dayanışmalarını kapsayan “İşbirliği ve İletişim” boyutu olumlu ($\bar{x}=4.33$),

Performansların okul idaresi, öğretmenler ve veliler tarafından takdir edilmesi ile mesleki gelişim için gerekli imkanları içeren “Mesleki Gelişim ve Takdir” boyutu olumlu ($\bar{x}=3.38$),

Okul idaresi, öğretmenler, veliler ve öğrenciler tarafından statüye bağlı yapılan ayrımları içeren “Statü Ayrımı” boyutu olumlu ($\bar{x}=4.01$) dur.

Başka bir ifade ile, araştırmaya katılan özel eğitimde görev yapan öğretmenlerin mesleki aidiyet duyguları olumlu bulunmuştur ($\bar{x}=3.70$); fakat uygulamaya yönelik bir takım öneriler aşağıda maddeler halinde sunulmuştur;

Evren ve örneklem incelendiğinde, Türkiye’de özel eğitim okullarında çalışan öğretmenin (13374), % 15’inin (1946) İstanbul’da çalıştığı ve bu % 15’lik öğretmen grubunun % 55’inin kadrolu (1067) ve % 45’inin de emekli ücretli ve ücretli (879) öğretmen statüsünde görev

yaptıkları göz önüne alındığında; öncelikli sorunun özel eğitim okullarında çalışan kadrolu öğretmen sayısının yetersiz olması ve bunun sonucu farklı statülerde öğretmen çalışıyor olmasıdır.

Farklı statülerde çalışan öğretmenlerin, ayrıntılı mesleki aidiyet duyguları taranmış ve ilgili sonuçlar ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Özellikle hak ve olanaklar boyutunda; ücretli öğretmenlerin emekli ücretli öğretmenlere, emekli ücretli öğretmenlerinde kadrolu öğretmenlere göre daha olumsuz mesleki aidiyete sahip olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, ücretli ve emekli ücretli öğretmenlerin sahip oldukları hak ve olanakların MEB tarafından artırılması yada tek statüde öğretmen istihdam edilmesi gerekmektedir. Yine aynı boyutta, araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki aidiyetlerini ifade eden ortalama puanlarının az olumlu olması nedeniyle, aşağıda yapılması önerilen düzenlemelerin tüm öğretmenleri kapsamaması ve yeniden yapılandırılması önerilebilir.

2007-2008 eğitim ve öğretim yılından bu yıla kadar, her ay her özel eğitim okulu kendi hencinsiyle bir araya gelmek kaydıyla düzenlenen İstanbul Özel Eğitim Okulları Yöneticiler Bilgilendirme Toplantıları'nda görüşülen hususlarda dikkate alınmak suretiyle, özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının istenilen seviyelere ulaşabilmesi için;

1. Özel özel eğitim kurumlarının, MEB'de kadrolu özel eğitim öğretmenlerin aldıkları ücretin yaklaşık 2 (iki) katı bir maaş ile özel eğitim öğretmenlerini işe başlatmalarından kaynaklanan, MEB'de kadrolu özel eğitim öğretmeni açığının gidermek ve MEB'deki özel eğitim kadrolarının, özel özel eğitim kurumlarına göre, daha cazip hale getirilmesi için;

a. Özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin % 25 ücret fazlalığı, en az % 50 ve yukarısında olmalı,

b. Özel eğitim öğretmenleri, eğitim öğretim hizmetleri sınıfında; teknik öğretmen statüsünde çalıştırılmalı,

c. Özel eğitim kurumlarına gelen öğrencilerin, bireysel eğitim için, özel özel eğitim kurumlarına gönderilmemesi, bunun yerine, özel eğitim kurumlarında ki bireysel eğitime

ihtiyacı olan öğrencilere, özel eğitim kurumundaki kendi özel eğitim öğretmenin bireysel eğitim vermesi ve özel özel eğitim kurumuna ödenen ücret, özel eğitim kurumundaki öğretmene ödenmeli,

d. Özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki yıpranma durumları göz önüne alınarak, özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlere erken emeklilik yolu açılmalı,

e. Özel eğitim kurumunda çalışan öğretmenler ulaşım, konaklama, spor salonları, tiyatro, sinema vb sosyal aktivitelerden ücretsiz faydalanmalıdır.

2. Özel eğitim okullarında çalışan emekli ücretli ve ücretli öğretmenlerin mesleki aidiyet duygularının artırılması için;

a. Ücretli öğretmenlerle, sene başında asgari ücret üzerinden, sene başı ve sene sonu mesleki gelişim seminer dönemlerini de kapsayacak şekilde; 10 aylık (1 Eylül-1 Temmuz) bir sözleşme yapılması, ek ders ücretlerinin de bu süre boyunca özel eğitim okullarında çalışan kadrolu öğretmenlere yapılan ödeme şeklinde (% 25 zamlı) yapılmalı ve bu ücretten gelir vergisi ve damga vergisi kesilmemeli; vergi kesintisi yapılacak olsa bile %0 (Binde) 1 gibi, sembolik bir kesinti olmalı,

b. Emekli ücretli öğretmenlerin ek ders ödemelerinin de; özel eğitim okullarında çalışan kadrolu öğretmenlere yapılan ödeme şeklinde (% 25 zamlı) yapılması ve bu ücretten gelir vergisi ve damga vergisi kesilmemeli, vergi kesintisi yapılacak olsa bile %0 (Binde) 1 gibi, sembolik bir kesinti olmalı,

c. Kadrolu öğretmenlere tanınan sosyal haklar; paso, banka promosyonu, öğretmen evi üyeliği, ödül, mazeret izinleri, çocuk yardımı, vb, ücretli öğretmenleri de kapsayacak şekilde düzenlenmeli,

d. Kadrolu öğretmenlere tanınan yaptırımlar; uyarı, kınama, aylıktan kesme, görevden uzaklaştırma, görevine son verme v.b., ücretli öğretmenler içinde uygulanmalıdır.

3. Özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin, mesleki gelişim ve taktir hizmetlerini yeterli düzeye getirmek için;

- a. Özel eğitim hizmetiçi eğitim seminerleri arttırılmalı,
- b. Özel eğitim hizmetiçi seminerlerinin içeriği, özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde planlanmalı,
- c. Özel eğitim kurumlarında derse giren branş öğretmenleri, mutlaka hizmet içi seminerlerine tabi tutulmalı,
- d. Özel eğitim okullarında denetim hizmetleri arttırılmalı, başarılı ve başarısız öğretmenlerin tespitinden sonra gerekli önlemler alınmalı,
- e. Özel eğitim okulları iş ve işlemleri ile ilgili yapılacak her türlü faaliyette; farklı statüde çalışan diğer öğretmenlerinde fikirleri alınmalı ve planlama; özel eğitim okullarında çalışan tüm personeli kapsayacak şekilde yapılmalıdır.

4. Özel eğitim okullarında çalışan öğretmenin verimliliğini arttırmak ve Türkiye genelinde özel eğitim okullarında uygulanacak özel eğitim planlamasında yeknesaklığı sağlamak adına;

- a. Ders araç gereçleri merkezi; MEB, üniversiteler ve ilgili diğer bakanlık ve teknoloji enstitüleri ile işbirliğine giderek özel eğitim okullarının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde eğitim materyali geliştirip özel eğitim okullarının eğitim materyali ihtiyacını karşılamalı,
- b. Özel eğitim hizmetleri kurumlar yönetmeliği, özel eğitim okul türlerine göre ayrı ayrı çıkarılmalı,
- c. MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü web sitesinde, her özel eğitim okul türleri ders programına göre ders planları, öğrenci gelişim raporları ve BEP taslakları yer almalı,
- d. MEB e-okul sistemi, özel eğitim okul türleri ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde, tekrardan yapılandırılmalıdır.

5. Özel eğitim okullarında çalışacak diğer personellerin istihdamı ile ilgili öncelikle;

- a. Revirlere, 1 doktor ve 1 hemşire görevlendirilmesi yapılmalı,
- b. Yeteri kadar yardımcı hizmetli personel sağlanmalı,

6. Özel eğitim okullarının fiziksel olarak yeteri hale gelebilmesi için;

- a. Özel eğitime muhtaç her öğrencinin eğitim alabilmesi için, ilçelerdeki RAM'lerden gelen yöneltilmeler doğrultusunda, engel türleri tespit edilmeli. Engel türlerine göre, ihtiyacı karşılayacak şekilde özel eğitim okulları inşa edilmeli ve engelli öğrenci ve velileri mağdur edilmemeli,
- b. Sınıfların fiziksel özellikleri, özel eğitim öğrencilerinin özel gereksinimlerine cevap verecek nitelikte düzenlenmeli,
- c. Bahçe zemini, çocukların düşünce yaralanmayacağı tartar v.b. kaplama malzemesiyle döşenmeli,
- d. Özel Eğitim Kurumları bahçe duvarlarının, dikensiz çitlerle yükseltilerek, okul girişlerinde güvenlik kulübeleri düzenlenmeli,
- e. Özel eğitim okullarının lavabo ve tuvaletleri, okulun öğrenci özellikleri dikkate alınarak ihtiyaca cevap verebilecek şekilde düzenlenmeli,
- f. Atölyeler, kullanıma uygun şekilde düzenlenmeli,
- g. Uygulama evi birimleri yapılmalı,
- h. Aile eğitimi çalışmalarının yapılabileceği ve çocukların gösterilerini sergileyebileceği çok amaçlı salonlar yapılmalı.

7. Özel eğitim okullarının ödenek kullanımını daha verimli yapabilmek için;

- a. Ödenek kullanılarak yapılan mal ve hizmet alım sürecini başarı ile yönetebilmek için; özel eğitim okulları idarecilerinin, mal ve hizmet alımı sürecinde yapılacak iş ve işlemlerde bilgi sahibi olması gerekmektedir. Mal ve hizmet alımı sürecinde yapılacak iş ve işlemlere hakim olabilmek, okul idareciliği ötesinde muhasebe iş ve işlemleri konusunda bir disiplinden geçmeyi zorunlu kılmaktadır. Özel eğitim okullarının mal ve hizmet alım sürecini iyi yönetebilmesi için; özel eğitim okul idaresi gerekli eğitimden geçirilmeli ve ödenek iş ve işlemleri ilçe MEM'lerde; özel eğitim şube müdürlüğü başkanlığında kurulacak komisyon aracılığı ile yapılmalıdır.

8. Özel eğitim hizmetlerinde, özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitim&öğretim ihtiyaçlarını karşılamak ve özel eğitim okullarında ki sırada bekleyen öğrencileri eritebilmek ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği 26. Maddesi j. Bendini uygulamak için;

a. İlçe MEM'ler ve RAM'lar, ihtiyaca göre kendi ilçelerinde ki ilkokul, ortaokul ve liselerde özel eğitim sınıfları açılmasını sağlamalı. Bu sınıflarda; okul veya kurumun eğitim programı, okulun fizikî şartları ve personel durumu, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin yetersizliği ve gelişim özellikleri ile bireysel yeterlilikleri dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmalı.

KAYNAKLAR

Adem, M., 1993, “Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, No: 172.

Akçamete, G., 2002, “Türkiye ‘de Özel Eğitim Öğretmeni Yetiştirme ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerleri”, XI. Ulusal Özel Eğitim Kongreleri Bildirileri, Eğitim Kitapevi Yayınları, Konya.

Altun, G., 2010, **Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri İle Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Bacanlı, H., 2004, **Gelişim ve Öğrenme (6. Baskı)**, Nobel Yayınları, Ankara.

Balcı, A., 2007, **Sosyal Bilimlerde Araştırma**, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Balcı, E., 1988, **Milli Eğitim Sisteminde Ödül Kavramı ve Yılın Öğretmeni Ödülü**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Başgöz, İ., 1995, **Türkiye’nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk: Sorunlar, Çözüm Aramaları, Uygulamalar**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayını/ 1754, Ankara.

Baykoç Dönmez, N., 2010, **Özel Gereksinimli Birey ve Özel Eğitim. Öğretmenlik Programları İçin Özel Eğitim** (Edit: N. Baykoç Dönmez), Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.

Bursa MEM, 2012, **Özel Eğitim Güzel Gelecek**, Web: <http://www.bursaozelegitim.gov.tr/index.php/sample-sites-2> (Ulaşım Tarihi: 10.01.2013).

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F., 2009, **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Pegem Akademi, Ankara.

- Cavkaytar, A. ve Diker, İ.H., 2003, **Özel Eğitime Giriş**, Kök Yayıncılık, Ankara
- Ceyhun, A., T., 2009, **Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklarla Çalışan Öğretmenlerde İş Stresi, Algılanan Sosyal Destek ve İş Doyumu**, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- Çakır, Ö., 2006, **Ücret Adaletinin İş Davranışları Üzerindeki Etkileri**, Kamu İş Yayınları, Ankara
- Çağlar, D., 1997, Türkiye’de Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar, **Milli Eğitim Dergisi**, Ekim-Kasım- Aralık, Sayı :136.
- Demirel, Ö., 2006, **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğretme Sanatı**, Pegem-A Yayıncılık, Ankara.
- Ekinci, H. ve Ekici S., 2003, “İşletmelerde Örgütsel Stres Yönetim Stratejisi Olarak Sosyal Desteğin Rolüne İlişkin Görgül Bir Araştırma”. **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:27, Sayı:1.
- Erden, M., 1998, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Alkım Yayıncılık, İstanbul.
- Erdoğan, İ., 1996, **İşletme Yönetiminde Örgütsel Davranış**, Avcı Basımevi, İstanbul.
- Eren, E., 1993, **Yönetim Psikolojisi**, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul
- Ergun, M., 1994, **Eğitim Sosyolojisine Giriş**, Ocak Yayınları, Ankara.
- Gömlüksiz, N., 2004, Öğretmenlik Mesleğinin Nitelikleri. **Öğretmenlik Mesleği** (Edit: M.Taşpınar), Üniversite Kitapevi, Ankara.
- Güdek, B., 2007, **Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutumlarının Öğrenciye Ait Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmış Doktora Tezi, Ankara.

Gürsel, M., Izgar H., Altınok V., Kesici Ş., Sürücü A., Bozgeyikli H., Negiş A., 2003, **Endüstri ve Örgüt Psikolojisi** (Edit: H. Izgar), Eğitim Kitapevi Yayınları, Konya.

Hamedoğlu, M. A. ve Özdil, K., 2004, Eğitimin Sosyal Temelleri. **İlk Günden Başöğretmenliğe** (Edit: Erçetin Ş.), Asil Yayın Dağıtım, Ankara.

İlhan, S. 2008, “Yeni Kapitalizm ve Meslek Olgusunun Değişen Anlamları Üzerine”. **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 21, s.313-328.

İstanbul MEM, 2012, **İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Öğretmen İhtiyaç Listesi-2012**, Web: <http://istanbul.meb.gov.tr/www/kurum-ihtiyac-listesi/icerik/182> (Ulaşım Tarihi 15.11.2012).

İstanbul MEM, 2013, **İstanbul İli 2013 Yılı İl İçi Özür Grubu Kontenjan Listesi**, Web: <http://istanbul.meb.gov.tr/www/istanbul-ili-2013-yili-ilici-ozur-grubu-kontenjan-listesi/icerik/312> (Ulaşım Tarihi: 11.03.2013).

İstanbul MEM Strateji Geliştirme Bölümü, 2013, **İstanbul İli 2012-2013 Eğitim ve Öğretim Yılı Özel Eğitim Okulları Öğrenci Listesi**.

Karaca, S., 2001, **İş Tatmininin Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkisi ve Bir Uygulama**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Karasar, N., 2005, **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayınları, Ankara.

Köklü, N., Büyüköztürk, Ş., 2000, **Sosyal Bilimler İçin İstatistiğe Giriş**, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

MEB İstatistikleri, 2012, **Milli Eğitim İstatistikleri 2011-2012**, Web: http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_12/06021046_meb_istatistikleri_organ_egitim_2011_2012.pdf (Ulaşım Tarihi: 27.07.2012).

MEB İstatistikleri, 2013, **Milli Eğitim İstatistikleri 2012-2013**, Web: http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2012_2013.pdf (Ulaşım Tarihi: 01.04.2013).

MEB, 2013, **Özür Durumuna Bağlı Şubat Dönemi Yer Değiştirme İşlemleri**, Web: <http://ikgm.meb.gov.tr/www/2013-yili-ozur-durumuna-bagli-subat-donemi-yer-degistirme-islemleri/icerik/146> (Ulaşım Tarihi: 07.02.2013).

MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2008, **Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Klavuzu** Web: http://mardinram.meb.gov.tr/dokuman/rehber/Ozel_egt_kilavuzu.pdf (Ulaşım Tarihi: 15.01.2013).

Oruç, S., 2007, **Özel Eğitim Alanında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi**, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

ÖSYM, 2012, **LYS Kılavuzu**, <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2012/OSYS/2012OSYSKONTKILAVUZ.pdf>, (Ulaşım Tarihi: 12.01.2013).

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2013, **Kurumlar Listesi**, Web: http://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/kurum.asp (Ulaşım Tarihi: 06.06.2013).

Özsoy, Y., Özyürek, M. Ve Eripek, S., 1998, **Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar**, Karatepe Yayınları, Ankara.

Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek S., 2002, **Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar: Özel Eğitime Giriş**, Karatepe Yayınları, Ankara.

Özsoy, O., 2003, **Etkin Öğrenci, Etkin Öğretmen, Etkin Eğitim**, Hayat Yayıncılık, İstanbul.

Öztaş, S., 2010, **Kadrolu, Sözleşmeli ve Ücretli Statüye Göre Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygusunun Değerlendirilmesi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Öztürk, H., 1993, **Eğitim Sosyolojisi**, Hatipoğlu Yayınları, Ankara.

Sönmezer, M.G., 2007, **Milli Eğitim Bakanlığı'nda Çalışan Öğretmenler İle Milli Eğitim Bakanlığı'ndan Emeklilik veya İstifa Nedeniyle Özel Eğitim Kurumlarında Çalışanların İş Tatmin Düzeylerinin Karşılaştırmalı Analizi**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Şahan, H., 2007, **Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.

Şahin, S., 2003, **Özel Eğitimin Tarihçesi**, (Edit: A. Ataman), Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.

Şahinkuş, Y., 2006, **Yönetici Davranışları ve İş Gören Farklılıklarının Aidiyet Duyguları Üzerine Etkisi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Şimşek, L., 1994, **Mühendislerin İş Tatminini Etkileyen Faktörler ve Uygulamalı Bir Çalışma**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Şimşek, Ş., 1999, **Yönetim ve Organizasyon**, Danışman Yayınları, İstanbul.

TDK, 2012, **Sözlük**, Web: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.4ffe6ba03f841.32629090 (Ulaşım Tarihi: 01.01.2013).

Türkoğlu, H., 2011, **İş Tatmini, Örgütsel Bağlılık İlişkisi ve Bir Uygulama**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Uçar, R., 2005, **İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici Ve Öğretmenlerin Meb Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van.

Ünal, S. ve Ada, S., 2001, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası, İstanbul.

Mevzuatlar

17/05/1965 tarih ve 657 Sayılı **Devlet Memurları Kanunu**, Web: <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.657&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=> (Ulaşım Tarihi: 12.07.2012).

14/06/1973 tarih ve 1739 Sayılı **Milli Eğitim Temel Kanunu**, Web: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> (Ulaşım Tarihi: 13.12.2012).

21/05/1977 tarih ve 15943 Sayılı **Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli Veya Ek Ders Görevi İle Görevlendirilecek Uzman Ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmelik**, Web: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/15943_0.html (Ulaşım Tarihi: 10.04.2013).

27.6.1983 tarih ve 18090 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan **Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Genel Yönetmelik**, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/116.html> (Ulaşım Tarihi: 13.01.2013)

10/08/1999 tarih ve 23782 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan **Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Ve Kurumların Yönetici Ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelik**, Web: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/83.html> (Ulaşım Tarihi: 11.03.2013)

13.08.2005 Tarih ve 25905 Sayılı **Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği**, Web: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25905_0.html (Ulaşım Tarihi; 15.11.2012).

31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan **Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği**, Web: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_0.html/ (Ulaşım Tarihi: 06.07.2012).

31/5/2006 tarih ve 5510 Sayılı **Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu**, Web: <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=1.5.5510&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch> (Ulaşım Tarihi: 12.08.2012).

16/12/2006 tarih ve 26378 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan **Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar**, Web: <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/12/20061216.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/12/20061216.htm> (Ulaşım Tarihi: 14.03.2013).

05/09/2012 tarih ve 149 sayılı **Talim ve Terbiye Kurulu'nun Özel Eğitim Meslekî Eğitim Merkezi (Okulu) (Hafif Düzey Zihinsel Engelliler), Özel Eğitim Meslekî Eğitim Merkezi (Okulu) (Görme Engelliler), Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Ağır veya Orta Düzeyde Zihinsel Engelliler/Otistik Çocuklar), Özel Eğitim Meslek Liseleri (İşitme Engelliler) ve Özel Eğitim Meslek Liseleri (Ortopedik Engelliler) Haftalık Ders Çizelgeleri Kararı**, Web: <http://orgm.meb.gov.tr/www/duyurular/kategori/2/3/> (Ulaşım Tarihi: 14.03.2013).

04/06/2011 tarihli ve 27954 Sayılı (Mükerrer) Resmî Gazete'de Yayımlanan **632 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname**, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/06/20110604M1-1.htm> (Ulaşım Tarihi: 13.01.2013).

13/06/2011 **632 Sayılı KHK Kapsamında Sözleşmeli Öğretmenlikten Kadrolu Öğretmenliğe Geçmek İçin Başvuru Yapan/Yapmayan Öğretmenlerimize Duyuru**, Web: <http://personel.meb.gov.tr/basinaciklamasi/632%20SAYILI%20KHK%20KAPSAMINDA.pdf> (Ulaşım Tarihi: 13.01.2013).

Memurlar.net, 2013, **800 Bin Öğretmenin 2013 Maaşları**, Web:
<http://www.memurlar.net/haber/326380/> (Ulaşım Tarihi: 10.01.2013).

Ek Ders Hesaplama Programı, 2013, **Ocak-Haziran 2013 MEB Ücretli Öğretmen**, Web:
<http://www.ozkansoft.com/eduhep.php>, (Ulaşım Tarihi: 14.03.2013).

22/05/2003 Tarih ve 4857 Sayılı **İş Kanunu**, Web:
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857-20120704.pdf> (Ulaşım Tarihi:
01.02.2013).

EKLER

Ek-1 Uygulama Anketi

Değerli Meslektaşım,

Bu anket “Özel eğitim okullarında kadrolu, ücretli ve emekli ücretli statüye göre görev yapan öğretmenlerin, mesleki aidiyet duygularının değerlendirilmesi ”ne yönelik hazırlanmıştır.

Anket soruları üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; kişisel ve mesleki bilgileri içeren sorular, ikinci bölümde; mesleki aidiyet duyguları belirlemeye yönelik sorular ve üçüncü bölümde de; kadrolu, ücretli ve emekli ücretli öğretmen ayrımı ile ilgili mesleki aidiyetinizi etkilediğini düşündüğünüz diğer görüş ve önerileriniz yer almaktadır.

Elde edilecek veriler bilimsel amaçlara uygun olarak ve topluca değerlendirilecektir. Bu bakımdan ankete adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması; cevaplarınızın açık, içten ve doğru olmasına bağlıdır. Tahmini cevaplama süresi; **10-15** dakikadır. Lütfen bütün soruları okuyunuz ve sizce en uygun seçeneği, herhangi bir kalemle işaretlemeye dikkat ediniz.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ümraniye Şakire Hanım Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi
Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni

Ferhat ŞAHİN

frht_sahin58600@hotmail.com

Yrd.Doç.Dr. Mustafa OTRAR

Tez Danışmanı

I. BÖLÜM

Bu bölümde size uygun seçeneği (X) ile işaretleyiniz.

1. Okuldaki statünüz: (1) Kadrolu Öğretmen (2) Ücretli Öğretmen (3) Emekli Ücretli Öğretmen	2. Yaşınız: (1) 21-25 yaş (2) 26-30 yaş (3) 31-35 yaş (4) 36-40 yaş (5) 41 yaş ve üzeri
3. Cinsiyetiniz: (1) Kadın (2) Erkek	4. Medeni Durumunuz: (1) Evli (2) Bekâr
5. Eğitim Durumunuz: (1) Ön Lisans ve Aşağısı (2) Lisans (3) Yüksek Lisans ve Üzeri	6. Meslekte Çalışma Süreniz: (1) 1-5 yıl (2) 6-10 yıl (3) 11-15 yıl (4) 16-20 yıl (5) 21 yıl ve üzeri

<p>7. Branşınız</p> <p>(1) Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği (Okul Öncesi, Ana Sınıfı ve Sınıf Öğretmenliği)</p> <p>(2) Özel Eğitim Öğretmenliği (Görme, İşitme, Üstün Yetenekliler ve Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenliği)</p> <p>(3) Genel Bilgi Dersleri Öğretmenliği (Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Sanat Tarihi, Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Rehber, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Felsefe ve Yabancı Dil (Almanca, Fransızca, İngilizce), Matematik, Fen Bilgisi, Fizik, Kimya, Biyoloji, Beden Eğitimi, Resim-İş, Müzik, İş Eğitimi (İş ve Teknik, Ev Ekonomisi, Ticaret) Öğretmenliği)</p> <p>(4) Meslek Dersleri Öğretmenliği (Atölye, Laboratuvar ve Meslek Dersleri, Kurs Öğretmenliği)</p>	<p>8. Okul Türünüz:</p> <p>(1) Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe</p> <p>(2) Özel Eğitim Uygulama Merkezi II.Kademe</p> <p>(3) Otistik Çocuklar Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe</p> <p>(4) Otistik Çocuklar Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe</p> <p>(5) Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi</p> <p>(6) Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi</p> <p>(7) Bilim ve Sanat Merkezi</p> <p>(8) Özel Eğitim Meslek Lisesi</p> <p>(9) İşitme Engelliler İlkokulu</p> <p>(10) İşitme Engelliler Ortaokulu</p> <p>(11) Görme Engelliler İlkokulu</p> <p>(12) Görme Engelliler Ortaokulu</p> <p>(13) Özel Eğitim İlkokulu ve Orta Okulu</p>
<p>9. Özel Eğitim Alanında Hizmetiçi Eğitim Aldınız mı?</p> <p>(1) Evet (2) Hayır</p>	
<p>10. Mesleğinizi İsteyerek Seçip Seçmeme Durumunuz:</p> <p>(1) İsteyerek Seçtim (2) <u>İstemeyerek</u> Seçtim</p>	<p>11. Görev Yaptığınız Bu Okuldaki Çalışma Süreniz:</p> <p>(1) 1-5 yıl (2) 6-10 yıl</p> <p>(3) 11 yıl ve üzeri</p>

II. BÖLÜM							
"Mesleki Aidiyetle İlgili Boyutlar"	Madde No	Aşağıda mesleki aidiyetinizin oluşumunda etkili olabileceği düşünülen düşünce ve davranış türleri verilmiştir. Size uygun ifadelerle katılma derecenizi "X" işaretiyle belirtiniz.	(1). Hiç Katılmıyorum	(2). Az Katılmıyorum	(3). Orta Düzeyde Katılmıyorum	(4). Çok Katılmıyorum	(5). Tamamen Katılmıyorum
Mesleki Görüş	1.	Öğretmenlik Mesleğinin, kendime en uygun meslek olduğunu düşünüyorum.					
	2.	İşimi severek yapıyorum.					
	3.	Görevimi yerine getirmede gerekli yetkiye sahibim.					
	4.	Görevimle ilgili yeterli sorumluluğa sahibim.					
Hak ve Olanaklar	5.	Kendimi MEB'in daimi bir personeli olarak görüyorum.					
	6.	Sahip olduğum haklardan memnunum.					
	7.	Eğitim- öğretim ödeneği, banka promosyonları, yolluk masrafları vb. haklardan faydalanabiliyorum.					
	8.	Maaşımı yeterli buluyorum.					
	9.	Ücret sisteminin öğretmenler arasında adil olarak düzenlendiğini düşünüyorum.					

	10.	Ekonomik güvenceye (emeklilik, hastalık, kaza vb.) sahibim.					
	11.	Uygulanan ödüllendirme sisteminden (başarı, üstün başarı v.b.) memnunum.					
	12.	Mesleki gelişimim için yeterli imkân ve fırsatlara sahibim.					
	13.	İşimde yükselme olanağım var.					
	14.	Mesleğimle ilgili tüm sosyal hizmetlerden(sendika, öğretmenevi vb.) yararlanabiliyorum.					
	15.	Bulduğum statü, işime olan bağlılığımı artırıyor.					
İşbirliği ve İletişim	16.	Bulduğum statü, okul idaresi ile olan iletişimimi olumsuz yönde etkiliyor.					
	17.	Bulduğum statü, diğer öğretmenlerle olan iletişimimi olumsuz yönde etkiliyor.					
	18.	Bulduğum statü, diğer öğretmenlerle olan işbirliğimi engelliyor.					
	19.	Bulduğum statü, velilerle olan iletişimimi olumsuz yönde etkiliyor.					
	20.	Bulduğum statü, velilerle olan işbirliğimi engelliyor.					
	21.	Bulduğum statü, öğrencilerimle olan sınıf içi iletişimimi (derse katılım, disiplin sorunları vb.) olumsuz yönde etkiliyor.					
	22.	Şube rehber/sınıf öğretmenliğini yaptığım sınıfa "bu benim sınıfım" diyebiliyorum.					

II. BÖLÜM							
"Mesleki Aidiyetle İlgili Boyutlar"	Madde No	Aşağıda mesleki aidiyetinizin oluşumunda etkili olabileceği düşünülen düşünce ve davranış türleri verilmiştir. Size uygun ifadelere katılma derecenizi "X" işaretiyle belirtiniz.	(1). Hiç Katılmıyorum	(2). Az Katılmıyorum	(3). Orta Düzeyde Katılmıyorum	(4). Çok Katılmıyorum	(5). Tamamen Katılmıyorum
Mesleki Gelişim ve Takdir	23.	Okulumda mesleki çalışmalarım için gerekli imkanlar mevcut.					
	24.	Okul idaresi, mesleki gelişimim için gerekli teşvik ve desteği sağlıyor.					
	25.	Okul idaresi tarafından verilen görevleri seyerek ve isteyerek yerine getiriyorum.					
	26.	Okul müdürüm, çalışmalarımındaki performansı takdir ediyor.					
	27.	Yaptığım çalışmalar ve gösterdiğim başarılar diğer öğretmenler tarafından takdir ediliyor.					
	28.	Öğrencilerimin başarılarındaki katkı, velilerce takdir ediliyor.					

Ek-2 Anket Uygulama Onayı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.34.14.00-044- 146000
Konu : Anket (Ferhat ŞAHİN)

07/11/2012

YEDİTEPE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimleri Enstitüsüne)

İlgi : a)09.10.2012 gün ve 6836 sayılı yazımız
b) İst. Valilik Makamının 05.11.2012 tarihli ve 144573 sayılı onayı.

Üniversiteniz Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Öğrencisi Ferhat ŞAHİN'İN "Özel Eğitimde kadrolu, Ücretli ve Emekli Ücretli Statüye göre görev yapan Öğretmenlerin Mesleki Aıdat Duygularının değerlendirilmesi" konulu tezine ilişkin anket çalışması istemi hakkında ilgi (a) yazımız ilgi (b) Valiliğimiz Onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda gerekli duyurunun araştırmacı anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

M. Nurettin ARAS
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER:
Ek-1 Valilik Onayı.
2 Anket Soruları.

NOT: Verilecek cevapta tarih, numara ve dosya numarasının yazılması rica olunur.
STRATEJİ GELİŞTİRME BÖLÜMÜ E-Posta: sgb34@meb.gov.tr
ADRES: İl Millî Eğitim Müdürlüğü D Blok Bab-1 Alı Cad. No:13 Cağaloğlu
Telefon: Snt.212 455 04 00 Dahili: 239, Faks: 212 520 05 64 Şb.Md.: 212 511 16 65

5070 Sayılı Kanuna Göre MEHSELİF
NURETTİN ARAS tarafından
13097581555201299 SeriNolu
Sertifika ile 07.11.2012 13:56:16
Tarihinde Elektronik Olarak
İmzalanmıştır.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.0.34.14.00-020-/ 144573
Konu : Anket (Ferhat ŞAHİN)

05/11/2012

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Yeditepe Üniversitesinin 09.10.2012 gün ve 6836 sayılı yazısı.
b) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07.03.2012 tarihli ve 3616 sayılı ve 2012/13 No'lu Genelgesi.
c) Millî Eğitim Komisyonununun 30.10.2012 tarihli tutanağı.

Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Öğrencisi Ferhat ŞAHİN'İN "Özel Eğitimde kadrolu, Ücretli ve Emekli Ücretli Statüye göre görev yapan Öğretmenlerin Mesleki Aidat Duygularının değerlendirilmesi" konulu tezine dair, Anket çalışmasını ekli listede yer alan adı geçen Özel Eğitim Okullarına Anket uygulama isteği hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Öğrencisi Ferhat ŞAHİN'İN söz konusu talebi: bilimsel amaç dışında kullanılmaması, Eğitim ve Öğretimi aksatmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

O.I.U.R
.../11/2012

Günay ÖZDEMİR
Vali a.
Vali Yardımcısı

NOT: Verilecek cevapta tarih, numara ve dosya numarasının yazılması rica olunur.
STRATEJİ GELİŞTİRME BÖLÜMÜ E-Posta: sgb34@meb.gov.tr
ADRES: İl Millî Eğitim Müdürlüğü D Blok Bab-ı Ah Cad. No:13 Cağaloğlu
Telefon: Snt 212 455 04 00 Dahili: 239, Faks: 212 520 05 64 Şb.Md.: 212 511 16 65

5070 Sayılı Kanuna Göre GÜNAY ÖZDEMİR tarafından 54212460994996716 SeriNo/ta Serüfika ile 07.11.2012 09:07:08 Tarihinde Elektronik Olarak İmzalanmıştır.

Ek-3 Mesleki Aidiyet Ölçeği Kullanımı İzin Yazısı

From : frht_sahin58600@hotmail.com
To : selmahc@hotmail.com
Subject: Mesleki Aidiyet Ölçeği
Date : Thu, 21 Jun 2012 15:21:24 +0300

Hocam merhaba;

Ümraniye Şakire Hanım Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi'nde çalışıyorum.

Yeditepe Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans öğrencisiyim. Tez konum "Özel Eğitim Okullarında Kadrolu, Ücretli ve Emekli Ücretli Statüye Göre Görev Yapan Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının Değerlendirilmesi". Araştırmamda Mesleki Aidiyet Ölçeği'nizi; izniniz olursa, kullanmak istiyorum.

İlginiz için şimdiden teşekkür eder iyi çalışmalar dilerim.

From : **selma öztaş** (selmahc@hotmail.com)
Sent : Friday, June 29, 2012 12:20:00 PM
To : frht_sahin58600@hotmail.com

Merhaba Ferhat Hocam;

Araştırmanızda "Mesleki Aidiyet Ölçeği"mi kullanmanız için izin verdiğimi belirtir, çalışmanızda başarılar dilerim.

Selma ÖZTAŞ

Ek-4 Özgeçmiş

Ferhat ŞAHİN

Kişisel Bilgiler :

Doğum Tarihi : 15.06.1980
Doğum Yeri : Suşehri
Medeni Durumu : Evli

Eğitim :

İlkokul : 1987-1992 Güneyli Köyü İlkokulu
Ortaokul : 1992-1995 Suşehri Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
Lise : 1995-1999 Suşehri Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Lisans : 1999-2003 Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar
Eğit. Fak., Endüstriyel Teknoloji Eğitimi Bölümü
Yüksek Lisans : 2011-2013 Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim
Dalı

Çalıştığı Kurumlar:

2007 - Devam ediyor : Ümraniye Şakire Hanım Özel Eğitim İş Uygulama
Merkezi Müdür Yardımcısı
2003-2007 : Suşehri Atatürk İlköğretim Okulu Teknoloji ve Tasarım
Öğretmeni